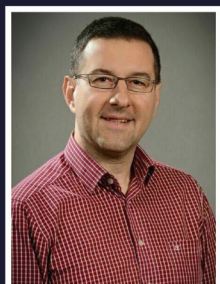


Het taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot de Franse taal

Het doel van dit boek is het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk ten aanzien van de Franse taal. De algemene hypothese van het onderzoek is dat Frankrijk veel meer heeft gedaan voor de bescherming en bevordering van de Franse taal dan voor zijn regionale talen. De steekproef van het onderzoek bestaat uit 160 officiële documenten, verordeningen, decreten, circulaires en rapporten die betrekking hebben op de Franse taal in Frankrijk en die allemaal het gebruik ervan bepalen op verschillende gebieden: onderwijs, justitie, massamedia, administratieve diensten, cultuur, zakenleven, enz. Wat de onderzoekstechnieken betreft, maken we gebruik van de analyse van documenten die verwijzen naar de Franse taal en die het gebruik ervan op talrijke toepassings- en interventiedomeinen regelen. Dit boek is het eerste in zijn soort; het geeft een volledig overzicht van het taalbeleid van een land met betrekking tot zijn eigen taal. Het onderzochte onderwerp is zeer relevant op grote schaal. De inhoud is goed gestructureerd, biedt een goed overzicht en is van hoge kwaliteit.



Zoran Nikolovski is hoogleraar aan de Universiteit van Bitola "St. Clement van Ohrid", Noord-Macedonië. Zijn wetenschappelijke interesses strekken zich uit over de Sociolinguïstiek, Taalpolitiek, Taalcontact en Lexicologie. Hij is door Frankrijk benoemd tot Ridder in de Orde van de Academische Palmen, een onderscheiding die wordt toegekend voor uitzonderlijke verdiensten in het onderwijs.



UITGEVERIJ
ONZE KENNIS



Het taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot de Franse taal

De taalpolitiek van Frankrijk ten opzichte van het Frans

Zoran Nikolovski

Zoran Nikolovski

Het taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot de Franse taal

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

Zoran Nikolovski

Het taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot de Franse taal

**De taalpolitiek van Frankrijk ten opzichte van het
Frans**

FOR AUTHOR USE ONLY

ScienScripts

Imprint

Any brand names and product names mentioned in this book are subject to trademark, brand or patent protection and are trademarks or registered trademarks of their respective holders. The use of brand names, product names, common names, trade names, product descriptions etc. even without a particular marking in this work is in no way to be construed to mean that such names may be regarded as unrestricted in respect of trademark and brand protection legislation and could thus be used by anyone.

Cover image: www.ingimage.com

This book is a translation from the original published under ISBN 978-620-3-86078-8.

Publisher:

Scienzia Scripts

is a trademark of

Dodo Books Indian Ocean Ltd., member of the OmniScriptum S.R.L Publishing group

str. A.Russo 15, of. 61, Chisinau-2068, Republic of Moldova Europe

Printed at: see last page

ISBN: 978-620-3-72530-8

Copyright © Zoran Nikolovski

Copyright © 2021 Dodo Books Indian Ocean Ltd., member of the OmniScriptum S.R.L Publishing group

FOR AUTHOR USE ONLY

Het taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot de Franse taal

De taalpolitiek van Frankrijk ten opzichte van het Frans

FOR AUTHOR USE ONLY

De taalpolitiek van Frankrijk ten opzichte van het Frans

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

Het taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot de Franse taal

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

Inhoud

INLEIDING (ENGELS)	10
I ALGEMENE THEORETISCHE BENADERING VAN HET BEGRIIP TAALBELEID	13
1. TERMIJN TAALBELEID	15
1. 1. TAALPOLITIEK	15
1. 2. TAALBEHEER	16
1. 3. TAALWETGEVING	18
2. TAALPLANNING EN TAALNORMALISATIE	19
2. 1. TAALPLANNING	19
2. 2. TAALSTANDAARDISATIE	24
3. TAALBELEID, TAALPLANNING OF TAALBEHEER	28
3. 1. TAALBELEID VS. TAALPLANNING	29
3. 2. TAALPLANNING TEGENOVER TAALBEHEER	34
4. EEN OVERZICHT VAN HET TAALBELEID VAN FRANKRIJK	36
4. 1. DE TAALPOLITIEK VAN FRANKRIJK VOOR DE FRANSE REVOLUTIE	38
4. 2. DE TAALPOLITIEK VAN FRANKRIJK NA DE FRANSE REVOLUTIE	41
II HEDENDAAGS TAALBELEID VAN FRANKRIJK TEN AANZIEN VAN DE FRANSE TAAL	49
5. PERIODES VAN HET HEDENDAAGSE TAALBELEID VAN FRANKRIJK TEN AANZIEN VAN DE FRANSE TAAL	51
5. 1. DE EERSTE PERIODE VAN FRANKRIJK HEDENDAAGS TAALBELEID TEN AANZIEN VAN DE FRANSE TAAL	52
5. 2. DE TWEEDE PERIODE VAN FRANS HEDENDAAGS TAALBELEID TEN AANZIEN VAN DE FRANSE TAAL	55
5. 3. DE DERDE PERIODE VAN HET HEDENDAAGSE TAALBELEID VAN FRANKRIJK TEN AANZIEN VAN HET FRANS	58
6. DE FRANSE TAAL ALS MIDDEL TOT VOORLICHTING VAN DE CONSUMENT EN BESCHERMING VAN DE WERKNEMER	62
6. 1. VOORLICHTING VAN DE CONSUMENT	63
6. 2. BESCHERMING VAN WERKNEMERS	65
7. DE FRANSE TAAL IN WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE	67
7. 1. EVENEMENTEN, SEMINARS EN CONGRESSEN	68
7. 2. VAKTIJDSCHRIFTEN EN PUBLICATIES	69
7. 3. ONDERWIJS, EXAMENS, TOELATINGSEXAMENS EN SCRIPTIE/DISSERTATIE	71
8. INTERACTIE TUSSEN DE FRANSE TAAL EN DE OPENBARE DIENSTEN	

VAN FRANKRIJK IN DE TWEEDE HELFT VAN DE 20^e Eeuw.....	72
8. 1. DE OPENBARE DIENSTEN EN DE TOEPASSING VAN DE FRANSE TAAL INTERN	74
8. 2. OPENBARE DIENSTEN EN DE BEVORDERING VAN HET FRANSE ALS TAAL VAN DE INTERNATIONALE COMMUNICATIE	78
8. 3. TERMINOLOGISCHE VERRIJKING VAN DE FRANSE TAAL	81
9. TERMINOLOGISCHE VERRIJKING VAN DE FRANSE TAAL	85
9. 1. SYSTEEM VAN INSTELLINGEN TER VERRIJKING VAN DE FRANSE TAAL	86
9. 2. DE ROL VAN DE STAAT BIJ DE VERRIJKING VAN HET FRANSE STELSEL	88
9. 3. ALGEMENE DELEGATIE VOOR DE FRANSE TAAL EN DE TALEN VAN FRANKRIJK	89
9. 4. DE ROL VAN DE COMMISSIES VOOR GESPECIALISEERDE TERMINOLOGIE EN NEOLOGIE	90
9. 5. DE ALGEMENE COMMISSIE VOOR TERMINOLOGIE EN NEOLOGIE 	91
9. 6. DE FRANSE ACADEMIE	93
9. 7. ANDERE PARTNERS IN HET SYSTEEM TER VERRIJKING VAN DE FRANSE TAAL	94
9. 8. SAMENWERKING MET DE FRANCOFONE LANDEN	95
10. EEN OVERZICHT VAN DE SITUATIE VAN DE FRANSE TAAL IN DE MASSAMEDIA IN FRANKRIJK AAN HET EINDE VAN DE 20^e EINDE	96
10. 1. DE FRANSE TAAL IN DE MASSAMEDIA	98
CONCLUSIE (Engels).....	103
CONCLUSIE (Français)	109
BIBLIOGRAFIE	114
CORPUS	123
BIJLAGEN	133
INDEX TERM	135
SAMENVATTINGEN EN CONCLUSIES	137
Curriculum vitae van Zoran Nikolovski	160
Curriculum vitæ van Zoran Nikolovski	162

*"L'homme d'Etat, s'il réussit...à contrôler le cours de la langue à une
de ses étapes décisives, ajoute à son pouvoir un autre pouvoir,
anonyme et efficace"*

Claude Hagège
"L'homme de paroles"
Parijs, 1985, p. 203

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

INLEIDING (ENGELS)

De doelstelling van dit boek is het hedendaagse taalbeleid van

Frankrijk ten aanzien van de Franse taal.

Het boek bestaat uit drie delen.

In het eerste deel, waarin we de algemene theoretische benadering van het begrip *taalbeleid presenteren*, definiëren we de thematische term en zijn oorsprong, en vervolgens specificeren we de betekenis ervan in vergelijking met zijn synoniemen, de *taalplanning* en de *taalwetgeving*.

In het tweede deel geven we een korte schets van de afbraak van de Franse taal in Frankrijk, een uiteenzetting van verschillende redenen voor de expansie, en later - voor de stagnatie en de achteruitgang ervan. In dit deel geven we ook een kort overzicht van het begin van taalinterventies in Frankrijk.

Het onderzoeksgebied van het derde deel is het hedendaagse taalbeleid dat Frankrijk heeft gevoerd ten aanzien van de Franse taal. In dit deel analyseren we de drie perioden waaruit het beleid bestaat, en geven we de resultaten weer van het onderzoek naar het taalbeleid in de toepassingsgebieden en de interventies : het *bedrijfsleven*, via de Franse taal door informatieverstrekking aan de consument en bescherming van de arbeiders, *wetenschap en technologie*, d.w.z. de Franse taal tijdens evenementen, seminars en congressen, de taal in tijdschriften en publicaties evenals de stand van zaken in het onderwijs, bij examens, en bij toelatingsexamens en scripties/dissertaties, en *openbare diensten*, d.w.z. de toepassing van de Franse taal in interne en internationale communicatie en de verrijking van de woordenschat ervan. Tenslotte stellen we de toestand in de *massamedia* voor.

De algemene hypothese van het onderzoek is dat Frankrijk veel meer heeft gedaan voor de bescherming en de bevordering van de

Franse taal dan voor zijn regionale talen .

De steekproef van het onderzoek bestaat uit 160 officiële documenten, verordeningen, decreten, circulaires en rapporten die betrekking hebben op het Frans in Frankrijk en die het gebruik ervan bepalen op verschillende gebieden: onderwijs, justitie, massamedia, administratieve diensten, cultuur, zakenleven, enz.

Wat de *onderzoekstechnieken betreft*, maken wij gebruik van *de analyse van documenten* die betrekking hebben op de Franse taal en die het gebruik ervan in talrijke toepassings- en interventiedomeinen regelen.

FOR AUTHOR USE ONLY

**I ALGEMENE THEORETISCHE BENADERING VAN HET
BEGRIIP *TAALBELEID***

FOR AUTHOR USE ONLY

1. TAALBELEID VOOR DE TERMIJNEN

Bij het bepalen van de term *taalbeleid* is het noodzakelijk verschillende andere, impliciet deel uitmakende begrippen van bovengenoemd thematisch concept te beschrijven. Zij leveren door hun bepalende essentie, d.w.z. zij leveren het volgende : *taalbeleid* (in enge zin), *taalplanning* en *taalwetgeving* .

1. 1. TAALPOLITIEK

De term *taalbeleid* (*politique linguistique*) is het meest omvattend en kent de grootste syndicatie. Hij bevat in zich elke beslissing om het gebruik van een of meer talen in de communicatie met een organisatie of bij de uitvoering van een dienst te sturen en te regelen, ongeacht de aard of de omvang van de organisatie of de vorm van die beslissing. De vorm kan worden gespecificeerd door middel van een eenvoudige aanvraag, door een lijst van gestandaardiseerde termen op te stellen, door middel van bepalingen inzake het bestuur, richtlijnen voor het gehele personeel van een organisatie of enkele van haar individuele leden door middel van interne, reeds aangenomen wetgeving van een ministerie, een niet-gouvernementele organisatie of door middel van wetten, die door het parlement moeten worden aangenomen.

Zo besluiten sommige bedrijven om hun produkten alleen in het Engels op de markt te brengen, zonder rekening te houden met de taal of de leeftijd van aankoop. Het taalbeleid van andere bedrijven vertegenwoordigde het gebruik van de taal van het land waar zij hun

kantoren hebben of waar zij hun produkten op de markt brengen. Het is interessant dat elk van deze kantoren de plaatselijke taal kan gebruiken wanneer wordt gecommuniceerd met het hoofdkantoor van het bedrijf in het land. Daarentegen verscheepten veel Amerikaanse cinematografen gewoonlijk overal ter wereld de originele versies van films zonder zich zorgen te hoeven maken over de veiligheid of de toestemming om vertalingen of oversynchronisatie met andere talen uit te voeren.

In zijn ruimere betekenis dekt de term *taalbeleid* de begrippen *taalplanning* en *taalwetgeving*. In het dagelijks gebruik in de onmiddellijke betekenis van het woord wordt de term *taalbeleid* zelfs vaak gebruikt als synoniem van *taalwetgeving*.

Bijvoorbeeld, zoals het taalbeleid van Quebec ooit verklaarde, taalbeleid van Frankrijk, Canada, de Verenigde Staten of de Verenigde Naties, de term bevat alle tegenstrijdigheden en moeilijkheden omdat we het niet weten. Dat verwijst naar een regeling van een bepaalde toestand, de regeling die intern de communicatie beheert, een bepaling van de grondwet, een wet die het statuut en de regeling van het taalgebruik op een politiek grondgebied bepaalt of betreffende de bepalingen van andere wetten die het gebruik van de taal bepalen. Het kan echter ook betrekking hebben op een geheel ander gebied, zoals de verkoop van automobielen en voedingsproducten.

1. 2. TAALBEHEER

De term *Taalbeheer* (*aménagement linguistique*) betekent alle

maatregelen die door de staat worden genomen om het gebruik van talen op zijn grondgebied te regelen. Elk project *Taalbeheer* is dus in de eerste plaats politiek, d.w.z. het verwijst naar de globale organisatie van het sociale leven, d.w.z. de manier waarop de maatschappij haar toekomst bepaalt via haar politieke instellingen.

De manier waarop het wordt opgevat en uitgevoerd, hangt *Taalbeheer* rechtstreeks af van de opvatting van taal in algemene termen die zijn twee functies bevat : de *communicatieve functie* en de *functie van sociale integratie*. De communicatieve functie van de contactpunten is duidelijk, en gemakkelijker te aanvaarden, terwijl de tweede functie van de sociale achtergrond, en het is politiek delicaat en gevaarlijk beheerd.

Vanuit communicatief oogpunt is *Taalbeheer gebaseerd op* bepalingen betreffende de organisatie van het taalgebruik en de keuze van de technische middelen die nodig zijn voor de toepassing ervan. Vanuit het oogpunt van sociale integratie is *Taalbeheer* gebaseerd op een sociaal project, op een conceptie van de relatie tussen culturele identiteit van de globale samenleving en respect voor de culturele identiteit van etno- linguïstische minderheidsgroepen. Het basiskenmerk van het taalontwerp is dus de bevestiging van een gemeenschappelijke taal en de bepaling van de reikwijdte van het gebruik van andere talen. In dit geval zijn de technische voorzieningen noodzakelijk voor het bereiken van de basisdoelstellingen.

Als gevolg van de intensivering van de communicatie en de globalisering van de markt, een van de basiskenmerken van de moderne wereld, dient elk land zich bewust te zijn van en rekening te houden met de obstakels die zich voordoen bij het vaststellen van het

plan voor *taalplanning*. Er zijn mogelijkheden die de sociale vrede en de economische en administratieve doeltreffendheid kunnen weerspiegelen.

Tenslotte moet *het taalbeheer* in elk land de vorm van een wet hebben. Deze kan worden geformuleerd door middel van andere bepalingen en zal worden ingevoerd en toegepast in de sectoren van het openbaar bestuur. Ook kan een wet het taalbeleid definiëren, maar niet het totaal van wettelijke bepalingen betreffende het administratieve apparaat, als een specifieke eenheid. Altijd en overal stelt de *taalplanning* het probleem van de samenhang van het totale aantal maatregelen betreffende de taal van de meerderheid en de talen van de minderheden.

1. 3. TAALWETGEVING

Wanneer de staat vastbesloten is in te grijpen door wet- en regelgeving aan te nemen om de verhouding tussen de huidige talen en de gebruiksgebieden vast te leggen, is er sprake van een *taalwetgeving* (*législation linguistique*).

In het algemeen bepaalt de wet de status van de taal, specificeert zij het gebruik op bepaalde gebieden waar onzekerheid of taalkundige weerstand bestaat, drukt zij maatregelen uit om de suprematie van de gemeenschappelijke taal te benadrukken en, in voorkomend geval, maatregelen om het gebruik van minderheidstalen te waarborgen wanneer er in de uiteindelijke orde toestemming is om het gedrag van burgers, rechtspersonen of natuurlijke personen te sturen. Ook zou de wet beperkt kunnen

worden tot een specifiek gebied, zoals consumentenbescherming.

Het is echter zeker dat geen enkele wet in die mate is dat een algemene alle maatregelen van taalkundige aard kan omvatten om het gebruik van een of andere taal te bepalen. In dit geval dringt zich de vraag op van de compactheid tussen de taalwetgeving en andere wettelijke bepalingen in verband met taal, met name op het gebied van onderwijs, communicatie, cultuur, immigratie, en zelfs hoe een gezin een taal gebruikt. Vaak vormt de *taalwetgeving* de basis voor de *taalplanning* van een bepaald land en wordt zij aangevuld met andere maatregelen die een speciale behandeling vereisen.

Taalbeleid kan *impliciet* of *expliciet* zijn.

Impliciet is wanneer we de krachten die de concurrentie tussen de aanwezige talen regelen, vrij laten werken, terwijl het taalbeleid *expliciet* is wanneer we maatregelen nemen om het gebruik van de in een land of organisatie aanwezige talen te stroomlijnen en voor te schrijven.

2. TAALPLANNING EN TAALNORMALISATIE

2. 1. TAALPLANNING

Het woord *planning* (*planification*) is in 1935 in de Franse taal geïntroduceerd als een economische term die wordt gebruikt om het organiseren volgens een bepaald plan aan te duiden. De planning bestaat uit het bepalen van precieze doelstellingen en het gebruik van middelen en methoden voor de verwezenlijking ervan binnen de gestelde termijn. In deze context houdt planning verband met de

Staat, berustend op middellange- en langetermijnanalyses, en omvat het ontwerp, de verwezenlijking en de evaluatie van het plan. Er is echter een potentieel probleem met het gebruik van de term *taalplanning*, aangezien deze wordt geplaatst in het kader van de *Staatsplanning* en dus in de buurt komt van de *Economische Planning*. Daardoor plaatst de uitdrukking *taalplanning* taal naast zaken die geschikt zijn om te worden gepland, beheerd of bestuurd, zoals geboortecijfer, ontwikkeling, economie, onderwijs, civiele techniek, enz. Daarom is het van essentieel belang en heel natuurlijk om de vraag te stellen of taal überhaupt kan worden gepland en in welke mate.

In 1964 definieerde Haugen het begrip *planning* als een menselijke activiteit die voortvloeit uit de noodzaak een oplossing voor een probleem te vinden. Als zodanig kan het heel informeel zijn, ad hoc, maar het kan ook georganiseerd en geconceptualiseerd zijn. Als de planning goed is opgezet en gerealiseerd, kan zij uit verschillende fasen bestaan, zoals uitgebreid onderzoek van gegevens, het in praktijk brengen van alternatieve actieplannen, het nemen van een besluit over de uitvoering van de planning, enz. (HAUGEN, 1966).

De *expressietaalplanning* werd in 1959 gepromoot door Haugen (HAUGEN, 1959), en het *expressietaalbeleid* werd voor het eerst geïntroduceerd door Fishman in 1970 (FISHMAN, 1970: 108).

Hoewel deze twee uitdrukkingen sindsdien vaak zijn gebruikt in talrijke onderzoekspapers over de hele wereld, zijn ze vaak vaag en onvoldoende gedefinieerd. Volgens Haugen is *taalplanning* een onderdeel van de Toegepaste Linguïstiek (HAUGEN, 1966 : 24, 26), terwijl Fishman het specificeert als een onderdeel van de Toegepaste

Sociolinguïstiek. Ferguson en Das Gupta zeggen in hun geschriften dat *taalplanning* een nieuwe activiteit is en dat de activiteiten op het gebied van de taal deel uitmaken van de nationale planning (DAS GUPTA & FERGUSON, 1977: 4).

Calvet stelt de structurering van een taal/talen op de volgende manier voor (CALVET, 1996: 44). S1 is een onbevredigende sociolinguïstische uitgangssituatie, en S2 is de doelsituatie. Het definiëren van de verschillen tussen S1 en S2 maakt deel uit van het *taalbeleid*, terwijl de uitvoering van de activiteiten die tussen S1 en S2 worden geregeld, de *taalplanningstaalpolitiek* naar *taalplanning*, enz.

Op een hoger niveau kan het *taalbeleid* bepalend zijn voor de relaties tussen talen, de keuze van een of meer talen voor specifieke meertalige situaties, de regionale ordening van de meertaligheid, de besluitvorming over welke van de talen op specifieke gebieden van het leven (onderwijs, media, leger, enz.) zullen worden gebruikt.

In de kern van de *taalplanning* zijn er drie kenmerken; de eerste twee zijn kenmerkend voor de taal zelf, en het derde is kenmerkend voor het menselijk handelen. Het eerste kenmerk is dat taal verandert - een feit dat in het geheel niet kan worden betwist, en dat gemakkelijk kan worden bewezen met de diachrone processen en de geschiedenis van de taal. Het tweede kenmerk is de fluctuatie van de relaties tussen talen, die gemakkelijk kan worden bevestigd door het talrijke taalonderzoek. Het derde kenmerk is de potentiële in-vitro menselijke actie, aangezien mensen bewuste wezens zijn die in staat zijn de talen en de relaties daartussen te beïnvloeden op dezelfde manier als zij bepaalde natuurwetenschappen beïnvloeden.

Met de tegenstelling taalnorm versus taalbeschrijving als

uitgangspunt is de Moderne Taalwetenschap een wetenschap die zich ten doel stelt de taal te beschrijven, en niet om normen en regels of tips voor correct taalgebruik voor te schrijven. De evolutie van een taal of de ontwikkeling van relaties tussen talen is het resultaat van een aantal factoren, niet van een gericht ingrijpen van de mens.

Taalbeleid kan een *praktische* en een *symbolische functie* hebben.

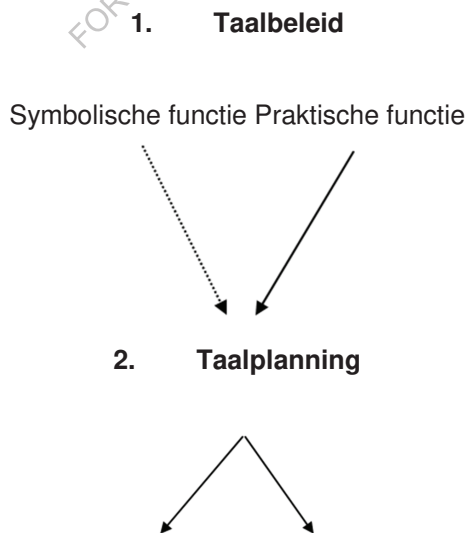
De praktische functie wordt tentoongespreid wanneer een nieuw gevormde staat bepaalt welke taal of welk van zijn dialecten als nationale taal zal worden ingevoerd. Daarna volgt de *taalplanning*; de gekozen taal wordt ingevoerd en gebruikt op alle gebieden van het maatschappelijk leven en de vorige officiële taal wordt buiten gebruik gesteld.

De symbolische functie wordt gebruikt wanneer een besluit van een staat niet in praktijk wordt gebracht vanaf het moment dat het van kracht wordt, of wanneer het in het geheel niet in praktijk wordt gebracht. Een goed voorbeeld van de a/s is het besluit van de Nationalistische Partij van Indonesië in 1928 om de Maleise taal als officiële taal van het land te bevorderen in de tijd dat het onder het koloniale bewind van Nederland stond. Ondanks het feit dat de partij geen middelen of mogelijkheden had om dit besluit in praktijk te brengen, bevestigde de erkenning van het Maleis als de officiële taal van het land symbolisch het bestaan van een Indonesische natie die de periode van de volgende 20 jaar en de Onafhankelijkheidsverklaring nodig had om het besluit van 1928 ten uitvoer te brengen en aldus plaats te maken voor de praktische functie.

Calvet heeft de ondersteunende a/s beschreven met het

volgende schema (CALVET, 1999: 157).

De pijlen met een volle lijn in de grafiek benadrukken de logische verbinding tussen de praktische functie van *taalbeleid* en *taalplanning*, terwijl de pijlen met een stippellijn de mogelijkheid weergeven om alternatieve oplossingen met elkaar te verbinden:



Interventie in de talen:

Interventie in de talen:

-Orthografie

-Lexicaliteit

-Dialectale vormen

enz.



Het kiezen van een nationale taal

- Organisatie van meertaligheid

- Functionele verdeling,

2. 2. TAALSTANDAARDISATIE

Standaardisatie is een sociaal-economisch verschijnsel dat dateert uit het eerste derde deel van de 20e eeuw. Wanneer de industrialisatie plaatsvindt samen met de verwezenlijking van talrijke technologische verworvenheden. Het tempo van dit verschijnsel vertraagt in de periode van de Tweede Wereldoorlog, en begint te versnellen in het begin van de jaren vijftig van de 20e eeuw. Het doel van standaardisatie is in feite het verzachten en vergroten van de internationale handelsuitwisseling. In wezen berust zij op de volgende twee beginselen:

a) De normalisatie van goederen en productieprocessen stimuleert de handel en bijgevolg het handelsverkeer. Indien een produkt X in overeenstemming is met de internationale normen, zal de verkoop ervan worden goedgekeurd in alle landen die de genoemde normen hebben goedgekeurd;

b) Standaardisatie van goederen en productieprocessen maakt het mogelijk de produktiekosten te verlagen door massa- of serieproductie te bevorderen, waardoor met de hand vervaardigde produkten en diensten overbodig worden. Multinationale

ondernemingen hebben de enorme economische voordelen van standaardisatie snel door. Dit is precies de reden waarom zij er enorme financiële middelen in investeren.

Afgezien van de economische voordelen die een klein aantal gebruikers kan ondervinden, maakt standaardisatie sociaal-culturele voordelen mogelijk voor de gehele bevolking. De standaardisatie, die alle gebieden van menselijke activiteit omvat (kleding, voeding, huishoudelijke gadgets en apparaten, vervoer, informatie, enz.), grijpt namelijk in op het geheel van de levensstijl met de bedoeling deze te verenigen, d.w.z. te standaardiseren (RONDEAU, 1981 : 4-8).

In de taalkunde is standaardisatie van een taal het ontwerpen van of het zoeken naar orthografische en grammaticaregels die gemeenschappelijk zijn voor alle gebruikers van een taal, met als doel het gebruik ervan op zoveel mogelijk gebieden van het menselijk leven uit te breiden.

Het idee voor ingrepen in de taal - d.w.z. de standaardisatie ervan - is meer dan oud. Zelfs Dante Alighieri - toen hij het lokale Toscaanse dialect verdedigde waarin hij zijn boeken schreef, pleitte voor de standaardisatie ervan op basis van het Oudgrieks en Latijn - die beide een gestandaardiseerde grammatica hadden. Alighieri ondersteunt zijn eis tot standaardisatie за стандардизација met zijn argument dat een taal zonder grammatica geen taal is. Hetzelfde principe wordt gesteund door de dichter du Bellay die pleit voor de concurrentie van de Franse taal met het Oudgrieks en het Latijn en voor de verrijking, verbetering en nauwkeurige definiëring ervan op grond van deze laatste. Du Bellay wil het "barbaarse en vulgaire" Frans omvormen tot een elegante en nobele taal. Met zijn collega's van de Pleiaden wil hij de Franse taal verrijken en haar referentieel

maken voor gebruik in het onderwijs en op de andere gebieden van het leven en de activiteit van de mens.

Wat *de graad van standaardisatie betreft*, stelt Ferguson (1996) het onderscheidende kenmerk voor standaardisatie [$\pm$ gestandaardiseerd] voor, waardoor een onderscheid kan worden gemaakt tussen H (hoge) graad, wat een hoog niveau van standaardisatie betekent, en L (lage) staat, wat een beginpunt of een laag niveau van standaardisatie betekent. Zijn criterium voor standaardisatie omvat het ontwerpen van beschrijvende grammaticaboeken en woordenboeken, en het vaststellen van de fonetische normen en orthografische normen.

Standaardisatie van een bepaalde taal kan worden bereikt door op verschillende gebieden van de taal in te grijpen. In de eerste plaats kan worden ingegrepen in het *schrijfsysteem* of *het schrift* door een nieuw schrijfsysteem te creëren of door de bestaande orthografie en het alfabet te wijzigen, enz. Vervolgens kan standaardisatie worden doorgevoerd op het gebied van de *lexicaliteit*, door nieuwe woorden in te voeren die ontleend zijn aan de dialecten van de taal of aan andere talen, door lexicale inhoud te ontleen aan of over te brengen van één of meer gebieden van menselijke activiteiten, door nieuwe woorden te construeren en te bedenken, enz. Standaardisatie kan ook worden doorgevoerd in de *dialectvormen* door een van de vele regionale vormen te kiezen en een nieuwe standaardvorm te creëren met veel elementen die ontleend zijn aan verschillende regionale dialectvarianten.

Het standaardiseringsproces hangt af van het gekozen taalbeleid. Het betekent het bereiken van een consensus bij de onderhandelingen over de kenmerken van de *standaardtaal*, het

bepalen van de gebieden waarin deze wordt gebruikt, het kiezen van het referentiële corpus op basis waarvan nieuwe woordenboeken zullen worden gemaakt om de hele woordenschat te bestrijken. In het kader van de standaardisatie wordt ook de orthografie ontworpen, evenals de grammatica, die de bestanddelen bestudeert en de grammaticaregels van de *standaardtaal* beschrijft.

Tijdens het standaardisatieproces van een bepaalde taal moeten academies en verenigingen voor taalbevordering worden opgericht en onder formeel of informeel gezag werken, evenals centra voor literatuurbronnen, die de *standaardtaal* en de vertaling van religieuze geschriften en de Bijbel in de gestandaardiseerde taal zouden ondersteunen voor gebruik bij kerkdiensten en religieuze ceremonies.

Standaardisatie houdt ook het gebruik van de *standaardtaal* in het onderwijssysteem in, zodat deze als tweede moedertaal of als vreemde taal kan worden bestudeerd. Standaardisatie regelt het gebruik van de *standaardtaal* in alle sferen van het openbare leven, in het rechtssysteem, en in het wetgevingssysteem. Zij omvat het ontwerpen van een wetgevend en juridisch corpus van wetten en wijzigingen van de grondwettelijke, waardoor het een wettelijke status en officieel gebruik krijgt.

Wanneer een taalgemeenschap behoefte blijkt te hebben aan een taalvariant die de plaatselijke kaders zou overstijgen, begint men met de selectie van een *standaardtaal* en de basis waarop deze selectie wordt gemaakt zijn meestal de dialecten van de economische en stedelijke centra. In bepaalde gevallen, zoals bij het Duits, het Arabisch of het Italiaans, wordt een prestigieuze variant gebruikt die ontleend is aan literaire of religieuze teksten. Het gebruik van bepaalde lingua franca in het standaardisatieproces kan een

bemiddelende - d.w.z. overgangsfase vormen om de nodige tijd te hebben voor het ontwerpen van alle elementen van de taal die gestandaardiseerd wordt.

Standaardtaal is een geplande en ontworpen unitaire referentiële variant, die voortkomt uit de dialecten of uit hetzelfde dialectale systeem. Deze variant wordt gebruikt in alle segmenten van het maatschappelijk leven; zij heeft haar officiële alfabet en wordt officieel gebruikt. Het doel ervan is te zorgen voor culturele, politieke en sociale samenhang op het grondgebied waar het officieel standaard is - d.w.z. het wordt een nationale taal.

De standaardvariant heeft zijn impliciete en expliciete normen die zijn gecodificeerd door een bepaalde nationale raad die is aangesteld om dit specifieke gebied te reguleren. De term *litteraire taal* wordt ook gebruikt om te verwijzen naar de *standaardtaal*, vooral omdat deze meestal in geschreven vorm wordt gebruikt. De *standaardtaal* wordt ook gebruikt in de mondelinge communicatie - zowel door de moedertaalsprekers die een zekere opleiding hebben genoten als door degenen die de taal als tweede moedertaal of als vreemde taal hebben verworven.

3. TAALBELEID, TAALPLANNING OF TAALBEHEER

De termen *taalbeleid* en *taalplanning* worden sinds 1959 gebruikt in het artikel van de Amerikaanse taalkundige Haugen (1959). Gewijd

aan de taalsituatie in Noorwegen . Deze datum kan als historisch worden beschouwd omdat hij voor het eerst een taalkundig fenomeen markeerde, dat voordien wel aanwezig was, maar niet theoretisch uitgewerkt, zelfs niet een beetje. De Franse taalkundige Calvet (CALVET, 1999: 154) is van mening dat deze nieuwe wetenschappelijke discipline tegelijkertijd een tak van de toegepaste taalkunde en de sociolinguïstiek is.

De term *taalbeleid* is onlangs geformaliseerd. De geschiedenis heeft vele ingrepen in de talen van de wereld gekend: de hispanisering in Zuid-Amerika, het opleggen van de Franse taal en het verstikken van de regionale talen in de scholen in Frankrijk (Décret du 26 octobre 1792, art. 7, in GUILLAUME, 679-680), de grote hervorming van de Turkse taal door Atatürk (BAZIN, 1966), de opeenvolging van hervormingen van de Noorse taal, de standaardisering van de Macedonische taal in 1945 (ПИСТЕЧКИ, 1988) en vele andere gevallen.

3. 1. TAALBELEID VS. TAALPLANNING

Bij de uitvoering van taalinterventies kunnen drie fasen worden onderscheiden: de denkfase over een taalprobleem of een situatie-analyse, de fase beslissing en de fase van de toepassing van die beslissing. De vaststelling van de fasen van taal en interventie is gedaan om de termen *taalbeleid* en *taalplanning*, waarvan het onderscheid vaak vaag, slecht gedefinieerd of als synoniemen verklaard wordt, grotendeels te verduidelijken.

Cooper (COOPER, 1989) onderscheidt drie benaderingen bij de

voorbereiding van taalbeleid: *taalbeleid* als management van de innovatie, *taalbeleid* als marketingactiviteiten en beleid als taalbeslissing.

Bij de keuze van een van deze beleidsvormen worden zeven fasen onderscheiden:

1. Kernpunten van het probleem
2. Op zoek naar nauwkeurige informatie over het probleem
3. Het maken van basisprincipes bij het nemen van beslissingen
4. Voorstellen van mogelijke oplossingen
5. Keuze van een bepaalde oplossing
6. Toepassing van de oplossing
7. Vergelijking van voorspelde en werkelijke besluiten

Er is continuïteit en connectiviteit van alle fasen. De eerste fase is van cruciaal belang voor de oplossing van het probleem, en de tweede is een lang en duur proces dat weinig gemeenschappen of instellingen niet volledig kunnen aangaan. Daarom worden beslissingen vaak genomen op basis van enige informatie.

Volgens Calvet (CALVET, 1999: 154-155) is *taalbeleid* een geheel van bewuste beslissingen die genomen worden in de relatie tussen taal en sociaal leven, in het bijzonder tussen taal en nationaal leven, en *taalplanning* vraagt en gebruikt de middelen die nodig zijn voor de uitvoering van taalbeleid. Deze definitie kan worden geïllustreerd met het voorbeeld van de hispanisering van de Indianen van Zuid-Amerika. Het besluit van Karel V is *taalpolitiek*, terwijl de toepassing zodat het taalbeleid van dit gebied taalplanning vertegenwoordigt. *Uitgaande* van de definitie van Calvet heeft *taalpolitiek* betrekking op de toestand en is geen beslissing theoretisch maar bepalend voor de feitelijke toestand.

Een *taalbeleid* kan de grenzen van een land overschrijden of het kan betrekking hebben op een bepaalde minderheid binnen een staat, die samenleeft met andere gemeenschappen. Een voorbeeld van het eerste geval, het overschrijden van grenzen, zijn de betrekkingen van een land met zijn grensoverschrijdende gemeenschappen met de diaspora of, met verenigingen die zijn taal leren. Als voorbeeld van het laatste geval, het beperken van de groep of kleinere gemeenschap van de staat, geven we taalminderheden binnen staten die specifieke platforms hebben voor de bevordering van een bepaalde taal, waarvoor fondsen nodig zijn voor de tenuitvoerlegging. Er zijn echter veel taalminderheden die zelf niet in staat zijn om hun taalbeleid te realiseren.

De term *taalplanning* bevat op zichzelf de term *taalbeleid*, terwijl het omgekeerde geval, de tweede, om de eerste term is relatief hier zou kunnen wijzen op een aantal beleidsbeslissingen in termen van de taal die nooit is toegepast voor het niet hebben van voldoende macht door de besluitvormer.

Het taalbeleid kan een *praktische* en *symbolische functie* hebben.

De *praktische functie* wordt vervuld wanneer de pas opgerichte staat besluit dat een plaatselijke taal of dialect de nationale taal wordt, gevolgd door een *taalplanning* die op alle gebieden van het maatschappelijk leven (scholen, administratie, enz.) wordt ingevoerd, totdat zij is vervangen door de officiële of koloniale taal.

De *symbolische functie* wordt gerealiseerd wanneer de besluiten van een bepaalde staat niet onmiddellijk worden toegepast of nooit worden toegepast. Dat is het geval wanneer de Nationalistische Partij van Indonesië in 1928 besluit de nationale Maleise taal te bevorderen

in een tijd dat het land onder het koloniale bewind van Nederland stond, maar de partij heeft geen middelen of mogelijkheden om dat besluit te realiseren. De bevestiging van het Maleis als nationale taal bevestigde symbolisch het bestaan van de Indonesische natie die een periode van 20 jaar en de onafhankelijkheid van het land nodig had om dat besluit toe te passen en dus een praktische functie te laten vervullen.

In het vocabulaire van Jean Dubois en zijn medewerkers (DUBOIS et al, 1994) wordt met de term *taalpolitiek* het geheel van maatregelen, plannen of strategieën bedoeld om de status en de vorm van een of meer talen te regelen. Volgens het woordenboek kan *taalbeleid* bestaan zonder *taalplanning*. De term *taalplanning* in het kan worden uitgelegd als een set van maatregelen voorgeschreven door de staat van standaardisatie van een taal en de regulering van het gebruik ervan. Volgens dit woordenboek kan *taalplanning* zelf een *taalbeleid* zijn of er slechts een onderdeel van zijn.

In Quebec heeft de term *taalpolitiek* een onmiddellijk belang en een middel om de status van een taal te bepalen, duidelijk uitgedrukt door middel van een formele tekst waarin duidelijk wordt aangegeven hoe die status tot stand komt. De toepassing van de wet op dit gebied is een van de vele strategieën om de status van een taal te bepalen.

Voor Louis Porcher (1995) is *taalbeleid* vrijwillig verworven actie in een land, entiteit of groep die tot doel heeft hun taal en cultuur te beschermen en te ontwikkelen. Zo'n actie omvat bewustzijn van doelen, middelen en verdere stappen van actie. *Taalpolitiek houdt* in dat eerst de beleidsbeslissingen worden genomen, en nog daarna wordt overgegaan tot de technische realisatie ervan. Zodra de doelstellingen zijn bepaald, wordt de eerste beslissing genomen, die

erin bestaat de prioritaire taken vast te stellen, deze te sorteren en de modaliteiten te bepalen voor de operatie die voor een kortere of langere periode moet worden ingezet. Er bestaat geen *taalbeleid* op lange termijn zonder de doelstellingen op lange termijn vast te stellen, omdat deze afhankelijk zijn van de doelstellingen en oogmerken op korte termijn. In werkelijkheid gebeurt echter vaak het tegenovergestelde.

Het taalbeleid wordt niet op een geïsoleerde manier gevoerd, maar via partnerschappen met andere entiteiten. Partnerschap is een centraal begrip omdat het wordt aangegaan voor de algemene ontwikkeling en uitvoering van activiteiten.

We moeten de opvatting van *taalbeleid* , die soms door individuen wordt opgevat als beleid voor het leren van taal, niet aanvaarden. Zeker, het onderwijs heeft een bijzondere plaats gekregen bij de toepassing van het *taalbeleid*, maar er zijn andere gebieden waarop het kan worden toegepast (massamedia , cultuur, bedrijfsleven, wetenschap en technologie , openbare dienst, wetenschap, enz.)

De term *taalpolitiek* verscheen in korte tijd en breidde zich uit in verschillende talen, in het Engels door Fishman (1970), in het Spaans door Rafael Ninyoles (1975) , in het Duits door Helmut Glück (1981) schrijft erover, en in de loop van de tijd is dit begrip ook in vele andere talen geïntroduceerd. Bovendien is er in al zijn verduidelijkingen en preciseringen een vrij duidelijke opvatting dat er een relatie van ondergeschiktheid bestaat tussen *taalbeleid* en *taalplanning* . Toepassing van *taalplanning* is al vastgelegd als *taalbeleid*.

3. 2. TAALPLANNING TEGENOVER TAALBEHEER

Het is mogelijk dat in verschillende landen dezelfde of soortgelijke taalsituaties ontstaan en dat er verschillende termen worden gebruikt, zoals *taalbeheer* in Québec of *taalstandaardisering* in Catalonië met zijn kenmerken en het belang van wisselend belang.

Pierre-Étienne Laporte (LAPORTE, in TRUCHOT et al, 1994) wijst erop dat in Canada, in Québec, de term *taalbeheer* (*aménagement linguistique*) alle activiteiten heeft omvat die erop gericht zijn de definitieve status van een of meer talen te bepalen of deze geschikt te maken voor gebruik in bepaalde gebieden of voor bepaalde functies die voorheen ontbraken, zodat het gebruik van de term *taalbeheer* in dit land de connotatie vermijdt dat de term *taalplanning* (*planification linguistique*) verwijst naar geplande interventies door de staat. In dit geval gaat het om een wezenlijk verschil, maar om synoniemen.

Daoust en Maurais (1987) merken op dat de term *taalplanning* verwijst naar meer staatsinterventie, sturing, en het concept *taalbeheer* is gebaseerd op sociale consensus over een collectief taalkundig project. Zij werken ook de term *standaardisatie* (*normalisatie*) uit, die uitgaat van het bestaan van een situatie die niet wordt aangepast aan de noodzaak om de historische ontwikkeling aan te passen en te normaliseren.

Volgens David Crystal (1992) houdt de term *taalplanning* een doelbewuste, systematische en theoretisch goed onderbouwde poging in om de communicatieproblemen van een bepaalde gemeenschap op te lossen door middel van de studie van verschillende talen of dialecten die er bestaan en de vorming van een

officieel *taalbeleid* dat zou samenhangen met hun selectie en gebruik van *taaltechnieken*. Hij beschrijft ook de term *corpusplanning* die selectie en codificatie van de norm betekent door het samenstellen van grammatica's en standaardisatie van de spellingconventies. *Statusplanning* heeft betrekking op de aanvankelijke keuze van de taal waarbij bepaalde attitudes over alternatieve talen, alsmede politieke implicaties van de respectieve keuze worden betrokken. In dit woordenboek, Crystal geadviseerd om het hoofdstuk *sociolinguïstische* beschouwen en valt onder de titulaire *taalbeleid*, dat verwijst naar *taal planning*.

Corbeil (1987) legt de misvatting bloot van sommige politici die *taalbeheer gelijkstellen aan* een vaak technische regeling van het taalgebruik in het onderwijs, waardoor de off- en symbolische aspecten van taal en de aard van zijn sociale functie worden gereduceerd. Corbeil meende dat *taalbeheer*, om doeltreffender te zijn, een globaal concept moet hebben en in fasen moet worden uitgevoerd voor een grotere doeltreffendheid.

Roland Breton heeft het ook over *taalbeheer* en stelt dat het *extern* en *intern* kan zijn. *Extern taalbeheer* omvat *taalwetgeving* en heeft tot doel de taal of talen en het gebruik ervan in bepaalde sociale sferen (onderwijs, massamedia, administratie, enz.) te bevorderen. *Intern taalbeheer omvat*, volgens zijn normen, de segregatie van een bepaalde taal zodat deze concurrerend en autonoom kan worden. Intern *taalbeheer* is synoniem met *taaltechnologie* die in veel andere landen in de wereld (Israël, India, Indonesië) resultaten oplevert, hetgeen bewijst dat een land op dit gebied zeer doeltreffend kan optreden.

Heinz Kloss stelt een typologie voor, die verwijst naar het aspect

van de taal dat het doelwit is van interventie. Hij stelde de term *corpusplanning* voor, wat management van de taal betekent, d.w.z. dat een persoon, organisatie of groep mensen de vorm en de aard van de taal moet veranderen door nieuwe termen voor te stellen en op te leggen, de spelling te veranderen enz. Hij spreekt ook van *statusplanning* wanneer men ingrijpt om de sociale status van de taal te regelen ten opzichte van andere talen in of buiten het land waar ze gesproken wordt.

4. EEN OVERZICHT VAN HET TAALBELEID VAN FRANKRIJK

Het taalbeleid omvat alle maatregelen, plannen en strategieën die tot doel hebben de status en de vorm van een of meer talen te regelen (CALVET, 1993: 111-123; 1996: 3-9; 1999: 154-155; 2002: 15-16; CRYSTAL, 1999: 190, DUBOIS, 2001: 369). Het Franse taalbeleid omvat verschillende beleidslijnen of maatregelen die Frankrijk neemt met betrekking tot de Franse taal. Sinds 1992 is het Frans de enige officiële taal in Frankrijk (Constitution du 4 octobre 1958, art. 2 & Loi n° 94-665), wat betekent dat het taalbeleid van Frankrijk gebaseerd is op eentaligheid.

De manier waarop Frankrijk met de taal omgaat heeft een eigen geschiedenis en is gebaseerd op het idee dat de taal een plicht en een opdracht van de Staat is. In de periode tussen de 16^e en de 19^e eeuw was de grootste zorg van Frankrijk op het gebied van taal de superioriteit van de Franse taal over de andere talen die in het land

gesproken werden.

We beginnen het overzicht van het taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot het Frans en de regionale talen vanaf de Renaissance periode, toen het Franse nationale gevoel ontstond en het onderscheidend vermogen van de Franse natie tot uiting kwam. Dat leidt tot een toenemend gebruik van de Franse taal en een geleidelijke verdringing van de regionale talen. Rekening houdend met het feit dat na de Franse Revolutie in 1789 de eenheidspolitiek van de Franse natie werd geïntensiveerd en dus de richtingen van actie in de talen van haar grondgebied veranderden, hebben wij het overzicht van de taalpolitiek van Frankrijk in twee delen gesplitst: voor en na de Revolutie. Voor de revolutionairen was de onwetendheid van de Franse taal een obstakel voor de democratie en de verspreiding van de revolutionaire ideeën, waardoor de regionale talen gedurende de hele 19^e en begin 20^e eeuw werden verdrongen, ondanks de verandering van het sociale systeem na de Revolutie.

Op basis van de betrekkingen en de taalactiviteiten die Frankrijk in de hedendaagse periode onderneemt, onderscheiden we Taalbeleid ten aanzien van de Franse taal en Taalbeleid ten aanzien van de regionale talen .

Het huidige taalbeleid van Frankrijk ten aanzien van de Franse taal omvat drie perioden die beginnen in 1966 met de oprichting van de instellingen die verantwoordelijk zijn voor de verdediging en bevordering van de Franse taal. Het huidige taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot de regionale talen bestaat uit twee periodes die beginnen met de goedkeuring van de Deixonne-wet in 1951 en de ondertekening van het *Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden* (*Charte européenne des langues régionales*

ou *minoritaires*) in 1999.

4. 1. DE TAALPOLITIEK VAN FRANKRIJK VOOR DE FRANSE REVOLUTIE

De taaluniformiseringspolitiek in Frankrijk ten gunste van de Franse taal werd geleidelijk aan toegepast door de Renaissance, samen met de vorming van de Franse natie¹. Dit beleid wijst ook op de wens om de rol van de Latijnse taal te verminderen, waardoor de macht van de Kerk zou verminderen en bijgevolg de macht van de staat zou toenemen. Daar komt nog bij dat men in de 13^e eeuw juridische documenten aantrof die door koninklijke notarissen in het Frans werden geschreven, in plaats van het vroegere exclusieve gebruik van de Latijnse taal. In de periode van de 14^e tot de 16^e eeuw werd het Frans geleidelijk opgelegd als administratieve taal in de koninklijke oorkonden, waardoor de Latijnse taal van elk officieel gebruik werd verdrongen.

In 1539 ondertekende François I in het kasteel van Villers-Cotterêts de *Ordonnance de Villers-Cotterets* die het Frans oplegde als officiële taal in het recht en de administratie in plaats van de Latijnse taal bij het schrijven van alle wettelijke en administratieve akten, om tegemoet te komen aan de behoeften van de bevolking die de Latijnse taal niet meer verstond. Dit bepaalt dat in alle beslissingen van de hoogste rechtscolleges uitsluitend de Franse taal wordt gebruikt, om de dubbelzinnigheid, de onzekerheid of de mogelijkheid

¹ Dit wordt ook in de hand gewerkt door de vroege ontwikkeling van een geografisch gebied in de Franse natie dat Frankrijk onderscheidt van andere landen (SIBILLE, 2000, 91-92).

van een verkeerde interpretatie ervan te verminderen (art. 110, 111). In feite gaat het om het Parijse dialect dat zich onderscheidde door zijn kenmerken in de uitspraak, de intonatie en de woordenschat die leidden tot een toestand van diglossie onder de bevolking omdat dat de taal was van de elite, het hof, de geschoolden, de Parijse aristocratie die een belangrijke sociale factor was tegenover de regionale en dialectale versies die werden gesproken door de lagere klassen van de bevolking. De taal werd gesproken door iets minder dan een miljoen Fransen op een totaal van 20 miljoen inwoners van het land.

Om aan alle sociale verplichtingen te kunnen voldoen, moest de Franse taal worden gepresenteerd door middel van regels en normen, dat wil zeggen worden gecodificeerd. In die tijd waren er honderden "professionele censoren" die sterk gesteund werden door Lodewijk XIV. Toen kende de taal ook een bijzondere consolidatie die zij beschouwden als voortreffelijke perfectie en ideale taalkundige fixatie. De censoren prezen ook het gebruik van de goed gekozen en elegante woordenschat.

Dit was echter niet het enige besluit met betrekking tot de taal. Volgens Xavier Deniau (DENIAU, 1983) werden alle voorgaande voorschriften ook door Carlo IX opgevolgd in artikel 35 van de *Ordonnance de Roussillon* (Ordonnance de 1563, dite de Roussillon, Art. 35), en waren ze sinds 1629 ook van toepassing in het canonieke recht. Bovendien werd het gebruik van de Franse taal in het openbaar bevolen in de streek van Béarn in 1621, in Vlaanderen in 1684, in de Elzas in 1865, en in de Roussillon in 1700 en in 1753 (DENIAU, 1983, 82).

Na de vertaling van het Nieuwe Testament in het Frans , door

Lefèvre d'Étaples in 1523 en het toestaan van de verdediging van de stellingen in het Frans in 1624, was een zeer belangrijke gebeurtenis de oprichting van de *Franse Academie* door Richelieu in 1635, tijdens de periode van Lodewijk XIII, die een expressief nationaal karakter had. Haar voornaamste taak was zorg te dragen voor de taal. In de artikelen 24, 26 en 44 van haar statuten staat dat de voornaamste taak van de Academie is om zo hard en zo ijverig mogelijk te werken, om de Franse taal van duidelijke regels te voorzien en haar zuiver, welsprekend en in staat van toepassing in de kunst en wetenschap te maken, en daarna te voldoen aan een woordenboek, grammatica, retorica en poëtica, en dat er ook regels voor de spelling zullen worden gemaakt (OSTER, 1970, 3-4.). In 1694 verscheen de eerste editie van het *woordenboek van de Académie (Dictionnaire de l'Académie)* dat alleen uit goed gekozen woorden bestond, steunend op de traditie van het bekende "goede gebruik" (*bon usage*) van Vaugelas.

Aan de vooravond van de Revolutie vormde Frankrijk een unitair land op administratief, juridisch, economisch, cultureel en taalkundig gebied. Op het grondgebied van het koninkrijk waren de Vlamingen, Bretoenen, Catalanen, Corsicanen, Frans-Provençaalse bevolkingsgroepen rond de Jura, Elzassers en Lorrainers geïntegreerd. De opvattingen van de monarchie met betrekking tot de regionale dialecten waren nog steeds omstreden. Ferdinand Brunot (1909) meende dat de koninklijke regering de afschaffing ervan niet wenste. Hij benadrukte de superioriteit van de Franse taal terwijl hij de lokale dialecten toeliet. Hermann Van Goethem (VAN GOETHEM, 1989) was het daar niet mee eens, en concludeerde op basis van onderzoek in de hofarchieven dat er sinds de regering van Lodewijk

XIV een echte wens bestond om het gezag van de Franse taal te vestigen (*ibid.*, 437- 460). In die tijd had de monarchie echter geen controle over het lager onderwijs, een van de belangrijkste instrumenten voor de verwezenlijking van de *taalpolitiek* (BODÉ, 1991, p.33).

4. 2. DE TAALPOLITIEK VAN FRANKRIJK NA DE FRANSE REVOLUTIE

Na de Franse Revolutie in 1789 werd de eenheidspolitik van de Franse natie voortgezet en geïntensiveerd, en de onbekendheid met de Franse taal vormde een hinderpaal voor de democratie en voor de verspreiding van de revolutionaire ideeën. Met de Revolutie werd het feodale systeem afgeschaft, kwam er een nieuwe verdeling van het grondbezit, werden de privileges van bepaalde sociale structuren afgeschaft, werd de politieke macht beperkt, kwam er een nieuw evenwicht in de betrekkingen tussen de kerk en de staat en werden de gezinsstructuren geherdefinieerd. De Franse Revolutie verschilt van de andere revoluties door haar universele boodschappen die betrekking hebben op de hele mensheid (AULARD, 1901). In 1790 begon de Nationale Vergadering met de vertaling van alle wetten en decreten in de regionale talen, maar stopte met deze praktijk door een tekort aan vertalers, de hoge financiële kosten en een gebrek aan bereidheid om de regionale talen te behouden (LECLERC, *La Révolution et la langue nationale des Français* (1789-1870)).

Na de Revolutie werden tientallen wetten aangenomen betreffende het gebruik van de taal in bestuur, onderwijs, cultuur en

godsdienst. De taal en de natie werden toen voor het eerst met elkaar verbonden. Sindsdien werd het een "staatsaangelegenheid" omdat de "verenigde en ondeelbare Republiek" met als motto "Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap" (Liberté, Égalité, Fraternité) een taal nodig had die, ondanks de taalkundige verschillen en het onderscheid van de oude provincies, een garantie van ondeelbaarheid zou vormen en een instrument om het opleidingsniveau van de massa's te verhogen. In september 1791 legde Talleyrand in de Nationale Vergadering in zijn toespraak duidelijk het verband tussen de verbreiding van de Franse taal en de schoolinstellingen. "De taal van de grondwet en de wetten zal aan iedereen worden onderwezen, en die massa van gebrekkige dialecten die het laatste overblijfsel is van het feodalisme, zal moeten verdwijnen omdat de kracht van de dingen dat vereist" (*Rapport du 10 septembre 1791 devant l'Assemblée nationale*, p. 472). De bourgeoisie zag in de openbare redevoeringen een hinderpaal voor de verspreiding van haar ideeën en verklaarde haar daarom de oorlog. Een lid van de Commissie voor Volksgezondheid van die tijd, Bertrand Barère, begon de verdediging ten gunste van het bestaan van een nationale taal: "De Monarchie had een reden om op de Toren van Babel te lijken, maar de burgers in een democratie de landstaal niet te laten kennen, betekent dat zij niet in staat zijn de autoriteiten te controleren, en dat is verraad aan het land... Het vrije volk heeft behoefte aan één en dezelfde taal voor allen" (Archives parlementaires, 1ère série, tome LXXXIII, pp.713-717).

Het decreet van 21 oktober 1792 betreffende de organisatie van het openbaar onderwijs bepaalt dat de Franse taal een onderwijstaal is. Vijf dagen later werd een ander decreet uitgevaardigd dat het

vorige aanvult, waar in artikel 6 wordt bepaald: "...De Franse taal moet spoedig een familietaal worden" (GUILLAUME, 1894, 688-690). Op 16 prairial, dat wil zeggen op 28 mei 1794, publiceert Henri-Baptiste Grégoire zijn bekende Rapport sur *la nécessité et les moyens d'anéantir les patois et d'universaliser l'usage de la langue française* (Rapport over de noodzaak en de middelen om het patois te vernietigen en het gebruik van de Franse taal te universaliseren), waarvan het onderzoek in augustus 1790 is begonnen. Hij beschrijft de taalsituatie in Frankrijk en de dertig verschillende dialecten die de Franse toren van Babel vormen tegenover "de taal van de vrijheid". Voor hem is het paradoxaal, of zelfs ondraaglijk, dat slechts 3 van de 25 miljoen Fransen Frans spreken, en 6 miljoen kennen het helemaal niet, hoewel het in Canada en aan de kust van de Mississippi wordt gebruikt en overal als universele taal wordt voorgesteld (CALVET, 1999, 72).

Met het decreet van juli 1794 werd het Frans opgelegd als enige taal in het recht en de administratie en werden de regionale talen terzijde geschoven (Décret du II Thermidor an II-20 juillet 1794). Dit bepaalde dat elke akte op het grondgebied van Frankrijk alleen in het Frans mocht worden geschreven (Décret du II Thermidor an II-20 juillet 1794, art. 1), geen enkele rechtshandeling kon worden gewaarmerkt als ze niet in dezelfde taal was geschreven (Décret du II Thermidor an II-20 juillet 1794, art. 2) iedere ambtenaar, officier of regeringscommissaris die, in de uitoefening van zijn functie, enige rechtshandeling in een plaatselijk idioom of in een andere taal dan het Frans schrijft of ondertekent, zal voor de correctionele rechtbank uit zijn woning worden ontzet en tot 6 maanden gevangenisstraf worden veroordeeld en uit zijn functie worden ontzet (Décret du II

Thermidor an II-20 juillet 1794, art. 3). Dezelfde straf is van toepassing op een ieder die een maand na de bekendmaking van dit decreet zelfs niet ondertekende akten, geschreven in een plaatselijk idioom of in een andere taal dan het Frans, zal certificeren (Décret du II Thermidor an II-20 juillet 1794, art. 4).

Het decreet van 1803 (Décret du 24 prairial an XI - 13 juin 1803, blz. 598-599), waarbij het Frans een administratieve taal van het keizerrijk wordt in zijn nieuwe grenzen van de linkerzijde van de Rijn en in België, staat echter toe dat het gebruikte plaatselijke dialect wordt aangevuld met een adequate vertaling in het Frans. Terwijl in de circulaire van oktober 1838 (Circulaires et instructions officielles relatives à l'instruction publique, 1865, 679-680) instructies worden gegeven voor het gebruik van de Franse taal tegenover de plaatselijke dialecten en wordt bevestigd dat in verschillende delen van Frankrijk, waar de inwoners een plaatselijk dialect spreken, de kinderen op de lagere school vaak de Franse taal niet verstaan. In de tweede helft van de 19e eeuw^{19e eeuw} gebruikten nog steeds veel Fransen het Frans niet als hun eerste taal en werd het gebruik ervan direct na het beëindigen van de schooltijd verwaarloosd. Gérard Bodé meent dat de militaire dienst heeft bijgedragen tot het behoud van de taal, en dat de gewelddadige invoering van de Franse taal het sociale weefsel heeft verstoord. Andere factoren die hebben bijgedragen tot de geleidelijke toename van het gebruik van de Franse taal op het Franse grondgebied in de 19e eeuw^{19e eeuw} zijn de industriële revolutie die een sterke migratie van het platteland naar de steden teweegbracht, de opkomst van de spoorwegen, evenals de invoering van verplicht basisonderwijs, waardoor het culturele niveau van de bevolking steeg.

Gedurende de gehele ^{19e} eeuw werd voortdurend gewezen op de wens van het land om de Franse taal te verbreiden en één enkele taal op te leggen. Maar hoewel het land de neiging vertoonde om in te grijpen in talen, bestond er nog steeds een grote kloof tussen het creëren van een rechtsinstrument door de centrale overheid en de toepassing ervan in de regio's. Na de Franse Revolutie stond het taalbeleid van Frankrijk haaks op het religieuze en intellectuele gedrag van de bevolking. Het staatsproject voor het opleggen van de Franse taal en de alfabetisering van de bevolking was in strijd met de families die de plaatselijke dialecten spraken, omdat dit alles werd gedaan zonder de werkelijke aard van het probleem vast te stellen en te respecteren. Daarnaast was er het standpunt van de Kerk, die de regionale talen gebruikte om de plaatselijke bevolking dichter bij het religieuze onderwijs te brengen en de oplossing van dit probleem nog ingewikkelder maakte. Ondanks de officiële en niet-officiële statistische gegevens is het zeer moeilijk om een conclusie te trekken over de resultaten van dat taalbeleid. Men kan echter stellen dat de Franse taal dezelfde status heeft sinds vóór het einde van de ^{19e} eeuw, evenals tijdens de Franse Revolutie (BODÉ, 1991, 43.).

Tijdens de ^{19e} eeuw en tot het begin van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk in de tweede helft van de ^{20e} eeuw, heeft Frankrijk een indrukwekkend aantal wetten aangenomen met betrekking tot de Franse taal, de regionale talen en culturen, evenals de territoriale collectiviteiten. Uitgedrukt in aantallen betekent dit een twaalfstal wetten, een twintigtal decreten, bijna 40 administratieve besluiten waarvan er 21 betrekking hebben op terminologie en eenzelfde aantal circulaires (НИКОЛОВСКИ, 2002, 34). De meeste van deze wettelijke teksten hebben betrekking op de bevordering van

het Frans als onderwijstaal en zijn terminologie, en hebben minder betrekking op de taalkundige rechten van minderheden, die overeenkomen met de oude traditie van uitsluiting van regionale talen. Er is echter een tendens om het recht op onderscheid te vergroten en de bijzonderheid van de regionale talen te erkennen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft het Vichy-regime tevergeefs geprobeerd regionale talen in het basisonderwijs in te voeren, en na de oorlog kregen zij meer aandacht en werden zij beschouwd als een schat die bewaard moest blijven en waarvan de verdwijning moest worden voorkomen.

Volgens de relatie en de taalactiviteiten die Frankrijk in de hedendaagse periode onderneemt, onderscheiden we *Taalpolitiek met betrekking tot de Franse taal* (НИКОЛОВСКИ, 2002, 35-66 & SAINT ROBERT, 2000) en *Taalpolitiek met betrekking tot de regionale talen* (НИКОЛОВСКИ, 2002, 67-93).

Naar gelang van de werkwijze en de werking van de instellingen die zich in de eerste plaats bezighouden met de bevordering en de verdediging van de Franse taal, onderscheiden we drie periodes van het hedendaagse taalbeleid ten aanzien van de Franse taal : 1. 1966-1984, een werkingsperiode van het Hoog *Comité voor de verdediging en de uitbreiding van de Franse taal* (*Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française*) (Décret n°66-203), 2. 1984-1989, een werkingsperiode van het Algemeen Commissariaat voor de Franse taal (Commissariat général de la langue française « Comité consultatif de la langue française ») 1984-1989, periode waarin het Commissariat *général de la langue française* « Comité consultatif de la langue française » werkzaam is (Décret n°84-91), 3. Na 1989, periode waarin het Commissariat *général de la langue française*

werkzaam is. Na 1989, een periode van werking van de *Hoge Raad van de Franse taal (Conseil supérieur de la langue française)* en de *Algemene Delegatie voor de Franse taal en de talen van Frankrijk (Délégation générale à la langue française et aux langues de France)* (Décret n°89-403 & Décret n°2001-646).

Wat het taalbeleid voor de regionale talen betref, onderscheiden we twee periodes: 1. 1951-1999, na de goedkeuring van de Deixonne-wet, een periode van toepassing van de regionale talen in onderwijs en cultuur, en de oprichting van instellingen die de bevordering van de regionale talen op verschillende gebieden van het leven tot doel hebben; 2. De periode na de ondertekening van het Europees Handvest van de regionale en minderheidstalen (*Charte européenne des langues régionales ou minoritaires*) in 1999, waarbij Frankrijk zich ertoe verbindt 39 van de in totaal 98 talen toe te passen.

2. De periode na de ondertekening van het *Europees Handvest van de regionale en minderheidstalen (Charte européenne des langues régionales ou minoritaires)* in 1999, waarbij Frankrijk zich ertoe verbindt 39 van de in totaal 98 bepalingen op de volgende gebieden toe te passen: onderwijs, justitie, openbare diensten, massamedia, cultuur, economie en grensoverschrijdende samenwerking, zoals voorgesteld door de Raad van Europa. Met de grondwetsherziening van 23 juli 2008 is artikel 75-1 aan de grondwet van Frankrijk toegevoegd, waarin wordt erkend dat de regionale talen deel uitmaken van het Franse culturele erfgoed (*Loi constitutionnelle du 23 juillet 2008, artikel 40*). Frankrijk heeft dit Handvest echter nog steeds niet geratificeerd omdat het ongrondwettelijke clausules bevat die onverenigbaar zijn met de grondwet van Frankrijk, namelijk artikel 2, waarin wordt bepaald dat Frans de taal van de Republiek is. Na de

ratificatie zou een nieuwe wijziging van de grondwet nodig zijn om dit mogelijk te maken.

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

II HEDENDAAGS TAALBELEID VAN FRANKRIJK TEN AANZIEN VAN DE FRANSE TAAL

FOR AUTHOR USE ONLY

5. PERIODES VAN HET HEDENDAAGSE TAALBELEID VAN FRANKRIJK TEN AANZIEN VAN HET FRANS

Het taalbeleid omvat alle maatregelen, plannen of strategieën die tot doel hebben de status en de vorm van een of meer talen te regelen (CALVET, 1993: 111-123; 1996: 3-9; 1999: 154-155; 2002: 15-16, CRYSTAL, 1999:190, DUBOIS, 2001: 369). Het toepassingsgebied en de interventies van het Franse taalbeleid met betrekking tot de Franse taal omvatten verschillende gebieden: zakenleven, consumentenvoorlichting, bescherming van werknemers, wetenschap en technologie, taalgebruik tijdens evenementen, seminars en congressen, en het gebruik ervan in tijdschriften en publicaties. Het omvat ook de taal staat en het gebruik in het onderwijs en de wetenschap, in de openbare diensten (zowel binnen- en buitenlandse zaken diensten), en in de massamedia , en de verbetering van de taal terminologie (SAINT ROBERT, 2000 & НИКОЛОВСКИ, 2002).

Om de periodes van het hedendaagse Franse taalbeleid met betrekking tot de Franse taal te categoriseren, hebben we een groot

aantal administratieve besluiten met betrekking tot de Franse taal geanalyseerd (НИКОЛОВСКИ, 2002: 101-118). Op grond van de onderzochte gegevens, is het punt van hedendaags taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot de Franse taal dat we als beginpunt hebben bepaald het jaar 1966, toen de eerste instelling voor de bescherming van de Franse taal werd opgericht - *Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française* (Décret n°66-203). Met de oprichting van deze instelling begon Frankrijk een nieuwe en meer systematische dimensie in de bescherming van de Franse taal te vertonen en een specifieke houding ten opzichte van die taal te ontwikkelen. We hebben de perioden van taalbeleid gecategoriseerd op basis van de werkwijzen en handelwijzen die de Franse instellingen voor taalbescherming hebben toegepast. De eerste handelingsperiode is die van het *Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française* (1966-1984), de tweede periode is die van het *Commissariat général de la langue française* en het *Comité consultatif de la langue française* (1984-1989), en de derde periode is de periode van het optreden van de *Conseil supérieur de la langue française* en de *Délégation générale à la langue française et aux langues de France* (1989-2001).

5. 1. DE EERSTE PERIODE VAN FRANKRIJK HEDENDAAGS TAALBELEID TEN AANZIEN VAN DE FRANSE TAAL

Het hoofddoel van het *Haut Comité pour la défense et l'expansion de la langue française* was het toepassen van

maatregelen zowel voor de bescherming als voor de verspreiding van de taal, het leggen van contacten met de overeenkomstige instellingen, in het bijzonder met die welke op het gebied van cultuur en technologie werkzaam zijn, het stimuleren van initiatieven met doelstellingen die in overeenstemming zijn met de diensten van de respectieve instelling en het aangaan van samenwerking met alle andere instellingen die diensten verlenen in het kader van de doelstellingen van het *Haut Comité*. In 1973 werd de naam van deze instelling vervangen door *Haut Comité de la langue française* (Décret n°73-194).

Het taalbeleid in deze periode kent verschillende koersen: Verbetering van de Franse taalterminologie; Bescherming van de conculmer, Bescherming van de werknemers, Versterking van de positie van de Franse taal in binnen- en buitenland; en Stimulering van de meertaligheid.

Hoewel er in de periode 1970-1972 binnen bepaalde instellingen in Frankrijk reeds gespecialiseerde comités voor de ontwikkeling van terminologie waren opgericht, werd pas in 1972 een decreet uitgevaardigd voor de officialisering ervan (Décret n°72-19, art. 2). Hun taak was het creëren van nieuwe termen om de terminologielacunes op bepaalde gebieden en terreinen aan te vullen en/of de leenwoorden door adequate Franse woorden te vervangen. De nieuwe termen moesten de morfologische en syntactische regels van de Franse taal volledig volgen, wat hun verwerving en toepassing zou vergemakkelijken. Bij de analyse van deze periode hebben we vastgesteld dat er een groot aantal circulaires en administratieve besluiten is uitgevaardigd met betrekking tot de verbetering van de terminologie op vele gebieden en terreinen. Bovendien herhaalt de

wet op het gebruik van de Franse taal - ingevoerd in 1975 (Loi n°75-1349), nadrukkelijk de vervanging van de buitenlandse woorden en zinnen door adequate Franse (*ibid.*, art. 1, 4, 5, 8.).

Vóór de toevloed van talrijke produkten uit de hele wereld, die zich in deze periode op de Franse markt meester maakte, had Frankrijk het reeds noodzakelijk geacht *zijn consumenten* en zijn taal te *beschermen* tegen het binnendringen van vreemde woorden. De wet op het gebruik van de Franse taal - ingevoerd in 1975 - eiste dat de Franse taal gebruikt werd in elk etiket, aanbieding en presentatie van goederen of diensten, en dat elk buitenlands woord of uitdrukking vermeden werd, behalve de woorden die al geassimileerd waren.

Ter *bescherming van de werknemers* "Elke schriftelijke arbeidsovereenkomst voor werk dat op het grondgebied van Frankrijk wordt verricht, moet in het Frans zijn opgesteld" (Code du travail, art. L. 121- 1). In de contracten mogen geen vreemde uitdrukkingen voorkomen die onbegrijpelijk zijn voor de moedertaalsprekers, en indien ze toch zijn gebruikt, moeten ze duidelijk worden uitgelegd zodat de contractant niet wordt misleid.

In deze periode voert Frankrijk ook op andere gebieden een intensief taalbeleid. Er werden tal van initiatieven genomen om de taalkwaliteit in overheidsdocumenten en in het gerechtelijk apparaat te verbeteren (Circulaire du 31 juillet 1974 en Circulaire du 14 juin 1983), de internationale samenwerking met Franstalige landen werd opgevoerd en er werden inspanningen geleverd om de Franse taal in andere landen over de hele wereld te verspreiden via de oprichting van diverse organisaties en subsidies voor het leren van talen (CALVET, 1999: 206).

Een van de nieuwe koersen in deze periode van het Franse

taalbeleid ten aanzien van de Franse taal is *het aanmoedigen van meertaligheid*. Bij het etiketteren, aanbieden en presenteren van goederen of diensten moet "elke tekst in de Franse taal vergezeld gaan van een vertaling in een of meer vreemde talen" (Loi n°75-1349, art. 1). Deze strategie wordt gebruikt om meertaligheid zowel op Europees als op mondiaal niveau te stimuleren als een van de toekomstige stappen van Frankrijk tegen de hegemonie van de Engelse taal.

De eerste periode van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk ten aanzien van de Franse taal is de basisperiode waaruit de koersen en strategieën van de twee volgende perioden zullen voortkomen.

5. 2. DE TWEDE PERIODE VAN FRANS HEDENDAAGS TAALBELEID TEN AANZIEN VAN DE FRANSE TAAL

Wij nemen het jaar 1984 als bepalend voor het begin van de tweede periode van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk ten aanzien van de Franse taal, d.w.z. het jaar waarin de instellingen van de vorige periode worden vervangen door *het Comité consultatif de la langue française* en *het Commissariat général à la langue française*.

Het doel van het *Comité consultatif de la langue française* is het analyseren van alle kwesties die betrekking hebben op het gebruik en de bevordering van de Franse taal, de verbreiding van de Francophonie en de regionale talen, alsmede het uitstippelen van het beleid van Frankrijk ten aanzien van de vreemde talen (Décret n°84-91, art. 2). Deze commissie is ook bevoegd om suggesties, aanbevelingen en

adviezen te geven over alle kwesties die geheel of gedeeltelijk verband houden met haar werkzaamheden en haar wettelijke bevoegdheden.

Het Commissariat général à la langue française heeft tot doel het initiëren en coördineren van alle taalgerelateerde activiteiten van de openbare en particuliere organisaties met het oog op de bescherming en de verspreiding van de taal (*Ibid.*, art. 6.). Raadpleging van het *Commissariaat* is verplicht voor alle ministeries wanneer hun activiteiten binnen het domein van zijn wettelijke bevoegdheid vallen. Het Commissariaat coördineert het gebruik van de terminologie en de toepassing ervan in de Franse taal, zowel in het binnenland als op internationaal vlak, en beschikt over een samenwerkingsnetwerk met de verenigingen ter bevordering en bescherming van de Franse taal.

De actiepunten en strategieën van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk ten aanzien van de Franse taal volgen hoofdzakelijk die van de voorgaande periode, maar er zijn ook enkele nieuwe actiepunten.

Het decreet van 1972 betreffende de *verbetering van de terminologie* in de Franse taal levert uiteindelijk de verwachte resultaten op. Onze analyse van de tweede periode heeft nieuwe terminologische verbeteringen aan het licht gebracht op het gebied van telecommunicatie, defensie, stadsontwikkeling, economie en financiën, landbouw, water- en luchtvervoer en verkeer.

Er is een merkbare *toename van contacten tussen Frankrijk en Franstalige landen* in deze periode, die aanzienlijk wordt geïntensiveerd na de oprichting van de *Haut Conseil de la francophonie* (Décret n°84-171). Het doel van deze raad is het suggereren, leiden en aanmoedigen van activiteiten die bedoeld zijn

voor de verspreiding, verrijking en bescherming van de Franse taal en voor de intensivering van het gebruik ervan in de wereld, samen met de Franstalige ontwikkeling.

Bovendien hebben wij geconstateerd dat deze periode wordt gekenmerkt door een *grotere waakzaamheid ten aanzien van de status van de Franse taal in de audiovisuele media*. Deze waakzaamheid is ook een van de aandachtspunten geweest van de onlangs opgerichte *Commission nationale de la communication et des libertés*, die tot taak heeft de taal in de Franse cinematografie en radio-omroep te beschermen en te verspreiden (Loi n°86-1067).

Sinds 1985 worden de *Franse taalvaardigheden van buitenlanders* getest in de vorm van examens die worden gecertificeerd met een diploma (Arrêté du 22 mai 1985). Daarbij wordt het niveau van de taalbeheersing bepaald en gecertificeerd volgens algemeen aanvaarde criteria om toegang te krijgen tot werk en functies, waarvoor overeenkomstige Franse taalkennis vereist is. De oude koers van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot de Franse taal, die voortvloeide uit de wet op het gebruik van de Franse taal - ingevoerd in 1975, gericht op meertaligheid en bescherming van de consument en de werknemer, vormt ook de tweede periode. Wij hebben die periode de *periode genoemd van de coherentie van de overheidsinstellingen* naar een groter gebruik en bescherming van de taal.

5. 3. DE DERDE PERIODE VAN HET HEDENDAAGSE TAALBELEID VAN FRANKRIJK MET BETREKKING TOT HET FRANS

De derde en laatste periode begint in 1989 met de oprichting van twee nieuwe instellingen: *Conseil supérieur de la langue française* en *Délégation générale à la langue française*.

De *Conseil supérieur de la langue française* omvat het gebruik van de taal, de voorschriften voor het gebruik, de verrijking, de opwaardering en de verspreiding in Frankrijk en het beleid inzake vreemde talen (Décret n°89-403, art. 2). Het geeft suggesties, levert vormen van optreden en adviezen over alle kwesties die verband houden met de Franse taal, het gebruik ervan in het onderwijs, wetenschap, technologie, nieuwe communicatietechnologieën, en massamedia in heel Frankrijk. Het werkt ook aan de bewustwording van het publiek met betrekking tot de nationale taal en meertaligheid, aan de versterking van de positie van de Franse taal in de Franstalige landen en Europese instellingen. In tegenstelling tot zijn voorganger, sluit het de regionale talen uit van zijn autoriteit.

De opdracht van de *Délégation générale à la langue française* bestaat uit het initiëren en coördineren van de activiteiten van de openbare en particuliere instellingen, die bijdragen tot de verspreiding en het correcte gebruik van de Franse taal in het onderwijs, de communicatie, de wetenschap en de technologie (Décret n°89-403, art. 7). Het ondersteunt alle initiatieven die uitgaan van de *Conseil supérieur de la langue française* (*idem*, art.9). Om ook de regionale talen van Frankrijk te omvatten, heeft zij in 2001 haar naam veranderd

in *Délégation générale à la langue française et aux langues de France* (Décret n°2001-646).

In onze analyse toont de derde periode van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk ten aanzien van de Franse taal een toegenomen mobiliteit in Frankrijk ten aanzien van de taal. In het begin van deze periode werd het *Agence pour l'enseignement français à l'étranger* opgericht, met als hoofddoel de *taal op internationaal niveau te verspreiden* en buitenlandse studenten aan te moedigen hun opleiding in Frankrijk voort te zetten. Daarom is zij belast met de toekenning van financiële steun aan instellingen die bijdragen tot de verspreiding van de Franse taal in het buitenland. (Loi n°90-588, art. 2, 7).

Om de positie van de Franse taal in het land te versterken en deze noodzaak via zijn soevereiniteit te benadrukken, voegt Frankrijk in 1992 in zijn grondwet de clausule "Het Frans is de taal van de Republiek"² in. Daarmee wordt het *statuut van de taal zowel intern als extern beschermd*, wat later zou voorkomen dat de taal zou worden gemarginaliseerd door de uitbreiding van de Engelse taal.

Bovendien is dit een periode waarin de overheidsadministratie wordt geattendeerd *op de naleving van de Franse taalnorm*, die inhoudt dat de taal correct wordt gebruikt bij alle administratieve activiteiten in het land en in de internationale betrekkingen.

Bijzondere nadruk wordt gelegd op de *toepassing van de Franse taal op internetsites*. Bij de analyse van deze periode hebben wij een toenemend aantal administratieve besluiten kunnen vaststellen die verwijzen naar het verplichte gebruik van de Franse taal in dit aspect,

²« La langue de la République est le français », Constitution du 4 octobre 1958, art. 2.

met een begeleidende vertaling in ten minste één vreemde taal, in overeenstemming met de doelstellingen van de site zelf. Deze gang van zaken houdt rechtstreeks verband met de eerbiediging van de *meertaligheid op het Internet*.

Op grond van het feit dat taal het sleutelement is voor de sociale integratie van mensen, intensiveert Frankrijk zijn *strijd tegen analfabetisme* door het organiseren van tests voor het bepalen van het niveau van de kennis van de Franse taal bij jonge rekruten (Loi n° 97-1019, art. L. 114-3). Op grond van deze resultaten neemt de staat aanvullende maatregelen om de geletterdheid en het niveau van de beheersing van de Franse taal bij zijn burgers te verhogen.

Op grond van het beginsel van de gelijkheid van vrouwen en mannen wordt in de derde periode het Feminisatiebeleid gestimuleerd door specifieke vormen van bepaalde zelfstandige naamwoorden in het vrouwelijke geslacht. Hoewel dit reeds officieel was vastgelegd (Circulaire du 11 mars 1986), worden bij circulaire van 1998 (Circulaire du 6 mars 1998) de vrouwelijke geslachtsvormen voor zelfstandige naamwoorden die bepaalde beroepen of titels aanduiden, opnieuw voorgeschreven voor gebruik in alle officiële documenten van staatsinstellingen. Bovendien krijgt de *Commission générale de terminologie et de néologie* de opdracht onderzoek te doen naar dezelfde kwestie, terwijl het *Institut national de la langue française* een brochure publiceert over het gebruik van vrouwelijke geslachtsvormen.

In deze periode reageert de staat via verschillende verordeningen en decreten *om de status van de taal in de massamedia en in de cinematografische productie vast te stellen*, en controleert regelmatig de stand van zaken. In het kader van deze

doelstelling wordt er samengewerkt met instellingen uit de Franstalige landen en wordt er financiële steun toegekend voor de realisatie van cinematografische en muziekproducties in het Frans.

In deze periode blijven de *Commission générale de terminologie et de néologie* en de *Commissions spécialisées de terminologie et de néologie*, nu bekend onder de naam Groupe d'experts, hard werken aan de *verrijking van de Franse taal* (Décret n°96-602 du 3 juillet 1996). De *Commissions spécialisées de terminologie et de néologie*, die deel uitmaken van de respectieve ministeries, bereiden de nieuw gecreëerde termen voor en leggen ze voor aan de Algemene Commissie. Indien ook de Franse Academie heeft ingestemd met de nieuwe termen die door de gespecialiseerde commissies zijn gecreëerd, analyseert de *Commission générale de terminologie et de néologie* deze en keurt de invoering en toepassing ervan goed. Om eensgezindheid te verkrijgen over de overeenkomstige terminologie die in de Franstalige landen en internationale organisaties wordt gebruikt, wordt regelmatig contact onderhouden met hun verwante instellingen. In onze analyse van deze periode hebben we opnieuw een groot aantal nieuwe beslissingen over de verrijking van de Franse taal op verschillende terreinen en gebieden ontdekt.

We hebben ook de permanente activiteit vastgesteld van de erkende *verenigingen voor de bescherming van de Franse taal*, die de toestand van de taal nauwlettend in het oog houden en regelmatig verslagen indienen bij de *Délégation générale à la langue française*. Volgens de wet op het gebruik van de Franse taal die in 1994 werd ingevoerd (Loi du 4 août 1994), zijn zij bevoegd om een rechtszaak aan te spannen tegen degenen die de wet overtreden (*ibid.*, art. 19 & Code de procédure pénale, art. 2-14).

De derde periode laat de voortzetting zien van de eerdere koers van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk ten aanzien van de Franse taal (bescherming van de werknemer en de consument, aanmoediging van meertaligheid en verbreiding van de Francofonie), nu versterkt met de in 1994 ingevoerde wet op het gebruik van de Franse taal, die de plaats heeft ingenomen van de wet van 1975 wegens de talrijke tekortkomingen daarvan.

6. DE FRANSE TAAL ALS MIDDEL TOT VOORLICHTING VAN DE CONSUMENT EN BESCHERMING VAN DE WERKNEMER

Het hedendaagse beleid meten hebben een directe invloed op twee gebieden die het doel zijn van onze uiteenzetting.

Consumentenvoorlichting wordt noodzakelijk omdat zij kwetsbaar kunnen zijn voor verkopers. Deze relaties worden in Frankrijk (Caron, 1995; Bournay & Pionnier, 2007) geregeld door de wettelijke maatregelen die zijn vastgelegd in de Code de la Protection du Consommateur. Er zijn verschillende instellingen die instaan voor de bescherming van de gezondheid, de veiligheid en de economische belangen van de consument, en die over fondsen beschikken voor de verdediging van hun rechten. Consumentenbescherming omvat de staat stelt verschillende juridische projecten voor en voert deze uit, gericht op het vergroten van de rechten van consumenten, hun bescherming en informatie (*Projet de loi renforçant les droits, la protection et l'information des consommateurs - Position de la CCIP*).

De voorschriften betreffende de Franse taal als middel ter

bescherming van de werknemer zijn van toepassing op documenten die worden ondertekend bij het sluiten van arbeidsovereenkomsten, de interne wetgeving van de ondernemingen, overeenkomsten, collectieve arbeidsovereenkomsten, werkaanbiedingen en alle andere documenten die bepalingen bevatten die nodig zijn om de werknemer vertrouwd te maken met de verantwoordelijkheden in de loop van zijn werk in Frankrijk .

Met deze maatregelen wordt de werknemer beschermd tegen mogelijk ontslag of andere ongunstige situaties op het werk die het gevolg zijn van een verkeerd begrip van de ondertekende overeenkomst, hetgeen verdere gevolgen voor hem met zich meebrengt.

6. 1. VOORLICHTING VAN DE CONSUMENT

Volgens de wet op het gebruik van de Franse taal van 1994 (Loi du 4 août 1994), werd het gebruik van de Franse taal verplicht in "de etikettering, het aanbod, de presentatie, de gebruikswijze, de beschrijving van de inhoud en de garantievoorwaarden van goederen, producten of diensten, evenals alle facturen en ontvangstbewijzen" (art. 2). Bij vertaling in andere talen moet "het Franse opschrift even leesbaar, duidelijk en begrijpelijk zijn" als tekens van andere talen (art. 4). Een uitzondering wordt gemaakt voor de "karakteristieke producten met buitenlandse namen die reeds bekend zijn bij het publiek" (art. 2). Overtredingen concluderen bevoegde personen die voortdurend controle uitoefenen (art. 16), en overtreders worden voorspeld en krijgen passende wettelijke sancties

(Décret n° 95-240 du 3 mars 1995).

Bij de uitoefening van de controle wordt voorrang gegeven aan producten en diensten die rechtstreeks verband houden met de veiligheid en de gezondheid van de consumenten, die behoefte hebben aan duidelijke en begrijpelijke informatie. Volgens de verslagen over de toepassing van de wet op het gebruik van de Franse taal van 4 augustus 1994 (*Rapports au Parlement sur l'application de la loi du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française*, 2000) is het aantal controles van 1990 tot 2000 gestaag toegenomen en is er sinds 1996 een neerwaartse tendens geconstateerd bij de overtredingen (*ibid.* 25). Dit is te danken aan het feit dat het publiek zich steeds meer bewust is van de wetsbepalingen. Als de basis van de overtredingen een vreemde taal is die niet uitvoerig in het Frans is vertaald, dan is dat in de eerste plaats Engels, Duits, Italiaans en Spaans.

Bij de uitoefening van de controle worden gemachtigde verenigingen voor de bescherming van de Franse taal opgenomen die, ondanks de mogelijkheid om strafvervolgning in te stellen tegen de niet-naleving van de wettelijke bepalingen, regelmatig advies geven aan alle partijen die daarom verzoeken, en meer mediacampagnes opzetten voor de correcte toepassing van de taal. Zij herinnert ook voortdurend aan de wettelijke bepalingen met betrekking tot de bescherming van de taal.

In 1999 en 2000 zijn de meeste overtredingen in verband met onvolledige of onjuiste informatie aan de consument door de rechtbanken in Parijs en Zuid-Frankrijk geregistreerd (*ibid.*, 37), en bij het opleggen van straffen kunnen de rechters het cumulatieve rechtsprincipe toepassen, wat betekent dat er evenveel straffen

worden opgelegd als er producten zijn waarmee de overtreding is begaan.

Bepalingen voor het gebruik van de Franse taal worden toegepast in de verzekeringssector. Daar moet alle informatie bij de sluiting van de verzekeringsovereenkomst duidelijk in het Frans zijn gesteld (*Code des assurances*, Partie Législative, Livre I: Le contrat, art. L 112-3), waardoor de verzekerde als consument wordt voorgelicht.

6. 2. BESCHERMING VAN WERKNEMERS

De belangrijkste bepalingen op dit gebied zijn afkomstig van de wet op het gebruik van de Franse taal van 1994 en de arbeidswet. Daarmee werd een verplicht gebruik van de Franse taal bij het verstrekken van bepaalde informatie aan de werknemer door de werkgever afgedwongen bij het opstellen van arbeidsovereenkomsten (LOI, art. 8 & CODE, art. L. 121-1), in het interne reglementaire beleid van de onderneming (LOI, art. 9 - 1 & CODE, art. L. 122-35), in alle documenten die de verplichtingen en noodzakelijke handelingen bevatten die voor de werknemer onontbeerlijk zijn bij het uitoefenen van zijn werk, tenzij de documenten die naar het buitenland worden gezonden of van daar worden ontvangen (LOI, art. 9 - 2 & CODE, art. L. 122-39-1), dan in alle overeenkomsten en collectieve arbeidsovereenkomsten (LOI, art. 9 - 2 & CODE, art. L. 122-39-1). 9-2 & CODE, art. L. 122-39-1), dan in alle overeenkomsten en collectieve arbeidsovereenkomsten (LOI, art. 9-IV & CODE art. L. 132-2-1) evenals tijdens werkaanbiedingen

door alle diensten die gevestigd zijn op het grondgebied van Frankrijk , ongeacht de nationaliteit van de houder van de aanbidding of de werkgever, of buiten het grondgebied, wanneer de houder van de aanbidding Frans is (LOI, art. 10 & CODE, art. L. 311-4).

Hoewel als controleurs van de Franse taal op dit gebied gerechtigd zijn de Commissie voor de inspectie van de arbeidsrechten en de beroepssyndicaten die een gerechtelijke procedure kunnen starten (CODE, art. L. 411-11), moet toch worden opgemerkt dat in tegenstelling tot de systematische controle met betrekking tot de taal die in het domein wordt gebruikt om de klanten te informeren, de gegevens waarover de Algemene Delegatie voor de Franse taal en de Franse talen beschikt, onvolledig zijn en niet toelaten om de werkelijke situatie te leren kennen. Deze situatie is te wijten aan het feit dat het onmogelijk is om te beschikken over alle documenten die bepalingen bevatten die de werknemer nodig heeft bij de uitoefening van zijn werk.

Volgens het ministerie van Cultuur en Communicatie en die van de vereniging *Le droit de comprendre (La langue française dans tous ses états*, 1999, 21-31) gebruiken Franse bedrijven het Engels steeds vaker als werktal bij buitenlandse klanten omdat ze het als een doeltreffend middel voor communicatie met zakenpartners beschouwen. Daarentegen zijn er bedrijven die zich zorgen maken over bijzonder gevoelige taalkwesties, zodat werknemers in hun buitenlandse filialen het leren van de Franse taal verplicht stellen.

Individuele contracten, interne wettelijke regelingen van ondernemingen en collectieve overeenkomsten leveren geen problemen op met betrekking tot het gebruik van de Franse taal .

Wat betreft werkaanbiedingen die in een vreemde taal zijn

opgesteld, was er een tendens naar een daling van het aantal overtredingen inzake het gebruik van de Franse taal. De arbeidsinspectie herinnert de werkgevers en alle andere houders van werkaanbiedingen voortdurend aan de wettelijke bepalingen met betrekking tot de bescherming en het gebruik van de taal.

7. DE FRANSE TAAL IN WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE

Er zijn vele definities die het begrip *taalbeleid* definiëren (НИКОЛОВСКИ, 2002). Dit hoofdstuk baseert zich op de definitie van Calvet, volgens wie *taalpolitiek* betekent "*het geheel van intentionele beslissingen die genomen worden met betrekking tot de relaties tussen de taal en het sociale leven, in het bijzonder die tussen de taal en het nationale leven*", terwijl *taalplanning* betekent "*het zoeken naar en gebruiken van middelen die nodig zijn voor de toepassing van de taalpolitiek*" (CALVET, 1999: 154-155).

Gezien de grote omvang van dit gebied, en met het oog op een betere analyse en presentatie van de toestand van de Franse taal, hebben wij drie subgebieden gemaakt: *Evenementen, seminars en congressen*; *Tijdschriften en publicaties*; en *Onderwijs, examens, toelating tot de universiteit en scriptie/dissertatie aankondigingen*.

Deze deelgebieden zijn van groot belang voor het behoud van de taal en krijgen daarom bijzondere aandacht. Men kan met recht zeggen dat zij tot de pijlers voor de bescherming van de taal behoren en dus terecht een speciale plaats krijgen in het taalbeleid van Frankrijk.

7. 1. EVENEMENTEN, SEMINARS EN CONGRESSEN

Er zijn verschillende regels die moeten worden nageleefd bij het houden van internationale evenementen, congressen of seminars in Frankrijk . Met andere woorden, iedere deelnemer wordt in de gelegenheid gesteld zich in het Frans uit te drukken, de documenten met betrekking tot het programma van deze bijeenkomsten moeten in het Frans zijn opgesteld, en er moet worden gezorgd voor een Franse versie van de samenvattingen in alle andere documenten die in verband met het evenement worden gepubliceerd (*Loi du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française*, art. 6). Gezien enerzijds de verplichting en de wens van de deelnemers om zich in het Frans uit te drukken, en anderzijds de noodzaak om door de buitenlandse deelnemers aan deze bijeenkomsten te worden begrepen, is een regeling getroffen op grond waarvan simultaan of consecutief moet worden getolkt naar de andere vreemde taal/talen, meestal het Engels. Niet-naleving van deze voorschriften leidt tot een overeenkomstige wettelijke sanctie en een verplichting voor de organisatoren en gastheren tot terugbetaling van alle door de staat voor het houden en organiseren van de manifestatie uitgetrokken middelen (*Nouveau code pénal*: art. 131-13). De *Algemene Delegatie voor de Franse taal en de talen van Frankrijk*, die volgens de circulaire van 19 maart 1966 (Circulaire du 19 mars 1966) belast is met het toezicht op de naleving van de regels op dit deelgebied, heeft vastgesteld dat deze regels consequent worden nageleefd, met uitzondering van het occasionele wegvallen van de tolkendiensten bij de manifestaties, wat meestal te wijten is aan de hoge kostprijs ervan.

Bijgevolg kent de delegatie sedert 1996, overeenkomstig de algemene voorschriften voor het houden van evenementen, congressen en seminars, het standpunt van de deskundigen op het betrokken gebied en het advies van de Commissie voor *steun aan simultaantolken (Commission d'aide à l'interprétation simultanée - CODALIS)* - die met dat specifieke doel is opgericht - financiële steun toe aan de tolkendiensten tijdens internationale evenementen die in Frankrijk worden gehouden en waarvoor Frankrijk als gastheer optreedt.

7. 2. TIJDSCHRIFTEN EN PUBLICATIES

Alle tijdschriften en publicaties in Frankrijk , geschreven in een vreemde taal, en uitgegeven door een persoon of organisatie, die financiële steun van de staat ontvangt, moeten ten minste een samenvatting in het Frans bevatten (*Loi du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française*: art. 7). Genoemd worden de wetenschappelijke tijdschriften en publicaties onderverdeeld in twee categorieën: *Primaire communicatie tijdschriften* en *Synthetiserende tijdschriften*.

De tijdschriften voor *primaire communicatie (Revue de communication primaire)* hebben tot doel nieuwe wetenschappelijke feiten aan het internationale wetenschappelijke publiek voor te stellen; deze tijdschriften worden meestal in het Engels gepubliceerd. Daarom moet, telkens wanneer de publicatie ervan door de Franse staat wordt gesteund, de verplichting om een samenvatting in de Franse taal op te nemen, volledig worden nageleefd.

Het doel van *tijdschriften van het type "Revues de synthèse"* is de verspreiding van de belangrijkste en meest recente wetenschappelijke vorderingen onder een breder publiek. Meestal zijn ze in het Frans geschreven, maar tweetalige of meertalige uitgaven vormen geen uitzondering. In het laatste geval moet er in deze tijdschriften ook een samenvatting in het Frans staan.

Deze wettelijke voorschriften betreffende het gebruik van de Franse taal zijn van toepassing op alle andere vormen van wetenschappelijke publikaties, rapporten, proceedings, syntheses van onderzoekspapers, studies, enz. en tot dusver is vastgesteld dat deze volledig worden nageleefd.

Bovendien stellen wij vast dat de belangstelling voor deze subsidies voor de tijdschriften toeneemt; om echter de kwaliteit en de hoge criteria van het wetenschappelijke aspect te handhaven, blijft de gemiddelde financiële steun voor tijdschriften voor de meeste wetenschappelijke gebieden ongewijzigd.

Een belangrijke bijdrage in dit opzicht wordt geleverd door de stichting *Centre national du livre (Nationaal Boekencentrum)*, die onder meer tot taak heeft de Franse taal en cultuur te beschermen en te verspreiden, alsmede de vertaling van anderstalige literatuur in het Frans en vice versa te stimuleren (Décret n°93-397 du 19 mars 1993 : art. 3.). Bovendien heeft dit centrum tot doel de Franse en buitenlandse bibliotheken, culturele instellingen en boekhandels aan te moedigen om boeken van bijzondere wetenschappelijke, technische of culturele waarde, geschreven in het Frans, aan te kopen (Décret n°96-421 du 13 mai 1996 : art. 1er).

7. 3. ONDERWIJS, EXAMENS, TOELATINGSEXAMENS EN SCRIPTIE/DISSERTATIE

De Franse taal is verplicht in de lessen, bij examens, bij toelatingsexamens en scripties/dissertaties in alle openbare en particuliere onderwijsinstellingen. De enige uitzonderingen zijn de scholen waar de regionale talen en culturen worden onderwezen, de internationale scholen, en de scholen voor buitenlandse burgers, d.w.z. alleen immigranten (*Loi du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française*: art. 11). "De beheersing van de Franse taal en de kennis van twee vreemde talen is een van de hoofddoelstellingen van het onderwijs" (*Loi n°89-486 du 10 juillet 1989*: art. 1er). De *Algemene Delegatie voor de Franse taal en de talen van Frankrijk* heeft in geen van deze onderwijsinstellingen overtredingen van deze wetsteksten geconstateerd.

Anderzijds zijn er master- en doctoraalscripties die in een vreemde taal zijn geschreven als aan de scriptie wordt gewerkt in samenwerking met buitenlandse laboratoria en onderzoekcentra. In dit geval bevatten al deze scripties een samenvatting in het Frans. Er is ook een situatie waarin de voorbereiding van het proefschrift in co-mentoraat gebeurt, in welk geval het proefschrift moet worden geschreven in de officiële taal van het land waar dit soort mentoraat wordt uitgevoerd, aangevuld met een samenvatting in de tweede taal van het mentoraat. In het algemeen is ook in deze gevallen geen inbreuk op de wettelijke voorschriften geconstateerd.

Bij de diploma- en post-diploma-opleidingen is een toenemend gebruik van het Engels in bepaalde cursussen geconstateerd, en is

aanbevolen andere vreemde talen in de colleges op te nemen.

Onvoldoende kennis van de Franse taal leidt onvermijdelijk tot uitsluiting uit het sociale leven en isolement. In overeenstemming met de wet worden sinds 1998 talrijke activiteiten en maatregelen ondernomen met het oog op de sociale reïntegratie van personen die met dit soort problemen te kampen hebben. (*Rapport au Parlement sur l'application de la loi du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française*, 2000: 113-119). Dit is de reden dat een van de doelstellingen van het Franse onderwijs de strijd tegen het analfabetisme is, waarbij alle openbare en particuliere onderwijsinstellingen, beroepsverenigingen, syndicaten, regionale overheden en andere overheidsinstellingen betrokken zijn. (Loi n°98-657 du 29 juillet 1998: art. 24.).

8. INTERACTIE TUSSEN DE FRANSE TAAL EN DE OPENBARE DIENSTEN VAN FRANKRIJK IN DE TWEEDE HELFT VAN DE 20^e Eeuw

Het onderwerp van dit onderzoek is de wisselwerking tussen de Franse taal en de openbare diensten van Frankrijk in de tweede helft van de 20e eeuw. Deze diensten spelen een belangrijke rol in het behoud van de status van de Franse taal in binnen- en buitenland en vertegenwoordigen een belangrijk segment van het Franse hedendaagse taalbeleid met betrekking tot de Franse taal (CALVET, 1996: 99-111, 1999: 246-270, НИКОЛОВСКИ, 2002: 53-62). Om de interactie tussen de Franse taal en de openbare diensten van

Frankrijk in deze periode weer te geven, hebben we verschillende administratieve beslissingen met betrekking tot de Franse taal geanalyseerd (НИКОЛОВСКИ, 2002: 101-118). Voor het beginpunt van het Franse hedendaagse *taalbeleid* met betrekking tot de Franse taal, bepalen we het jaar 1966 als de oprichting van het *Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française* (Décret n°66-203), de eerste instelling van de moderne periode in dit land met als doel de verdediging van de taal. Door zijn oprichting geeft Frankrijk blijk van een nieuwe, systematische dimensie met betrekking tot de verdediging van de Franse taal en vestigt het een bijzondere relatie ten opzichte van deze taal. Naar gelang van de wijze van functioneren en functioneren van de instellingen die de verdediging van de Franse taal als voornaamste zorg hebben, onderscheiden we drie perioden van het hedendaagse Franse taalbeleid ten opzichte van de Franse taal, waarin er een voortdurende relatie bestaat tussen de overheidsdiensten en de Franse taal die de band tussen taal en staat aangeeft³. Op het *interne vlak* moeten de overheidsdiensten rekening houden met het correcte gebruik van de Franse taal en met de verhoging van de kwaliteit ervan. Ze moeten ook rekening houden met de correcte toepassing van de aanbevolen termen door de terminologiecommissies in de wettelijke en administratieve documenten, in de reclame, de producten, de handelsmerken, op de websites, alsook bij het onderhouden van wetenschappelijke

³ Op basis van de werking van de instellingen voor de verdediging van de taal, onderscheiden we drie periodes van het hedendaagse Franse taalbeleid ten aanzien van de Franse taal zoals: 1. 1966 - 1984, de periode van werking van het *Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française*, 2. 1984 - 1989, de periode van werking van het *Commissariat général de la langue française* en het *Comité consultatif de la langue française*, 3. 1989 - 2001, de periode waarin de Conseil supérieur de la langue française en de *Délégation générale à la langue française et aux langues de France* werkzaam waren (НИКОЛОВСКИ, 2002: 36-46).

manifestaties en het publiceren van publicaties, enz.

De overheidsdiensten op het *internationale plan* moeten de Franse taal consequent bevorderen in de betrekkingen met de Europese Unie, de Verenigde Naties en de Franstalige landen. Zij moeten bilaterale en multilaterale overeenkomsten controleren, de vertaaldiensten van de internationale evenementen versterken, taalcursussen organiseren en andere maatregelen nemen voor de verspreiding van de Franse taal in de wereld (versterking van haar aanwezigheid op Internet, creatie van elektronische taalhulpmiddelen enz.)

Het gebruik van de Franse taal wordt gemoderniseerd en uitgebreid met *terminologische verrijking*. Daarom worden er terminologie- en neologiecommissies in het leven geroepen die de creatie van nieuwe termen en de bijwerking ervan op alle gebieden aanmoedigen en zo een directe en positieve invloed hebben op de status van het Frans op het internationale toneel.

8. 1. DE OVERHEIDSDIENSTEN EN DE TOEPASSING VAN DE FRANSE TAAL INTERN

Intern zijn de overheidsdiensten gebaseerd op het grondwettelijke beginsel dat de Franse taal de taal is van de Franse Republiek " La langue de la République est le français " (Constitution française du 4 octobre 1958, artikel 2). Volgens de circulaire van april 1994 (Circulaire du 12 avril 1994) moeten zij toezien op de strikte toepassing van alle administratieve besluiten betreffende het gebruik van de Franse taal, moeten zij alle nieuw gecreëerde termen van de

terminologiecommissies consequent toepassen en mogen alle documenten die zij zullen publiceren niet in strijd zijn met de bepalingen voor het gebruik van de Franse taal. Naast deze circulaire werden tegen september 1999 nog 14 circulaires met een gelijkaardige inhoud verstuurd, bestemd voor elk ministerie afzonderlijk (НИКОЛОВСКИ, 2002: 54).

En de wet op het gebruik van de Franse taal van het jaar 1994 (La loi ^{no} 94-665 du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française) legt de verplichtingen van de overheidsdiensten vast ⁴.

Zo moeten alle door rechtspersonen op openbare plaatsen geplaatste berichten en advertenties een vertaling in ten minste twee talen bevatten (art. 4), moeten door rechtspersonen gesloten contracten in het Frans zijn gesteld, behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen (art. 5), moeten manifestaties, seminars en congressen uit en in het Frans worden vertaald (art. 6), moeten alle anderstalige tijdschriften een Franse samenvatting bevatten (art. 7), en is het gebruik van een buitenlandse uitdrukking verboden of een term in het handelsmerk van een bepaald product wanneer datzelfde in het Frans bestaat (art. 14). Het algemene kenmerk van deze periode is onder meer de aanmoediging tot meertaligheid (art. 4), zowel intern als extern, waardoor Frankrijk de strijd aanbindt tegen de wereldwijde tendens van eentaligheid en de superioriteit van de Engelse taal. Hoewel met bepaalde problemen, worden de bepalingen die het openbaar bestuur beheersen met betrekking tot

⁴ Sommige bepalingen van deze wet zijn overgenomen uit de vroegere Franse taalwet van 1975 (Loi du 31 décembre 1975 relative à l'emploi de la langue française), die het gebruik van de Franse taal in openbare aankondigingen en reclame verplicht stelt, alsmede het verbod op het gebruik van buitenlandse termen of uitdrukkingen. Deze wet houdt op geldig te zijn met de inwerkingtreding van de wet van 1994.

de toepassing van de Franse taal op het interne plan naar behoren gerespecteerd (*La langue française dans tous ses états*, 1999: 55-60 & *Rapport au Parlement*, 2000: 61-68).

Ook is verplicht gebruik en speciale aandacht voor de Franse taal op de websites (Circulaire du 15 mai 1996, 2. b.) en in de staatsinformatiesystemen (Circulaire du 6 mars 1997) is ook verplicht. Om de taal op dit gebied te regelen, hebben we in de periode van 1996 tot de tweede helft van 1999 de goedkeuring van acht administratieve besluiten vastgesteld (НИКОЛОВСКИ, 2002: 54). Met de circulaire van 7 oktober 1999 wordt gepreciseerd dat de op de sites gebruikte termen moeten overeenstemmen met de terminologische lijsten die in het *Journal officiel* de la République française zijn gepubliceerd, en dat hun vertaling in het Engels is toegestaan indien er een vertaling in een andere vreemde taal bestaat waarvan de keuze afhangt van het doel en de strekking van de site. (Circulaire van 7 octobre 1999, 2. 2. 2. Langue). Het geven van een voorbeeld en het bevorderen van meertaligheid op websites versterkt alleen maar de positie van Franse overheidsdiensten op wereldschaal ten aanzien van het wereldwijde respect voor taal- en culturele verscheidenheid op het internet.

Wat de toepassing van de voornoemde bepalingen op dit gebied betreft, hebben we een analyse gemaakt van enkele tientallen sites van de Franse overheidsdiensten, en we hebben vastgesteld dat ze bijna allemaal tweetalig Frans-Engels zijn (НИКОЛОВСКИ, 2002: 55). In de rubrieken bestemd voor Franse burgers is er geen vertaling in een vreemde taal. Sommige onderzoeksinstellingen bevatten naast Franse publicaties ook samenvattingen in het Engels, en de sites van bepaalde overheidsdiensten die nuttige informatie bevatten voor

verschillende partners in de wereld hebben ook een vertaling in de taal van het land waarvoor de informatie bestemd is volgens artikel 6 van de circulaire van april 1994 (НИКОЛОВСКИ, 2002: 55).

In deze periode van hedendaags taalbeleid met betrekking tot de Franse taal, zet de tendens zich voort tot verbetering van de kwaliteit van het taalgebruik van alle administratieve teksten tot verbetering van de kwaliteit van het taalgebruik van alle administratieve teksten. In dit verband hebben wij vastgesteld dat er drie wetsbesluiten zijn aangenomen ⁵die de ambtenaren herinneren aan het juiste gebruik van de Franse taal bij het opstellen van administratieve documenten, zodat deze beter begrepen kunnen worden door de personen voor wie zij bestemd zijn.

Met dat doel is ook het Oriëntatiecomité voor de vereenvoudiging van de administratieve taal (Comité d'orientation pour la simplification du langage administratif) opgericht (Arrêté du 2 juillet 2001), dat verantwoordelijk is voor het formuleren van specifieke voorstellen voor kwaliteitsverbetering van de administratieve taal, en voor het toezicht op de specifieke toepassing ervan door de overheidsdiensten.

⁵ Circulaire van 2 januari 1993 betreffende de regels inzake opstelling, ondertekening en publicatie van de teksten in het Staatsblad en inzake de tenuitvoerlegging van de bijzondere procedures voor de minister-president; circulaire van 20 september 1994 betreffende de regels inzake de benoeming van de leden van de raad van bestuur en de directeurs van de overheidsinstellingen en de overheidsbedrijven; Circulaire van 30 januari 1997 betreffende de regels inzake opstelling, ondertekening en bekendmaking van de teksten in het staatsblad en inzake de toepassing van bijzondere procedures voor de minister-president, art. 1. 1. 1. 1.

8. 2. OPENBARE DIENSTEN EN DE BEVORDERING VAN HET FRANS ALS TAAL VAN DE INTERNATIONALE COMMUNICATIE

De overheidsdiensten moeten in hun betrekkingen met buitenlandse personen en instellingen de regels voor het gebruik van de Franse taal in internationale aangelegenheden volledig naleven (Circulaire van 12 april 1994, art. 6), zonder evenwel de voorkeur te geven aan een vreemde taal. De Franse onderhandelaars bij het sluiten van internationale bilaterale of multilaterale akkoorden moeten de Franse taal gebruiken, en indien er geen mogelijkheid daartoe is van de andere kant, is het toegestaan de taal van de onderhandelaars te gebruiken of de derde taal die in de eerste stadia van de onderhandeling werd overeengekomen. (Circulaire van 30 mei 1997, III-Redactie en présentation).

Ook al is het Frans een officiële taal of werktaal van vele internationale instellingen, toch ondervinden de ambtenaren van de overheidsdiensten enige moeilijkheden bij de toepassing ervan.

In de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties bevestigt het Engels, ondanks het feit dat het Frans een van de officiële talen of werktalen is, zijn suprematie. In 1992 bedroeg het aantal delegaties dat zich in het Engels uitsprak 74 en in het Frans 31, maar in 1999 steeg dit aantal tot 95 delegaties in het Engels, en daalde het tot 26 delegaties in het Frans (*La place de la langue française dans les institutions internationales*, 2000: 4). De meeste officiële documenten worden ook eerst in het Engels opgesteld, maar heel vaak zijn er problemen in de vertaalsector die leiden tot vertraging in de

verspreiding van vertaalde documenten in het Frans. Hetzelfde probleem doet zich voor bij de contacten tussen de meeste Franse ministeries en de relevante instellingen in de Verenigde Naties. De permanente Franse vertegenwoordigers in internationale organisaties richten hun aandacht grotendeels op het gebruik en de eerbiediging van het statuut van de Franse taal. Zij bepleiten dat internationale ambtenaren uit andere landen verplicht worden de Franse taal te kennen als één van de werktalen, plaatsten Franstalige hoofden van bepaalde sectoren die van strategisch belang zijn voor het behoud van de status van de taal, wezen fondsen toe voor het starten van taalcursussen in vele internationale instellingen. Zij moedigden de benoeming aan van een taalcoördinator bij de Organisatie van de Verenigde Naties, stelden een Raadgevend Comité voor het Pluralisme in de Talen (Comité consultatif pour le pluralisme linguistique) van de UNESCO in, enz.

In de instellingen van de Europese Unie is het Frans eveneens een officiële taal en werktal (Règlement n° 1 du 15 avril 1958, art. 1er). Zij kan worden gebruikt tijdens officiële en informele vergaderingen, in de betrekkingen met de Instellingen van de Unie, in de contacten met vertegenwoordigers van andere Lid-Staten waarbij het gebruik van de taal van het land van de gesprekspartner is toegestaan, op voorwaarde dat de Franse ambtenaar de leiding heeft. De Europese bibliotheken en documentatiecentra moeten een speciale plaats inruimen voor in het Frans uitgegeven uitgaven (*Le Français dans les institutions européennes*, 2000: 4-14).

Volgens de Franse Delegatie voor de Franse taal van 1999 zijn de meeste werkdocumenten die door de Europese Raad en de Europese Commissie naar de respectieve Franse instanties worden

gestuurd, in het Engels geschreven, terwijl die van het Europees Parlement en het Europese Hof, evenals die welke betrekking hebben op officiële vergaderingen, meestal in het Frans zijn geschreven (Rapport au parlement, 2000: 76-81). Maar ook in de Europese Unie is er een stagnatie van het Frans, vooral na de toetreding van de niet-Franstalige landen tot de Unie. Zelfs in de betrekkingen tussen de Unie en de Franstalige landen van Afrika wordt alleen in het Engels gecommuniceerd. De Unie staat het gebruik ervan zelfs toe in de betrekkingen met de Franse ondernemingen.

Tijdens het voorzitterschap, in de tweede helft van 2000, heeft Frankrijk krachtig gereageerd tegen het gebruik van slechts één taal en zich ingezet voor meertaligheid. Het versterkt de Franse vertaaldiensten in de Europese instellingen door taalcursussen te organiseren voor ambtenaren uit de lidstaten en de kandidaat-lidstaten van de Unie, en leidt Franse vertalers uit de kandidaat-lidstaten van de EU op. Bovendien lanceert Frankrijk meer acties ten gunste van meertaligheid in de nieuwe informatietechnologie: betere vertaling van Europese sites in meerdere talen, ingebruikneming van een geautomatiseerde online-vertaler en interactieve online-grammatica in het Frans.

De banden van Frankrijk met de Franssprekende landen en instellingen worden eveneens versterkt. Bovendien gebruiken hun vertegenwoordigers in de internationale instellingen bij elke mogelijke gelegenheid de Franse taal. Frankrijk is de belangrijkste coördinator van alle acties die gericht zijn op de verspreiding van de Francophonie in de wereld. Frankrijk voert een beleid van samenwerking met de internationale francophone organisaties, stelt maatregelen voor, moedigt aan en bepaalt de acties die worden ondernomen om de

francofonie en de Franse taal te ontwikkelen (Décret n° 91-1094 du 21 octobre 1991; Décret n° 92-1231 du 24 novembre 1992; Décret n° 93-797 du 16 avril 1993, art. 5, 6, 7). Door jonge wetenschappers uit de Franstalige landen aan te moedigen deel te nemen aan de werkzaamheden van talrijke internationale instellingen en door de oprichting van het Fonds d'aide à la traduction et à l'interprétation (Fonds voor hulp bij vertaling en vertolking), wordt het Frans ook steeds vaker gebruikt bij internationale manifestaties buiten Frankrijk.

De verdediging van de status en de verspreiding van de Franse taal in de wereld is ook het doel van de Directie voor Culturele Samenwerking en Franse Taal (Direction de la coopération culturelle et du français) van het Franse Ministerie van Buitenlandse Zaken, die plannen en programma's voorbereidt voor het bestuderen van de Franse taal in de wereld. Daartoe staat Frankrijk voortdurend in contact met het netwerk van Franse instellingen en centra, met de Franse allianties, en werkt het samen met alle andere instellingen waar buitenlanders uit de hele wereld in Frankrijk onderwijs volgen (Arrêté du 25 juillet 2001, art. 5).

8. 3. TERMINOLOGISCHE VERRIJKING VAN DE FRANSE TAAL

Opdat de Franse taal haar internationale status zou behouden, moet ze verrijkt worden met termen uit alle domeinen waarmee ze de moderniteit zal moeten uitdrukken. De verrijking van de taal is één van de kenmerken die de Franse hedendaagse taalpolitiek kenmerkt (НИКОЛОВСКИ, 2002: 37, 40, 45).

Met de oprichting van de Algemene Commissie en de Gespecialiseerde Comités voor terminologie en neologie wordt de creatie van nieuwe termen aangemoedigd en wordt de toepassing ervan op verschillende gebieden uitgebreid: economie, natuurwetenschappen, technologie, recht, enz⁶.

Deze commissies dragen bij tot de verbreiding van de Francofonie en de bevordering van meertaligheid in de wereld. Zij staan ook in contact met verwante instellingen van de francophone landen die werken aan de gelijkschakeling van nieuw gecreëerde uitdrukkingen en termen, met de internationale organisaties, alsook met instellingen voor internationale normalisatie (Décret du 3 juillet 1996, art. 1er). De laatste, achttiende op rij, Commissie voor terminologie en neologie bij het Ministerie van Jeugd en Sport werd opgericht in maart 2001. In elke commissie is er een speciale hoge ambtenaar voor terminologie en neologie (Arrêté du 27 mars 2001) en een speciale dienst die verantwoordelijk is voor de coördinatie van alle activiteiten uit dit domein.

In 2000 heeft de Algemene Commissie voor terminologie en neologie via haar gespecialiseerde comités een audit uitgevoerd van alle termen, zinsneden en definities die in de periode van 1973 tot 1996 in het *Journal officiel* de la République française zijn gepubliceerd. De resultaten van deze controle zijn gepubliceerd in een terminologische lijst (Répertoire terminologique, 2000) die 3.000

⁶ Het decreet van 2015 (Décret n° 2015-341 du 25 mars 2015) beoogt de vereenvoudiging en modernisering van de bepaling voor de verrijking van de Franse taal door de wijziging van de samenstelling en de naam van de Algemene Commissie voor terminologie en neologie die de Commissie voor de verrijking van de Franse taal wordt (Commission d'enrichissement de la langue française). De gespecialiseerde commissies voor terminologie en neologie van elk ministerie worden deskundigengroepen (Groupe d'experts).

volledig gecontroleerde eenheden omvat.

Met het regeringsprogramma ter voorbereiding van de intrede van Frankrijk in de informatiemaatschappij, is een belangrijke rol weggelegd voor de nieuw gecreëerde termen op dit gebied, waarbij de Algemene Commissie voor terminologie en neologie, in samenwerking met de gespecialiseerde commissies, terminologische lijsten op dit gebied dient op te stellen.

Tot year 1999 zijn drie van dergelijke lijsten uitgegeven (*Rapport annuel d'activité*, 1999: 22). Bovendien worden brochures met nieuw gecreëerde termen uit verschillende gebieden uitgegeven en gratis toegezonden aan alle diensten van de overheid en aanverwante verenigingen waarvan de activiteit verband houdt met het specifieke gebied waarvoor de lijst bestemd is. Alle termen en lijsten kunnen worden gedownload van de website van de Algemene Delegatie voor de Franse taal .

Op dit gebied worden de contacten met verwante instellingen uit de Franstalige landen verdiepte toestand van het terminologiebeleid met betrekking tot de Franse taal in die landen te bepalen (*Rapport au Parlement*, 2000: 86).

Als reactie op de tweede golf van de feministische beweging die in de jaren zestig is begonnen, worden steeds vaker vormen van het vrouwelijke geslacht gebruikt voor bepaalde beroepen of functies. Zo wordt reeds in 1986 het gebruik van een speciale vorm van het vrouwelijke geslacht in zelfstandige naamwoorden die beroepen, functies, handelingen of titels aanduiden (Circulaire du 11 mars 1986) verplicht gesteld in alle officiële documenten van de administratie. In 1998 hebben de vrouwen die deel uitmaken van de regering de vorm van de vrouwelijke titels van de minister (*la ministre*) gezocht en

steeds meer gebruikt, en zijn zij tegelijkertijd begonnen met het gebruik van die vorm als een regelmatige stempraktijk. Daarom draagt de circulaire van 1998 (Circulaire du 6 mars 1998) de Algemene Commissie voor terminologie en neologie op een onderzoek in te stellen om het probleem op te helderen, door de situatie in andere Franstalige landen over te nemen.

Het onderzoek zou gebaseerd zijn op eerdere onderzoeken uit 1984 en 1985, uitgevoerd door de commissie die in die periode werkzaam was. Dit stuitte op hevig verzet van leden van de Franse Academie (SAINT ROBERT, 2000: 101).

De Algemene Commissie voor terminologie en neologie heeft haar verslag in oktober 1999 (*Rapport sur la féminisation des noms de métier, fonction, grade ou titre au Premier ministre*) ingediend en verklaard dat er in principe geen belemmeringen zijn voor het gebruik van het vrouwelijke geslacht van zelfstandige naamwoorden waarmee beroepen worden aangeduid. Anderzijds is de Commissie gekant tegen het gebruik van het vrouwelijk geslacht in zelfstandige naamwoorden die publieke functies aanduiden in administratieve documenten van de overheidsdiensten en is zij van mening dat de regel van de neutraliteit van de functies strikt moet worden nageleefd. Ook wordt verder onderzoek naar deze kwestie voorgesteld. In dezelfde circulaire wordt het Institut national de la langue française opgedragen een brochure samen te stellen om de gebruikers aanwijzingen te geven met betrekking tot het gebruik van de meest geschikte zelfstandig naamwoorden in het vrouwelijke geslacht. De publicatie (BECQUER et al., 1999) bevat de regels voor de vorming van een vrouwelijk geslacht in zelfstandige naamwoorden die een openbaar beroep, functie, rang of titel aanduiden, alsook vormen van

het mannelijk geslacht voor dezelfde zelfstandige naamwoorden. Ook de vorm *une ministre* is toegestaan. Dezelfde circulaire staat het gebruik toe van de vormen van het vrouwelijke geslacht die door de overheidsdiensten veelvuldig worden gebruikt: *la secrétaire générale, la directrice, la conseillère*.

9. TERMINOLOGISCHE VERRIJKING VAN DE FRANSE TAAL

De Franse taal vertoont een grote vitaliteit en het aanpassingsvermogen van zijn woordenschat van hedendaagse veranderingen op alle gebieden van het leven wordt systematisch en in wetenschappelijke laboratoria en onderzoekcentra uitgevoerd. Om te voorkomen dat op een bepaald gebied steeds meer buitenlandse termen worden gebruikt die voor de "gewone" sprekers onbegrijpelijk zijn, moeten regelmatig relevante Franse termen worden geproduceerd, die de hedendaagse realiteit beter weergeven. Daarom hebben Frankrijk en andere Franstalige landen hun werkzaamheden gewijd aan het creëren, verspreiden en gebruiken van nieuwe woorden en uitdrukkingen in de geest van de Franse taal, terwijl ze het hedendaagse leven weergeven.

Met de voortdurende terminologische verrijking van de Franse taal worden de leemten in de woordenschat opgevuld en worden de denotaties van nieuwe begrippen in het Frans aangevuld, die in de plaats komen van de buitenlandse, meestal Anglo-Amerikaanse termen. De verrijking van de Franse taal wordt gecoördineerd

uitgevoerd, en er worden nieuwe termen ontworpen voor professionals en voor het publiek, die gevormd worden volgens de regels voor woordvorming in de Franse taal.

9. 1. SYSTEEM VAN INSTELLINGEN TER VERRIJKING VAN DE FRANSE TAAL

De wet van 1975 voor het gebruik van de Franse taal (Loi n°75-1349 du 31 décembre 1975 relative à l'emploi de la langue française), bekend onder de naam *Bas-Lauriol*, voorziet in termen die worden gepubliceerd in het Franse staatsblad (*Journal Officiel* de la République Française). Zij moeten worden gebruikt in alle reclame en etikettering van producten of diensten, en tijdens alle uitzendingen door televisie- en omroeporganisaties. Met de aanneming van de wet van 4 augustus 1994 betreffende het gebruik van de Franse taal (Loi n° 94-665 du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française), *Toubon* genaamd, werden deze bepalingen op grond van het besluit van de *Conseil constitutionnel* (Décision n° 94-345 DC du 29 juillet 1994) herhaald, omdat zij in strijd werden geacht met de vrijheid van meningsuiting. De Raad is van mening dat de Staat zelf kan worden gedwongen om bepaalde voorgestelde termen te gebruiken, maar dat hij niet, in strijd met artikel 11 van de Verklaring *van de Rechten van de Mens en de Burger* (*Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen de 1789*), het gebruik ervan kan opleggen aan particulieren of radiogrammische organisaties.

De beslissing van de *Conseil constitutionnel* brengt een wijziging van de wetgeving inzake het gebruik van het Frans met zich mee. Met

het decreet van ³ juli 1996 ter verrijking van de Franse taal (Décret n°96-602 du 3 juillet 1996), wordt een nieuw systeem gecreëerd voor de coördinatie van activiteiten met betrekking tot de Franse taal, waarbij de positie van de staat wordt teruggedrongen en de rol van de Algemene Commissie voor Terminologie en Neologismen en van de Franse Academie wordt vergroot, evenals die van de staat en andere middelen en mechanismen voor actie op het gebied van taal en de verbreiding ervan. Het decreet is van toepassing op de oprichting van gespecialiseerde terminologiecommissies en ministeriële neologismen, hoofdzakelijk bestaande uit deskundigen op een bepaald gebied, die nieuwe officiële termen moeten creëren. Zij moeten onder andere alle gevallen omvatten waarin de noodzakelijke terminologische verrijking van de Franse woordschat, gebaseerd op de geuite behoeften op een bepaald gebied. Door het onderzoek van de termen en definities die door de gespecialiseerde comités worden aangeboden, vestigt de Commissie de aandacht op hun conformiteit en geschiktheid en vraagt zij het advies van de Franse Academie. Zodra de Algemene Commissie de goedkeuring van deze instantie heeft gekregen, publiceert zij de termen en definities in het Staatsblad, onder voorbehoud dat de betrokken minister-portefeuille er nota van neemt. Zodra de goedgekeurde termen zijn gepubliceerd, worden de goedgekeurde termen en definities verplicht voor openbare diensten en openbare instellingen, ter vervanging van termen en uitdrukkingen in vreemde talen, alsook in de gevallen voorzien in de artikelen 5 en 14 van de wet van 4 augustus 1994 betreffende het gebruik van de Franse taal. Deze termen worden gepubliceerd in het *Bulletin Officiel de l'éducation nationale* (Décret n°96-602 du 3 juillet 1996, art. 10) met

het oog op een betere verspreiding onder de leerkrachten.

9. 2. DE ROL VAN DE STAAT BIJ DE VERRIJKING VAN HET FRANSE STELSEL

Volgens het rechtssysteem heeft de staat geen rol bij het selecteren en beslissen over gespecialiseerde termen die alleen zichzelf kunnen doen gelden. Zijn moderne opdracht is een openbare dienst te zijn voor de burgers die de verrijking van de woordenschat bevordert, de activiteiten van de deelnemers die de neologismen creëren ondersteunt en coördineert om te werken aan de bevordering en de verspreiding van nieuwe termen en om ervoor te zorgen dat zij worden toegepast en gemakkelijk verkrijgbaar zijn.

De Staat kan niet rechtstreeks tussenkomen in de werking van de terminologische comités, maar kan deze enkel organiseren en, als eerste gebruiker, alle nodige promotietermen ter beschikking stellen. Hij coördineert de opstelling van terminologische lijsten en maakt vergaderingen en samenwerking mogelijk tussen gespecialiseerde comités, de Algemene Commissie van de Franse Academie .

Bovendien informeert de staat de overheidsdiensten , de beroepsbeoefenaren en het publiek over de nieuwe termen en geeft hij een voorbeeld van het gebruik ervan, waardoor zijn partners worden aangemoedigd de termen te gebruiken die hij aanbeveelt. De verantwoordelijkheid voor het gebruik van de gepubliceerde termen ligt uitsluitend bij de openbare overheidsinstellingen (artikel 11), en dergelijke maatregelen hebben een effect buiten de overheidssector.

9. 3. ALGEMENE DELEGATIE VOOR DE FRANSE TAAL EN DE TALEN VAN FRANKRIJK

De Algemene Delegatie voor de Franse taal en de talen van Frankrijk (Délégation générale à la langue française et aux langues de France) is een dienst van het Ministerie van Cultuur en Communicatie van Frankrijk en heeft tot taak het Franse taalbeleid ten aanzien van de Franse taal en de regionale talen te handhaven. Hij zorgt voor de uitvoering van de wet van 4 augustus 1994 en het decreet van 1996 ter verrijking van de Franse taal. Samen met de Algemene Commissie voor Terminologie en Neologie coördineert zij de voorbereiding van terminologielijsten door gespecialiseerde comités voor terminologie en de Franse Academie, evenals de werking van de terminologische gegevensbank *France Terme*.

Volgens artikel 2 van het decreet is de Algemene Delegatie wettelijk lid van alle comités die onder haar bevoegdheid vallen en is zij het secretariaat van de Algemene Commissie voor terminologie en neologie. Zij heeft een regelmatige coördinatie met andere partners op het gebied van de verrijking van de Franse taal en de bevordering ervan, met name met andere francofone organisaties die verantwoordelijk zijn voor het taalbeleid in een bepaald land. Het is belangrijk de invloed van de Franse taal in de wereld te vergroten en te voorzien in de behoefte aan Franse termen vanuit een gespecialiseerd gebied van mensen wier werk rechtstreeks verband houdt met het gebruik van de Franse taal (journalisten, vertalers in internationale organisaties, enz.).

De Algemene Delegatie voor de Franse taal en de Franse taal

draagt ook in grote mate bij tot de ontwikkeling van informatiehulpmiddelen in het Frans en vergroot haar aanwezigheid op het Internet, dat als werkmiddel wordt gebruikt voor het doorgeven van de resultaten van de terminologische operatie.

9. 4. DE ROL VAN DE COMMISSIES VOOR GESPECIALISEERDE TERMINOLOGIE EN NEOLOGIE

In de jaren 70 van de 20e eeuw hebben verschillende ministeries commissies voor terminologie en neologie ingesteld, die een grote bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van nieuwe termen op een bepaald gebied. Bovendien schrijft het decreet van 1996 de oprichting voor van ministeriële commissies die bestaan uit 20 tot 30 leden die vertegenwoordigers zijn van het ministerie en externe deskundigen in een bepaalde sector, alsmede taalspecialisten. Deze comités vormen de basis van het terminologische werk, volgen de selectie en het gebruik van de termen op de voet en worden voortdurend op de hoogte gehouden van nieuwe ontwikkelingen op hun gebied. Zij bieden Franse equivalenten van buitenlandse termen voor alle nieuwe producten of concepten, geven hun definitie en passen elke terminologische kwestie van hun gebied aan. De commissies kunnen rekenen op de steun van de *hoge ambtenaar voor terminologie* (*Haut fonctionnaire de terminologie*) en de dienst, die is aangesteld om de activiteiten op een bepaald gebied te coördineren en te ondersteunen en om terminologische oplossingen verder over te dragen in hun sector en met partners. Er zijn 18 gespecialiseerde comités voor terminologie en neologie in

verschillende ministeries.

9. 5. DE ALGEMENE COMMISSIE VOOR TERMINOLOGIE EN NEOLOGIE

De Algemene Commissie voor terminologie en neologie neemt een centrale plaats in binnen het systeem van instellingen die zich inzetten voor de verrijking van de Franse taal. Deze commissie, die onder de Eerste Minister ressorteert, coördineert de activiteiten van het terminologienetwerk, legt de methodologische basis voor de verrijking van de Franse taal vast, onderhoudt contacten met de Académie française, onderzoekt de termen en ziet toe op hun conformiteit en de toegang tot hun publicatie. Het netwerk heeft tot doel de Franse taal te verrijken en te promoten, meertaligheid aan te moedigen, buitenlandse termen in het Frans te vertalen, terminologische gegevens te verzamelen en snel toegankelijke databanken te structureren en de Francophonie te ontwikkelen.

De Algemene Commissie is, samen met de Académie française, belast met het goedkeuren van de nieuwe termen voorgesteld door de gespecialiseerde commissies voor terminologie en neologie en staat in voor hun harmonisatie en aanpassing. Elke maand evalueert deze commissie de voorgestelde termen en keurt ze goed in aanwezigheid van de voorzitters van de gespecialiseerde commissies en de deskundigen van het betrokken gebied. Bij het creëren van termen stelt de Algemene Commissie bepaalde criteria vast die van cruciaal belang zijn voor de goedkeuring van nieuwe termen. Het eerste criterium is de behoefte, d.w.z. de noodzaak van een nieuwe

term om een bepaalde entiteit aan te duiden. Het tweede criterium is transparantie, d.w.z. of de term rechtstreeks verband houdt met het begrip of de idee die hij aanduidt. Het laatste criterium is de goede taalvoorbereiding term, die bepaalt of hij het morfologische en syntactische systeem van de Franse taal respecteert .

De Algemene Commissie houdt zich bezig met de definities van nieuwe termen die in het Publikatieblad worden gepubliceerd om deze duidelijk, begrijpelijk en zo goed mogelijk te formuleren, omdat zij niet alleen voor specialisten op een bepaald gebied, maar ook voor het grote publiek bestemd zijn.

Het Algemeen Comité en de gespecialiseerde comités voor terminologie en neologie maken een programma voor terminologische verrijking, dat wordt gerealiseerd op basis van functies die in het decreet van 1996 zijn voorzien. De gebruikers van de nieuwe termen verwachten dat de nieuwe buitenlandse termen zo snel mogelijk in het Frans worden vertaald. Daarom wil de Algemene Commissie snel inspelen op de behoeften en vereisten en passende vervangingen voorstellen van termen zoals:

brainstorming (remue-méninges), *Kennedy-ronde* (Négociations Kennedy), *V. I. P. / VIP* (client privilégié), *incentive* (voyage de stimulation, stimulatie), *mobbing* (harcèlement), *Benchmarking* (référenciation, étalonnage, parangonnage), *makelaar* (courtier), *Factoring* (affacturage), *factor* (affactureur), *Gap* (écart), *Lease-back* (cession-bail), *Leasing* (location avec option d'achat / LOA), *outplacement* (remplacement externe), *Revolving* (crédit permanent), *Soft landing* (atterrissage en douceur), *Start-up* (jeune pousse), *Couponing* (couponnage), *Duty-free* (boutique hors taxes), *Franchising* (franchisement), *Free alongside ship* (franco long du bord / F. L. B.), *plagen* (aguichage) enz.

In 2000 heeft de *Algemene Commissie voor terminologie en neologie* via haar gespecialiseerde comités onderzoek verricht naar alle termen, uitdrukkingen en definities die in de periode van 1973 tot 1996 in het Franse staatsblad zijn gepubliceerd. De gecontroleerde resultaten worden gepubliceerd in de terminologielijst die 3000 volledig herziene eenheden bevat. Daarnaast worden folders met de nieuw gecreëerde termen uitgegeven voor een aantal gebieden en gratis toegezonden aan alle overheidsdiensten en relevante verenigingen waarvan de activiteit verband houdt met een bepaald gebied dat in de lijst moet worden opgenomen. Alle termen, lijsten en verslagen van de Algemene Commissie zijn beschikbaar op de website *FranceTerme*, een gratis toegankelijke databank van de Franse Algemene Delegatie voor de Franse taal en talen, die de meest recente Franse termen bevat, goedgekeurd door de Algemene Commissie voor Terminologie. Op deze manier worden nieuwe termen gepromoot en wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de verrijking en de bevordering van de Franse taal in de wereld.

9. 6. DE FRANSE ACADEMIE

De Académie française is de referentie-instantie voor kwesties die betrekking hebben op het gebruik van woorden in de Franse taal en volgt de ontwikkeling van de Franse woordenschat vanaf 1635. Door het decreet van 3 juli 1996 speelt zij een zeer belangrijke rol bij de verrijking van het Franse systeem. De Académie geeft haar vereist advies in de Algemene Commissie voor Terminologie en elke gespecialiseerde commissie en is een laatste redmiddel voor de

goedkeuring van de termen en definities in de publicatie in het Staatsblad. Met haar actieve deelname aan alle commissies levert zij een belangrijke bijdrage aan de terminologische werkzaamheden en streeft zij ernaar in een snel tempo haar advies uit te brengen.

Vanaf de publicatie van het eerste decreet voor de verrijking van de Franse taal in 1972, levert de Academie voortdurend bijdragen op dit gebied, gevoed door de zorg voor het behoud van de samenhang en de duidelijkheid van de Franse taal. Zij introduceert, in zijn woordenboek, voortdurend nieuwe woorden en betekenissen in de Franse woordenschat.

9. 7. ANDERE PARTNERS IN HET SYSTEEM TER VERRIJKING VAN DE FRANSE TAAL

Naast de vele deskundigen uit verschillende vakgebieden die bij de werkzaamheden van de commissie actief hun wetenschappelijke, technische of taalkundige deskundigheid inbrengen, zijn er talrijke organisaties in de wetenschap en de technologie die zich bezighouden met de verrijking van het Franse systeem en deelnemen aan de studie en de definitie van termen.

De Academie voor Natuurwetenschappen (*Académie des sciences*) en de Association française de normalisation (AFNOR) zijn ook wettelijk lid van de *Algemene Commissie voor terminologie en neologie*, en alle gespecialiseerde commissies voor terminologie en neologie leveren een belangrijke bijdrage aan de verrijking van het Frans.

Het Centre *national de la recherche scientifique* (CNRS) neemt

met een van zijn laboratoria voor terminologische documentatie deel aan de werkzaamheden van de Algemene Commissie voor Terminologie en Neologie en gespecialiseerde comités. Het laboratorium maakt regelmatig documentatie van de onderzochte termen door de Commissies en verwante Franstalige organisaties waar terminologische gegevens, die van bijzonder belang zijn voor het Frans, worden bewaard.

9. 8. SAMENWERKING MET DE FRANCOFONE LANDEN

Artikel 1 van het decreet van 1996 voorziet in intensivering van de contacten met de terminologie- en neologiecommissies en andere soortgelijke instellingen van francofone landen die zich intensief met dit onderwerp bezighouden. Aan herhaalde vergaderingen wordt deelgenomen door bekende deskundigen die een belangrijke bijdrage leveren aan de samenstelling van de terminologische lijsten, waardoor de kans op overeenstemming van terminologische verschillen in Franstalige landen wordt verkleind. Grote databanken met terminologische gegevens voor de Franse taal zijn een terminologiebank van de *Bank Bureau de la traduction du gouvernement canadien-(TERMIUM)* en de bank van *het Office québécois de la langue française-(Grand dictionnaire terminologique of GDT)*.

Met hun miljoenen termen vormen deze banken belangrijke referenties en de basis voor elk terminologisch werk. Deskundigen, terminologen en tolken die meewerken aan de uitwerking ervan zijn verbonden aan het Franse systeem van instellingen die zich

bezighouden met terminologische verrijking van de Franse taal en specialisten van de Franse Gemeenschap van België. Bovendien is er een gevestigde samenwerking met de *Service de la langue française* van het Belgische Ministerie van Cultuur en de *Section de terminologie* van het Federale Bureau van Zwitserland met zijn terminologische gegevensbank (TERMDAT).

10. EEN OVERZICHT VAN DE SITUATIE VAN DE FRANSE TAAL IN DE MASSAMEDIA IN FRANKRIJK AAN HET EINDE VAN DE 20e EINDE

Enkele artikelen van de wet van 1994 op het gebruik van de Franse taal regelen het gebruik van de Franse taal in de massamedia programma's (radio en TV) die het gebruik van de Franse taal en de verspreiding van de Francophonie op nationaal en internationaal niveau veilig stellen. Zij zijn ook belast met het uitzenden van bepaalde quota van Franstalige evenementen, het bevorderen van de productie van moderne Franse artiesten, en het toewijzen van quota voor de productie van in genre gespecialiseerde radiozenders. Dit gebeurt om het Franse muziekpaleet beter te vertegenwoordigen en wegens de toenemende veronachtzaming door bepaalde radiostations die hun programmaverplichtingen niet nakomen.

De Hoge Raad voor de Audiovisuele Sector (Conseil supérieur de l'audiovisuelle) is belast met de correcte toepassing van de Franse taal op dit gebied en informeert de media over bepaald foutief taalgebruik en over de aanbevelingen ter vervanging van de

anglicismen die regelmatig in het *Journal officiel* de la République française verschijnen. De grotere mediabedrijven hebben hun eigen adviseurs voor een correct gebruik van de Franse taal bij het uitzenden van programma's.

De richtsnoeren voor de ontwikkeling van Franstalige programma's buiten het Franse grondgebied van 1998 hebben de financiële steun voor Franstalige programma's verhoogd, zodat zij beter op buitenlandse televisies kunnen worden ontvangen. Zij moedigen ook de ontwikkeling van Franstalige satellietprogramma's en de samenwerking met buitenlandse media aan, en bepalen de activiteit van de televisieomroepen die zich op een buitenlands publiek richten. Zij motiveren ook de ondertiteling van de anderstalige programma's, die geschikt zijn voor de omroepregio's, waardoor het meertaligheidsbeginsel volledig wordt gerespecteerd.

Frankrijk besteedt bijzondere aandacht en verleent financiële steun aan de gedrukte media in de Franse taal en aan de instellingen die het drukken ervan mogelijk maken, en draagt aldus bij tot de zorg voor de taal en de cultuur. Frankrijk besteedt bijzondere aandacht aan zijn cinematografische produktie, die een constante groei en een toenemende belangstelling op internationaal niveau kent. Er wordt financiële steun verleend aan cinematografische realisaties die geheel of grotendeels voldoen aan de hoge artistieke en technische criteria, aan de instellingen die bijdragen tot de verspreiding van de Franse cinematografische produktie, alsmede aan de referentieprestaties op filmgebied in de Franse taal of in de regionale talen van Frankrijk.

10. 1. DE FRANSE TAAL IN DE MASSAMEDIA

Drie artikelen uit de wet op het gebruik van de Franse taal van 1994 hebben betrekking op dit gebied. Volgens het economisch en mediaprogramma is het verplicht de Franse taal te gebruiken bij het etiketteren, aanbieden, voorstellen, in gebruiksaanwijzingen of in garantievooraarden van goederen, producten of diensten (Art. 2). Het gebruik ervan is ook verplicht in alle reclame of programma's op radio of televisie (art. 12). Artikel 13 legt echter het beginsel vast voor het gebruik van de Franse taal en de verbreiding van de Francophonie door alle omroeporganisaties. Op dit gebied zijn vier uitzonderingen voorzien, betreffende het gebruik van de Franse taal, wat betreft de cinematografische en audio- en visuele prestaties in hun oorspronkelijke versie, in de muziekstukken waarvan de tekst geheel of gedeeltelijk in een vreemde taal is geschreven, in de programma's of reclameboodschappen in een vreemde taal waarvan het doel het aanleren van de taal is of bij het uitzenden van religieuze diensten (Art. 12).

De verplichting voor de TV-stations om een bepaald quotum van Franstalige evenementen uit te zenden (Décret 90-66, art. 8) en een bepaald quotum van Franse liedjes op de radio (Loi n°94-88, art. 12) is van kracht sinds 1990.

Wat de cinematografische productie betreft, zijn er verschillende wettelijke mechanismen die voorzien in financiële steun voor verwezenlijkingen in de Franse taal, aangevuld met het decreet van 1999 (Décret n°99-130).

De Conseil supérieur de l'audiovisuelle is belast met het correcte gebruik van de Franse taal op dit gebied (Loi n°86-1067, art. 1er). In

principe zijn er geen grotere schendingen van de bepalingen met betrekking tot het gebruik van de Franse taal op dit gebied (*Rapport au Parlement sur l'application de la loi du 4 août relative à l'emploi de la langue française*, 2000: 88-106). De meest voorkomende overtredingen zijn het ontbreken van vertaling, onleesbaarheid of grammaticafouten in de advertenties. In radio- en tv-programma's (*La langue française dans tous ses états*, 1999: 43-46) en in de gedrukte media wordt een toenemende aanwezigheid van anglicismen vastgesteld, wat aanleiding geeft tot reacties van de erkende verenigingen ter verdediging van de Franse taal. De Hoge Omroepraad informeert de medewerkers van deze instellingen regelmatig over de taalonregelmaticigheden, en ook over de nieuwe woorden die in het *Journal officiel* de la République française worden gepubliceerd. De grotere televisie-omroepen wijzen adviseurs aan, die regelmatig ingrijpen bij bepaalde taalonregelmaticigheden die tijdens de uitzendingen worden gebruikt. Daarnaast wordt een aantal programma's uitgezonden met als doel de Franse taal te promoten en te verspreiden.

In verband met de verplichting van de televisiezoekers om 40% werken van Franse origine (*œuvres d'expression originale française*)⁷ in prime time uit te zenden (Décret du 17 janvier 1990, art 8, 9), en het grootste deel van de TV-zenders voldoet aan deze verplichting.

Het quotasysteem heeft ook betrekking op de liedjes die op de radiozoekers worden uitgezonden. Alle radiozoekers in privébezit zijn sinds 1966 verplicht om tijdens de prime time Franse liedjes uit te

⁷ Onder films of audiovisuele werken in oorspronkelijke Franse uitdrukking worden werken verstaan die in hun oorspronkelijke versie volledig of grotendeels in het Frans of in de in Frankrijk gebruikte regionale taal zijn gesteld (Décret du 17 janvier 1990, art. 5).

zenden, waarvan de helft van moderne vertolkers moet zijn of deel moet uitmaken van de nieuwe productie, wat neerkomt op ten minste 40% van het totale programma (Loi n°99-130, art. 32). De reeds vastgestelde quota blijven bestaan in de nieuwe wet van 2000 (Loi n°2000-719), maar er worden quota toegewezen aan radiostations voor specifieke genres. Radiostations die het Franse muzikale erfgoed koesteren, moeten namelijk 60% in het Frans uitzenden, waarvan 10% in de nieuwe productie moet zijn. Radiostations die jonge artiesten promoten, moeten 35% Franstalige muziekstukken uitzenden, waarvan 25% van nieuwere artiesten (Loi n°2000-719, art. 42). De wijzigingen in de uitzendquota's van muziekwerken zijn bedoeld om het Franse muziekpaleet beter te vertegenwoordigen, maar ook vanwege de toenemende veronachtzaming van de Franse radiostations door hun verplichting op dit gebied niet na te komen.

Sinds 1998 is er een besluit dat voorziet in ontwikkelingsrichtsnoeren voor de Franstalige programma's buiten het Franse grondgebied (Mededeling van 30 april 1998). Hierin wordt de nadruk gelegd op de noodzaak om de financiële steun voor Franse programma's te verhogen om hun aanwezigheid op buitenlandse televisiestations te vergroten, op de ontwikkeling van Franse satellietprogramma's en op de vaststelling van de opdracht van gespecialiseerde televisiemaatschappijen die zich richten op een buitenlands publiek. Sommige televisiemaatschappijen ondertitelen hun programma's in verschillende vreemde talen, afhankelijk van de regio die zij bestrijken, en voldoen aldus volledig aan het beginsel van meertaligheid.

Verscheidene televisiehuizen zijn een samenwerking aangegaan met soortgelijke instellingen uit andere landen in de wereld en we zijn

getuige geweest van de overeenkomst tussen de regeringen van Frankrijk en Canada op staatsniveau, om de samenwerking bij de productie van televisie-uitzendingen van hoge kwaliteit in het Frans uit te breiden (Décret n°90-736, art. 2).

Frankrijk besteedt bijzondere aandacht aan de gedrukte media in de Franse taal. In 1991 werd een *Fonds voor de uitbreiding van de Franse pers in het buitenland (Fonds d'aide à l'expansion de la presse française à l'étranger)* opgericht. Het doel van dit fonds is de uitbreiding van geheel of gedeeltelijk in het Frans geschreven periodieke publicaties en dagbladen die bijdragen tot de verbreiding van de Franse taal, het Franse denken en de Franse cultuur in het buitenland (Arrêté du 25 février 1991, art. 1er, 2). Daarnaast zijn er in de periode 1996-1998 vijf beschikkingen geweest betreffende financiële steun voor regionale en lokale weekbladen in de Franse taal (Décret n°96-410, art. 2), voor politieke, regionale, gemeentelijke en lokale dagbladen (Décret n°97-1068, art. 2) en voor nationale dagbladen in de Franse taal (Décret n°98-714, art. 2). Er wordt steun verleend aan de facsimile-overdracht aan de drukkerijen (Décret n°98-793, art. 1er, 2), alsook aan instellingen die het drukken van publicaties in het Frans mogelijk maken (Décret n°98-1009, art. 2). De cinematografische productie in Frankrijk is in de laatste jaren van de 20e eeuw gestadig toegenomen. Films die volledig of hoofdzakelijk in het Frans of in een regionale taal worden vertoond, kunnen, op voorwaarde dat ze aan de hoge artistieke en technische criteria voldoen, financieel gesteund worden met 25% van het totale bedrag dat nodig is voor de realisatie ervan (Décret n°99-130, art. 32). Aanbevolen cinematografische voorstellingen kunnen worden gesubsidieerd (Décret n°99-130, art. 53), evenals korte films, indien

80% van de kosten voor de film in Frankrijk worden uitgegeven (Décret n°99-130, art. 78), instellingen die bijdragen tot de expansie van de Franse cinematografische productie (Décret n°99-130, art. 109) en cinematografische producenten van herinvesteringsvoorstellingen (œuvres de réinvestissement) ⁸(Décret n°97-449).

Volgens *Unifrance* is er een toegenomen belangstelling voor Franstalige films, die zich vooral voordoet in Europese landen waar de Franstalige cultuur van oudsher sterk is, maar de toegenomen belangstelling is ook merkbaar in Japan (*Rapport au Parlement sur l'application de la loi du 4 août relative à l'emploi de la langue française*, 2000, 99).

⁸Herinvesteringswerken zijn referentievoorstellingen waarvan de oorspronkelijke versie geheel of grotendeels gerealiseerd is in het Frans of in een regionale taal die gebruikt wordt in Frankrijk of in een taal van het land van de coproducent met de meerderheid, op voorwaarde dat het aandeel ervan minstens 50% van de kostprijs bedraagt (Décret n°97-449, art. 4).

CONCLUSIE (Engels)

Het doel van het boek "Hedendaags taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot de Franse taal" is uiteen te zetten of en in hoeverre Frankrijk, als staat, zijn activiteiten op een goed georganiseerde manier heeft gericht op de Franse taal en de talen die op zijn grondgebied worden gesproken.

Daartoe moesten we eerst een definitie geven van het begrip waar we van uitgaan, namelijk het begrip *taalbeleid*, en vervolgens aangeven wat het verschil is met zijn synoniemen *taalregulering* en *taalwetgeving*, die - afhankelijk van de auteur van het onderzoek of het land waarin ze worden toegepast - verschillend kunnen worden gedefinieerd.

We hebben het begrip *taalbeleid* gedefinieerd als een geheel van opzettelijke beslissingen die genomen en uitgevoerd worden in de relaties tussen de taal en het sociale leven, in het bijzonder de taal en het nationale leven. Vervolgens hebben we het begrip *taalplanning gedefinieerd* als het zoeken naar en aanwenden van middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het taalbeleid.

Naast een uiteenzetting over de afbraak van de Franse taal, waarvan de kennis noodzakelijk is om oplossingen te vinden die betere resultaten zouden opleveren bij de uitvoering van het taalbeleid, geven we in het tweede deel van het boek een theoretisch overzicht van de traditie van taalinterventie in Frankrijk. De Franse

taal is een efficiënt instrument geweest voor de versterking van de staat en de verspreiding van het centrale gezag dat vanuit Parijs regeerde. In het verleden heeft de regering altijd gezocht en gezocht naar middelen om haar ideeën te verspreiden en zo de volkeren te onderwerpen. De Franse taal, d.w.z. het opgelegde Parijse accent, was in dat opzicht een uitstekend hulpmiddel. Daarom werd met de *Ordonnance* van Villers-Cotterêts van 1539, bekend als *Ordonnance de Villers-Cotterets*, de Franse taal tot bestuurstaal van het koninkrijk Frankrijk gemaakt, terwijl - in XVI en XVII c., een reeks besluiten werden genomen volgens welke het gebruik van de Franse taal voor officiële doeleinden in de Franse gewesten werd voorgeschreven in plaats van de regionale talen . Bovendien, in 1624, werd het toegestaan om de wetenschappelijke stelling in het Frans te verdedigen, die spreekt over de verzwakking van de Latijnse taal, en het opleggen van de eerste in de sfeer van het onderwijs.

Een buitengewoon belangrijke gebeurtenis is de oprichting van de Franse Academie door Richelieu in 1635; deze heeft een bij uitstek nationaal karakter en tot taak zorg te dragen voor de Franse taal, deze te zuiveren en welsprekend en bruikbaar te maken in kunst en wetenschap. Haar woordenboek uit 1694, dat tot nu toe talrijke edities heeft gekend, steunt op het traditionalisme van Vaugelas en benadrukt het besef van Frankrijk dat door te investeren in activiteiten die betrekking hebben op de taal, haar gezag zowel op nationaal als op internationaal niveau kan worden versterkt. Met de oprichting van de *Alliance française* voor de verbreiding van de nationale taal in de koloniën en in het buitenland (*Alliance française pour la propagation de la langue nationale dans les colonies et à l'étranger*) in 1883 werd het vermoeden bevestigd dat de wereldtaalconstellatie begon te

veranderen en dat Frankrijk al een zekere crisis of stagnatie van zijn taalonbetwiste positie in de wereld begon te bespeuren.

Frankrijk doet trouwens al eeuwen aan taalinterventie; bovendien heeft de overheid in het verleden repressieve maatregelen genomen om de regionale talen te verdringen ten voordele van het Frans. De boodschappen van de *Assemblée nationale constituante* en de toespraak van Talleyrand in 1791 waarin de regionale talen "een massa gecorrumpeerde dialecten die de laatste overblijfselen van het feodalisme zijn en gedoemd zijn te verdwijnen" werden genoemd, zijn in dat opzicht heel duidelijk. Bovendien zag zelfs de bourgeoisie ze als een obstakel voor de verspreiding van haar ideeën, en sloot zich aan bij de strijd voor hun vernietiging. Bovendien werd met het decreet van 1794 gedreigd dat personen die een streektaal gebruikten van hun werk zouden worden ontheven en in de gevangenis zouden worden gezet, waaruit duidelijk de negatieve houding van de staat tegenover die talen blijkt.

In ons onderzoek hebben wij gekozen voor het jaar 1966 als beginpunt van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk ten aanzien van de Franse taal. Het is het jaar van de oprichting van het *Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française*, de eerste instelling van die aard in het land, die een nieuwe en meer systematische dimensie geeft aan de verdediging van de taal, en dus ook aan een speciale aanpak ervan.

We hebben het huidige taalbeleid van Frankrijk in drie perioden verdeeld, afhankelijk van de nieuwe situaties die het gevolg zijn van de veranderingen in en de aanvullingen op de doelstellingen en de taken van de instellingen die belast zijn met de bescherming en bevordering van de Franse taal. Wij hebben het jaar 1984

aangewezen als het begin van de tweede periode, en het jaar 1989 als het begin van de derde periode van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk. Elke periode wordt gekenmerkt door bepaalde kenmerken, maar er zijn algemene kenmerken aanwezig in alle drie de periodes.

Wij hebben veel aandacht besteed aan de *terminologische verrijking van de Franse taal*. Om de vitaliteit van de taal te behouden vóór de golf van talrijke vreemde woorden en om te voldoen aan de behoefte aan een voortdurende creatie van nieuwe woorden, die zouden helpen gelijke tred te houden met de snel veranderende wereld, wordt het proces van verrijking uitgevoerd door een strikte naleving van de morfologische en syntactische regels van de taal.

Naast het gedeelte over de *informatieverstrekking aan de consument* en de *bescherming van de arbeider*, hebben wij ook gewezen op het voornemen van de Staat om zijn taal te beschermen tegen de instroom van vreemde woorden, met name de Engelse, op het gebied van de economie. Wij hebben geconcludeerd dat deze missie tot dusver met succes is uitgevoerd, zij het met enkele kleine onvolkomenheden.

Er is een speciaal accent gelegd op het gebruik van de Franse taal bij *wetenschappelijke manifestaties, seminars en congressen*, in *wetenschappelijke publikaties*, en in *het onderwijs*. Deze gebieden nemen in het Franse taalbeleid een bijzondere plaats in omdat zij van bijzonder belang zijn voor het behoud van de taal en daarom als de belangrijkste pijlers voor de bescherming ervan worden beschouwd.

Ondanks de eerste indruk van het *aanmoedigen van meertaligheid* in verschillende domeinen van het sociale leven, zou het naïef zijn voor een waarnemer om te concluderen dat de staat

zich coöperatief is gaan opstellen ten opzichte van de andere talen, want op de achtergrond schuilt slechts zijn wens om beschermd te worden tegen de hegemonie van de Engelse taal. *Het aanmoedigen van meertaligheid* dient dus slechts als dekmantel voor zijn intenties om de Franse taal te promoten, die via de toepassing van meertaligheid ten behoeve van andere entiteiten meer op de voorgrond zou treden. Het machtige wapen voor dit doel is het Internet, dat door zijn configuratie alle uithoeken van de wereld bereikt.

Ook de *massamedia, de muziek en de cinematografische productie* mogen niet worden vergeten, aangezien zij een enorme invloed hebben op de sprekers van de taal. Het is begrijpelijk dat de staat er zorg voor draagt dat zij ook de taak hebben om de "staatstaal" - het Frans - te promoten.

Bovendien heeft Frankrijk de *samenwerking versterkt met de andere Franstalige landen* waarmee het de taal als een gemeenschappelijk goed deelt. Het is zich ervan bewust geworden dat met gezamenlijke inspanningen en een goed georganiseerde strategie de beoogde resultaten zullen worden bereikt. In het verlengde hiervan heeft het ook zijn samenwerking geïntensiveerd met de overeenkomstige internationale instellingen, die van de Europese Unie en van de Verenigde Naties, die sleutelposities innemen en een directe invloed hebben op de bevordering van de Franse taal.

FOR AUTHOR USE ONLY

CONCLUSIE (Français)

L'objectif du livre intitulé " La politique linguistique contemporaine de la France à l'égard du français " était de donner la réponse à la question comment, dans quelle mesure et vers quelle direction la France oriente ses activités et agit sur les langues parlées sur son territoire.

Pour atteindre le but, nous devons premièrement déterminer la notion de base, *la politique linguistique* et la délimiter des autres notions synonymes, *l'aménagement linguistique* et *la législation linguistique*, pouvant être définies différemment selon le linguiste traitant ce sujet et les pays où elles sont appliquées.

Nous considérons la politique linguistique comme l'ensemble des choix conscients effectués dans le domaine des rapports entre langue et vie sociale, et plus particulièrement entre langue et vie nationale, et la planification linguistique comme la recherche et la mise en

œuvre des moyens nécessaires à l'application d'une politique linguistique.

En plus de la représentation de la situation géodémolinguistique du français et des langues régionales dont les informations sont indispensables pour une meilleure réalisation des solutions de l'application de la politique linguistique, dans la deuxième partie du livre nous faisons une brève description de la tradition de l'intervention linguistique en France. De Franse taal was een zeer doeltreffend middel om de positie van de staat te versterken en de macht van de centrale regering van Parijs te vergroten. In de loop van zijn geschiedenis had de Franse regering behoefte aan en koesterde zij de modaliteiten voor de uitbreiding van haar ideeën met het oog op de soumission du peuple. La langue française (of het opgelegde patois parisien) en était un instrument excellent. L'Ordonnance de Villers-Cotterêts de 1539 prescrit le français comme langue d'Etat. In de loop van de XVIe en XVIIe eeuw werden in Frankrijk verschillende verordeningen uitgevaardigd die het Frans in de plaats van de regionale parlamentsleden stelden. Sedert 1624 wordt ook de bevordering van Franstalige proefschriften toegestaan, een teken van de versteviging van de positie van het Latijn en de oplegging van die taal in het onderwijs.

Een belangrijke gebeurtenis in de geschiedenis van de Franse taalpolitiek was de oprichting van de Académie française van Richelieu in 1539, die een opmerkelijk nationaal karakter had en als primordiaal doel de bescherming van de Franse taal had, zodat deze zuiver, welsprekend en toepasbaar zou zijn in de wetenschap en de kunst. Zijn woordenboek van 1694, dat gebaseerd is op de traditie van Vaugelas, en dat tot op heden nog vele edities heeft gekend,

geeft aan dat Frankrijk zich ervan bewust is dat het met de activiteiten die met het Frans verband houden, zijn plaats zowel binnen als buiten zijn nationale grondgebied kan versterken. La création de l'Alliance Française pour la propagation du français dans ses colonies et à l'étranger, confirme la thèse que la situation linguistique mondiale change et que la France pressent une crise ou une stagnation de sa langue dans les cadres internationaux, où le français avait une place inviolable.

Anderzijds bestaat er in Frankrijk een lange traditie van taalkundige interventie. Les autorités ont souvent utilisé même des méthodes répressives en vue d'évincer des langues régionales et de promouvoir le français. De boodschappen zijn zeer duidelijk. In het discours van Talleyrand van 1791, een van de grootste politici van die tijd, voor de Assemblée nationale, beschreef hij deze regionale talen als "foule de dialectes corrompus, dernier reste de la féodalité, (qui) sera contrainte de disparaître; la force des choses le commande".

Later beschouwde de bourgeoisie deze ook als obstakels voor de verspreiding van haar ideeën en bestreed ze deze. Het decreet van 1794 bedreigt de ouvriers met het verkrijgen van een vergunning en het opsluiten van gevangenen indien zij een regionale taal gebruiken. Cette réaction explique l'attitude négative de la part de l'État par rapport à ces langues.

In het licht van de doelstellingen die Frankrijk wilde bereiken en de maatregelen die het heeft genomen, hebben wij het taalbeleid in twee richtingen verdeeld: het taalbeleid ten aanzien van het Frans en het taalbeleid ten aanzien van de regionale talen.

Als vertrekpunt van de Franse taalpolitiek ten aanzien van het Frans, hebben wij het jaar 1966 genomen, waarin het Haut Comité

pour la défense et l'extension de la langue française werd opgericht, eerste instelling van dit type in het land die een systematische dimensie vertegenwoordigt met betrekking tot de verdediging van de taal en, in dezelfde tijd, bijzondere betrekkingen met haar aanknoopt. Nous avons séparé la politique linguistique à l'égard du français en trois périodes selon la situation et les objectifs des institutions ayant pour but la défense et la promotion de la langue française. Nous avons constaté que la deuxième période de la politique linguistique à l'égard du français commence en 1984, et la troisième en 1989. Elk van deze perioden vertoont bijzondere kenmerken, maar er zijn algemene kenmerken die in elk van deze perioden aanwezig zijn.

Bij deze indeling ligt het accent vooral op *de verrijking van de terminologie* van de Franse taal. Cela s'est fait sur le respect total de ses règles morphosyntaxiques, en vue de protéger sa vitalité linguistique en présence des mots étrangers et le besoin de la création perpétuelle de ses propres mots, reflet du progrès technologique des époques actuelles.

À côté du but primaire, *l'information du consommateur et la protection de l'ouvrier*, la France a l'intention de défendre sa langue des mots étrangers, particulièrement des anglicismes, très présents dans le domaine de l'économie. Nous avons conclu aussi que la langue française peut se mesurer avec succès aux rapports économiques internationaux et se promouvoir comme langue d'économie. De même, nous avons constaté que jusqu'à présent, cette mission se déroule favorablement, sauf certaines omissions involontaires.

Men legt vooral het accent op het gebruik van het Frans *op wetenschappelijke congressen, colloquia en congrès, en op de*

uitgave van *wetenschappelijke publicaties*, en in het bijzonder besteedt men aandacht aan de situatie van het Frans in *het onderwijs*. Deze toepassingsgebieden zijn van groot belang voor het behoud van deze taal en dit is de reden waarom men er zoveel aandacht aan besteedt. We kunnen zeggen dat deze domeinen de spil vormen van de verdediging van het Frans, en daarom hebben ze een bijzondere positie in het Franse taalbeleid.

Bien que, en un coup d'oeil, l'observateur naïf puisse conclure que l'État à travers l'encouragement du plurilinguisme dans plusieurs domaines de la vie sociale commence à se comporter avec beaucoup d'altruisme par rapport aux autres langues, cependant à l'arrière du phénomène on remarque le besoin d'être protégé de l'hégémonie de la langue anglaise. Frankrijk heeft echter zijn plannen voor de bevordering van zijn Franse taal in de doofpot gestopt, zodat het met behulp van de toepassing van het plurilinguisme en andere thema's in de wereld, deze plannen in de praktijk kan brengen. Elle profite de l'internet, arm très puissante présente dans tous les coins du monde.

Men mag *de media, de muziek en de cinematografie niet vergeten*, die ook een belangrijke rol kunnen spelen voor de inwoners van de Franse taal. Maar de staat profiteert ervan en zorgt ervoor dat zij de "taal van de staat", het Frans, gaan promoten.

La France continue et renforce la collaboration avec les autres pays francophones avec lesquels elle partage la langue comme une richesse commune. In het besef dat zij met een collectieve en strategisch goed georganiseerde strijd de gewenste doelstellingen kan bereiken, zet Frankrijk de samenwerking voort met de Europese instellingen en de instellingen van de Verenigde Naties die een belangrijke positie innemen en een directe invloed hebben op de

bevordering van het Frans.

BIBLIOGRAPHY

AULARD, Alphonse : *Histoire politique de la Révolution française : origines et développement de la démocratie et de la république : 1789-1804*, A. Colin, Parijs, 1901.

BALIBAR, Renée : *Le colinguisme*, PUF, 1993.

BAZIN, Louis: " La réforme linguistique en Turquie ", in *La réforme des langues, histoire et avenir*, tome 1, Buske Verlag, Hamburg, 1966.

BECQUER, Annie, CERQUIGLINI, Bernard, & CHOLEVKA, Nicole: *Femme, j'écris ton nom, Guide d'aide à la féminisation des noms des métiers, titres, grades et fonctions*. Institut national de la langue française, La Documentation française, Parijs, 1999.

BÉDARD, Édith & MAURIS, Jacques : *La norme linguistique*, Conseil de la langue française, Québec et Paris, Le Robert, 1983.

BODÉ, Gérard : " L'Ecole et le plurilinguisme en France , 1789-1870 " ; in Daniel COSTE & Jean HÉBRARD (Eds.), *Vers le plurilinguisme?, Ecole et politique linguistique*, Hachette, Parijs, 1991.

BOURNAY, Jacques & Pierre-Alain PIONNIER: " L'économie française: ruptures et continuités de 1959 à 2006 ", Insee *Première*, n°1136, mai 2007, 14.03.2021, <http://hussonet.free.fr/ip1136.pdf>

BOYER, Henri : " Les politiques linguistiques ", Trente ans d'étude des langages du politique (1980-2010), *Mots. Les langages du politique* n°94, ENS Editions, Lyon, nov. 2010, p 67-74, 01.03.2015. <http://mots.revues.org/19891>

- BRETON, Roland: *La géographie des langues*, P. U. F., Que sais-je?, Parijs, 1995.
- BULOT, Thierry & Philippe BLANCHET : *Dynamiques de la langue française au 21^{ème} siècle: une introduction à la sociolinguistique*, 2011, 29.03.2015. www.sociolinguistique.fr
- BRUNOT, Ferdinand: *Histoire de la langue française des origines à nos jours*, tome VII: *La Propagation du français en France jusqu' à la fin de l'Ancien Régime*, A. Colin, Parijs, 1909.
- CALVET, Louis-Jean : " Sur une conception fantaisiste de la langue: la "newspeak" de George Orwell ", in *La Linguistique*, 1, 1969, 101-104.
- CALVET, Louis-Jean : *Les politiques linguistiques*, PUF, Parijs, 1996.
- CALVET, Louis-Jean, *De sociolinguïstiek*, PUF, Parijs, 1998.
- CALVET, Louis-Jean: *La guerre des langues et les politiques linguistiques*, Hachette Littératures, Parijs, 1999.
- CALVET, Louis-Jean : *Pour une écologie des langues du monde*, Plon, Parijs, 1999.
- CALVET, Louis-Jean : *Le marché aux langues*, Plon, Parijs, 2002.
- CARCASSONNE, Guy: *Etude sur la compatibilité entre la Charte européenne des langues régionales ou minoritaires et la Constitution : rapport au Premier ministre*, La Documentation française, 1998, 14.03.2021. <https://www.vie-publique.fr/sites/default/files/rapport/pdf/984001697.pdf>
- CARON, François : *Histoire économique de la France XIX^e - XX^e siècle*, ed. Armand Colin, 1995.
- CHANSOU, Michel : *L'aménagement lexical en France pendant la période contemporaine, 1950-1994: étude de sociolexicologie*, H. Champion, Parijs, 2003.

- COOPER, Robert: *Language Planning and Social Change*, Cambridge University Press, New York, 1989.
- CORBEIL, Jean-Claude : "Communication", in *Actes du Colloque international sur l'aménagement linguistique*, Les Presses de l'Université Laval, Québec, 1987.
- CRYSTAL, David: *An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages*, Blackwell, Oxford, 1992.
- CRYSTAL, David: *The Penguin dictionary of language*, Penguin, Harmondsworth, 1999.
- DUBOIS, Jean et al. : *Dictionnaire de linguistique*, Larousse-Bordas/HER, Parijs, 2001.
- DAOUST, Denise & MAURIS Pierre, " L'aménagement linguistique", in *Politique et aménagement linguistique*, Le Robert, Parijs, 1987.
- DAS GUPTA, J. & FERGUSON, C. : "Problems of Language Planning", in *Language Planning Processes*, Mouton, La Haye, 1977.
- DENIAU, Xavier: *La francophonie*, Presses universitaires de France , Parijs, 1983.
- FERGUSON, Charles: *Sociolinguïstische perspectieven, Papers over taal in de maatschappij 1959-1994*, Oxford University Press, 1996.
- FISHMAN, Joshua: *Sociolinguistics, a brief Introduction*, Newbury House, Rowley, Massachusetts, 1970.
- FranceTerme*, 15.02.2013. <http://www.culture.fr/franceterme>
- GLÜCK, Helmut, *Sprachtheorie und Sprach (en) politik*, Osnabrück, 1981.
- Grand dictionnaire terminologique*, 22.03.2014.
<http://gdt.oqlf.gouv.qc.ca/>
- GREGOIRE, Henri-Baptiste : *Rapport sur la nécessité et les moyens*

- d'anéantir les patois et d'universaliser l'usage de la langue française*, Convention du 16 prairial an II - 28 mai, 1794.
- GUILLAUME, James : *Procès-verbaux du comité de l'instruction publique de la Convention nationale*, Tome II, Imprimerie Nationale, Paris, 1894.
- GUIRAUD, Pierre: *Les mots étrangers*, PUF, Parijs, 1971.
- HAGÈGE, Claude: *Les Français et les siècles*, Éditions Odile Jacob, Parijs, 1987.
- HAUGEN, Einar: "Plannen voor een standaardtaal in het moderne Noorwegen", in *Anthropological Linguistics*, 1, 3, 1959.
- HAUGEN, Einar, *Language Conflict and Language Planning, the Case of Modern Norwegian*, Harvard University Press, Cambridge, 1966.
- HAUGEN, Einar, "Taalkunde en taalplanning", in William Bright, *Sociolinguïstiek*, La Haye, Mouton, 1966.
- HÖFLER, Manfred: *Dictionnaire des anglicismes*, Larousse, Parijs, 1982.
- KORDIC, Snježana: *Jezik i nacionalizam*, Durieux, Zagreb, 2010,01.12.2014.http://bib.irb.hr/datoteka/475567.Jezik_i_nacionalizam.pdf
- LACORNE, Denis & JUDT Tony : *La politique de Babel: du monolinguisme d'État au plurilinguisme des peuples*, Karthala, Parijs, 2002.
- La place de la langue française dans les institutions internationales*, Ministère de la culture et de la communication, Délégation générale à la langue française, Parijs, 2000.
- LAPORTE, Pierre-Etienne : " Les mots-clés du discours politique en aménagement linguistique au Québec et au Canada ", in

- TRUCHOT, Claude et al, *Le plurilinguisme européen*, Champion, Collection "Politique linguistique", Parijs, 1994.
- LECLERC, Jacques : *L'aménagement linguistique dans le monde*, TLFG, Québec, Université Laval, 22.03.2014.
<http://www.axl.cefanelaval.ca/>
- LECLERC, J. *Histoire de la langue française*, 14.08.2018.
<http://www.axl.cefanelaval.ca/francophonie/histlngfrn.htm>
- Le Français dans les institutions européennes*, République française, Délégation générale à la langue française. Parijs, 2000.
- L'enrichissement de la langue française*, Délégation générale à la langue française et aux langues de France , Références 2011, 01.03.2013.
http://www.dglflf.culture.gouv.fr/publications/enrichissement_2011.pdf
- NINYOLES, Rafael: *Estructura social y política lingüística*, Valence, Fernando Torres Editor, 1975.
- OSTER, Daniel : *Histoire de l'Académie française*. Vialetay, Parijs, 1970.
- PERGNIER, Maurice: *Les anglicismes. Gevaren of verrijking voor de Franse taal?* P.U.F. (coll. Linguistique nouvelle), Parijs, 1989.
- Petit Larousse illustré*, Larousse, Parijs, 2005.
- PORCHER, Louis : " Les politiques linguistiques ", in *Les cahiers de l'ASDIFLE*, N°7, Parijs, 1995.
- La langue française dans tous ses états*, Rapport des associations, Le Droit de comprendre, Parijs, 1999, 12.09.2018.
http://www.langue-francaise.org/Articles_Dossiers/Rapport_DDCO.php
- Wetsontwerp tot versterking van de rechten, de bescherming en de*

voorlichting van de consumenten - Standpunt van de CCIP,
Chambre de commerce et d'industrie de Paris, 12.09.2001.
<http://www.etudes.ccip.fr/rapport/296-projet-de-loi-renforçant-les-droits-protection-information-des-consommateurs>

Rapport du 10 septembre 1791 devant l'Assemblée nationale. Archief parlementaire, 1^{ère} série, deel XXX, 472.

Rapport au Parlement sur l'application de la loi du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française, Ministère de la culture et de la communication, Délégation générale à la langue française, Paris, 2000, 15.03.2017.
<http://www.culture.gouv.fr/culture/dglf/rapport/2000/accueil.htm>

Rapport au Parlement sur l'application de la loi du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française, Ministère de la culture et de la communication, Délégation générale à la langue française, 2001, 11.08.2017.
<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/var/storage/rapports-publics/014000736/0000.pdf>

Rapport au Parlement sur l'emploi de la langue française, Ministère de la culture et de la communication, Délégation générale à la langue française et aux langues de France, 2005, 15.09.2012.
http://www.dglff.culture.gouv.fr/rapport/2005/rapport_parlement_2005.pdf

Rapport sur la féminisation des noms de métier, fonction, grade ou titre au Premier ministre. Parijs : Ministère de la culture et de la communication, Commission générale de terminologie et de néologie, 1999.

Rapport annuel d'activités 1999, Ministère de la culture et de la communication, Commission générale de terminologie, Parijs,

2000. 20.12.2000.

<http://www.culture.fr/culture/dglf/rapport/rap-act-99/rap1.html>

Règlement n°1 du 15 avril 1958 portant fixation du régime linguistique de la Communauté européenne. JORF n°17 du 06 octobre 1958, 0385 - 0386, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31958R0001:FR:HTML>, 15.11.2018.

Répertoire terminologique (Révision des listes antérieurement publiées), édition 2000, Commission générale de terminologie et de néologie. (2000). JORF du 22 septembre 2000, 14932, Annexe: pagination spéciale 42003-42192.

REY, Alain & REY-DEBOVE, Josette (sous la rédaction de) : *Le Nouveau Petit Robert, Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française, Dictionnaires Le Robert*, Paris, 2004.

REY-DEBOVE, Josette & GAGNON, Gilberte: *Dictionnaire des anglicismes : les mots anglais et américains en français*, Le Robert, Paris, 1990.

RONDEAU, Guy : *Inleiding tot de terminologie*, Centre éducatif et culturel, Montréal, 1981.

ROSSILLON, Philippe (dir.) : *Atlas de la langue française*, Bordas, Parijs, 1995.

ROUSSEAU, Louis-Jean : *Élaboration et mise en œuvre des politiques linguistiques*, 12.01.2015.

<http://termisti.ulb.ac.be/archive/rifal/PDF/rifal26/crf-26-06.pdf>,

SAINT ROBERT, Marie-Josée de: *La politique de la langue française*, PUF, Parijs, 2000.

SIBILLE, Jean : *Les Langues régionales*, Flammarion, Parijs, 2000.

SCHOELL, Franck: *La langue française dans le monde*, Parijs, 1936.

SUSO LÓPEZ, Javier, " Quelques clés pour mieux comprendre le processus de standardisation de la langue française au XVI siècle ", in : J. Suso & R. López (dir.), *Le français face aux défis actuels. Histoire, langue et culture*, I, EUG, Granada, 2004, 253-270, 15.03.2015.

TOURNIER, Jean: *Les mots anglais du français*, Belin, (coll. Le français retrouvé), Parijs, 1998.

Trésoir de la langue française informatisé, 25.10.2020.
<http://atilf.atilf.fr/>

TRUCHOT, Claude : *L'anglais dans le monde contemporain*, Le Robert, Collection " L'ordre des mots ", Parijs, 1990.

VAN GOETHEM, Herman: *La politique des langues en France , 1620-1804*, in *Revue du Nord*, tome LXXI, n°281, 1989.

VERPEAUX, Michel: " Liberté d'expression et discours politique ", *Annuaire international de justice constitutionnelle*, 23-2007, 2008, 235-249.

WALTER, Henriette & WALTER, Gérard : *Dictionnaire des mots d'origine étrangère*, Larousse, Parijs, 1998.

YAGUELLO, M.: *Catalogue des idées reçues sur la langue*, Le Seuil, Parijs, 1988.

*

НИКОЛОВСКИ, Зоран: *Современата јазична политика на Франција во однос на францускиот и регионалните јазици*, Магистерски труд, Филолошки факултет "Блаже Конески", Скопје, 2002.

НИКОЛОВСКИ, Зоран: *Англиските лексички заемки во францускиот јазик од 1945-2005 година (лингвистички и социокултурен аспект)*, Докторска дисертација, Филолошки факултет "Блаже Конески", Скопје, 2012.

РИСТЕСКИ Стојан, *Создавањето на современиот македонски литературен јазик*, Студентски збор, Скопје, 1988.

FOR AUTHOR USE ONLY

CORPUS

Archief parlementaire, 1e serie, deel LXXXIII, zitting van 8 juli II, 18, C.N.R.S. , Parijs, 1966.

Arrêté du 22 mai 1985 portant création de diplômes de langue française réservés aux personnes de nationalité étrangère, D. E. L. F., D. A. L. F.

Arrêté du 25 février 1991 créant un fonds d'aide à l'expansion de la presse française à l'étranger, JORF n°57 du 7 mars 1991.

Arrêté du 27 mars 2001 portant création d'une commission spécialisée de terminologie et de néologie au ministère de la jeunesse et des sports, JORF n°78 du 27 mars 2001, 5158.

Arrêté du 2 juillet 2001 portant création d'un comité d'orientation pour la simplification du langage administratif, JORF n°152 du 3 juillet 2001, 10624.

Arrêté du 25 juillet 2001 modifiant l'arrêté du 10 décembre 1998 relatif à l'organisation de l'administration centrale du ministère des affaires étrangères, JORF n°173 du 28 juillet 2001, 12220.

Charte européenne des langues régionales ou minoritaires, Rapport

explicatif, Les éditions du Conseil de l'Europe, Straatsburg, 1992.

Circulaires et instructions officielles relatives à l'instruction publique, tome II, n°744. (1865), 679-680.

Circulaire van 31 juillet 1974 betreffende de uitwerking van wetsontwerpen en teksten die in het *JORF* zijn gepubliceerd.

Circulaire van 14 juni 1983 betreffende de uitwerking van wetsontwerpen.

Circulaire van 11 maart 1986 betreffende de féminisation des noms de métier, fonction, grade ou titre, JORF du 16 mars 1986, 4267.

Circulaire van 2 januari 1993 betreffende de regels voor het opstellen, ondertekenen en publiceren van teksten in *het staatsblad* en voor het in werking stellen van bijzondere procedures bij de minister-president, JORF nr. 5 van 7 januari 1993, 384.

Circulaire van 12 april 1994 betreffende de aanwending van de Franse taal door overheidsfunctionarissen, JORF nr. 92 van 20.7.1994, 5773.

Circulaire van 20 september 1994 betreffende de regels die van toepassing zijn op de benoeming van de leden van de raad van bestuur en de directeurs van overheidsinstellingen en overheidsbedrijven, JORF n°223 van 25 september 1994, 13637.

Circulaire van 19 maart 1996 betreffende de toepassing van de wet nr. 94-665 van 4 augustus 1994 inzake de tewerkstelling van Franstalige werknemers, JORF nr. 68 van 20 maart 1996.

Circulaire van 15 mei 1996 betreffende de communicatie, de informatie en de documentatie van de diensten van de Staat over de nieuwe telecommunicatieverbindingen, JORF nr. 116 van 19 mei 1996, 7549.

Circulaire van 30 januari 1997 betreffende de regels inzake opstelling,

ondertekening en bekendmaking van teksten in het *staatsblad* en inzake de uitvoering van bijzondere procedures voor de minister-president, JORF nr. 27 van 1 februari 1997, 1720.

Circulaire van 6 maart 1997 betreffende de tewerkstelling van Français in de informatie- en communicatiesystemen van de overheidsdiensten en -instellingen van de Staat, JORF n°67 van 20 maart 1997, 4359.

Circulaire van 30 mei 1997 betreffende de opstelling en de sluiting van internationale akkoorden, JORF nr. 125 van 31 mei 1997, 8415.

Circulaire van 6 maart 1998 betreffende de féminisation des noms de métier, fonction, grade ou titre, JORF n°57 du 8 mars 1998, blz. 3565.

Circulaire van 7 oktober 1999 betreffende de internetsites van de overheidsdiensten en -instellingen van de Staat, JORF n° 237 van 12 oktober 1999, 15167.

Code de la consommation, 15.03.2021.

<https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006069565/>

Code des assurances, 15.03.2021.

<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006073984>

Code du travail, 15.03.2021.

<https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006072050/>

Code pénal, 15.03.2021.

<https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006070719/>

Code civil, 13.04.2021.

<https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006070721/>

Code de commerce, 13.04.2012.

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000005634
379

Code de procédure pénale, 13.04.2021.

<https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006071154/>

Mededeling van de minister van Buitenlandse Zaken aan de Raad
van ministers van 30 april 1998.

Constitution du 4 octobre 1958, JORF du 5 octobre 1958, 238, 9151,
12.08.2018.

[https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=-
LEGITEXT000006071194](https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=-LEGITEXT000006071194)

Décision n°94-345 DC du 29 juillet 1994, 15.03.2021.

<https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/1994/94345DC.htm>

Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen de 1789,
15.03.2021. [https://www.conseil-constitutionnel.fr/le-bloc-de-
constitutionnalite/declaration-des-droits-de-l-homme-et-du-
citoyen-de-1789](https://www.conseil-constitutionnel.fr/le-bloc-de-constitutionnalite/declaration-des-droits-de-l-homme-et-du-citoyen-de-1789)

Décret du 5 brumaire an II-26 octobre 1792.

Décret du II Thermidor an II-20 juillet 1794. Recueil Duvergier, 275,
15.03.2021.

<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000000295886>

Décret du 24 prairial an XI-13 juin 1803, Bulletin des lois, 3e série,
tome VIII, 2e semestre an XI, n°292, loi n° 2881, 598-599.

Décret n°66-203 du 31 mars 1966 portant création d'un Haut Comité
pour la défense et l'extension de la langue française, JORF du 7
avril 1966, 2795.

Décret n°72-19 du 7 janvier 1972 relatif à l'enrichissement de la
langue française, JORF du 9 janvier 1972.

Décret n°73-194 du 24 février 1973 modifiant le décret n° 66-203 du

31 mars 1966 portant création d'un Haut Comité pour la défense et l'extension de la langue française, JORF du 28 février 1973.

Décret n°80-414 du 11 juin 1980 modifiant le décret n° 66- 203 du 31 mars 1966 portant création d'un Haut Comité de la langue française, JORF du 13 juin 1980.

Décret n°84-91 du 9 février 1984 instituant un commissariat général et un comité consultatif de la langue française, JORF du 10 février 1984.

Décret n°84-171 du 12 mars 1984 instituant un Haut Conseil de la francophonie, JORF du 13 mars 1984.

Décret du 13 novembre 1987 portant approbation des cahiers des missions et des charges de la société Radio France et de l'Institut national de l'audiovisuel.

Décret n°88-886 du 22 août 1988 relatif aux attributions du ministre délégué auprès du ministre d'État, ministre des affaires étrangères, chargé de la francophonie, JORF du 23 août 1988.

Décret n°89-403 du 2 juin 1989 instituant un Conseil supérieur de la langue française et une Délégation générale à la langue française, JORF du 22 juin 1989.

Décret 90-66 du 17 janvier 1990 pour l'application du 2° de l'article 27 et du 2° de l'article 70 de la loi n°86-1067 du 30 septembre 1986 modifiée relative à la liberté de communication et fixant les principes généraux concernant la diffusion des œuvres cinématographiques et audiovisuelles.

Décret n°90-736 du 9 août 1990 portant publication de l'accord entre le Gouvernement de la République française et le Gouvernement du Canada relatif au développement de projets de coproduction audiovisuelle télévisée de langue française, signé à Ottawa le 14

mars 1990, JORF n°189 du 17 août 1990.

Décret n°91-1094 du 21 octobre 1991 relatif aux attributions du ministre délégué à la francophonie, JORF n°247 du 22 octobre 1991, 13834.

Décret n°92-279 du 27 mars 1992 modifiant le décret n° 90-66 du 17 janvier 1990 pris pour l'application du 2° de l'article 27 et du 2° de l'article 70 de la loi n°86-1067 du 30 septembre 1986 modifié relative à la liberté de communication et fixant les principes généraux concernant la diffusion des oeuvres cinématographiques et audiovisuelles, JORF n° 75 du 28 mars 1992.

Décret n°92-1230 du 24 novembre 1992 portant modification du décret n° 59-733 du 16 juin 1959 modifié relatif au soutien financier de l'Etat à l'industrie cinématographique et du décret du 16 juin 1959 modifié relatif au soutien financier de l'Etat à l'industrie cinématographique, JORF n° 274 du 25 novembre 1992.

Décret n°92-1231 du 24 novembre 1992 relatif aux attributions du secrétaire d'Etat à la francophonie et aux relations culturelles extérieures, JORF n°274 du 25 novembre 1992, 16121.

Décret n°92-1273 du 7 décembre 1992 modifiant le décret n° 86-175 du 6 février 1986 modifié relatif au soutien financier de l'État à l'industrie des programmes audiovisuels, JORF n° 286 du 9 décembre 1992.

Décret n° 93-397 du 19 mars 1993 relatif au Centre national du livre, JORF n°68 du 21 mars 1993.

Décret n°93-797 du 16 avril 1993 relatif aux attributions du ministre de la culture et de la francophonie, JORF n°92 du 19 avril 1993, 6432.

Décret n°93-1328 du 16 décembre 1993 portant modification du

décret n°59-1512 du 30 décembre 1959 modifié portant application des dispositions du décret du 16 juin 1959 modifié relatif au soutien financier de l'Etat à l'industrie cinématographique, JORF n°297 du 23 décembre 1993.

Décret n°95-110 du 2 février 1995 relatif au soutien financier de l'État à l'industrie des programmes audiovisuels, JORF n° 29 du 3 février 1995.

Décret n°95-240 du 3 mars 1995 pris pour l'application de la loi n°94-665 du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française, JORF n°55 du 5 mars 1995.

Décret n°95-461 du 26 avril 1995 portant modification du décret n° 59-1512 du 30 décembre 1959 modifié portant application des dispositions du décret du 16 juin 1959 modifié relatif au soutien financier de l'Etat à l'industrie cinématographique, JORF n°100 du 28 avril 1995.

Décret n°95-770 du 8 juin 1995 relatif aux attributions du ministre de la culture.

Décret n°96-410 du 10 mai 1996 instituant une aide aux publications hebdomadaires régionales et locales, JORF n°114 du 16 mai 1996.

Décret n°96-421 du 13 mai 1996 modifiant le décret n°93-397 du 19 mars 1993 relatif au Centre national du livre, JORF n°115 du 18 mai 1996.

Décret n°96-602 du 3 juillet 1996 relatif à l'enrichissement de la langue française, JORF n°155 du 5 juillet 1996, 10169-10170.

Décret n°96-235 du 21 mars 1996, modifications apportées au décret n° 89- 403 du 2 juin 1989 instituant un Conseil supérieur de la langue française et une Délégation générale à la langue française.

Décret n°97-449 du 29 avril 1997 modifiant les décrets n°59-733 du

16 juin 1959 relatif au soutien financier de l'Etat à l'industrie cinématographique et n°59-1512 du 30 décembre 1959 portant application des dispositions du décret du 16 juin 1959 précité, JORF du 7 mai 1997.

Décret n°97-1068 du 20 novembre 1997 modifiant le décret n°89-528 du 28 juillet 1989 instituant une aide aux quotidiens régionaux, départementaux et locaux d'information politique et générale à faible ressources de petites annonces, JORF n°270 du 21 novembre 1997.

Décret n°98-714 du 17 août 1998 modifiant le décret n°86-616 du 12 mars 1986 instituant une aide aux quotidiens nationaux d'information politique et générale à faibles ressources publicitaires, JORF n°190 du 19 août 1998.

Décret n°98-793 du 4 septembre 1998 instituant une aide à la transmission par fac-similé des quotidiens, JORF n°206 du 6 septembre 1998.

Décret n°98-1009 du 6 novembre 1998 relatif au fonds d'aide au portage de la presse, JORF n°260 du 8 novembre 1998.

Décret n°99-130 du 24 février 1999 relatif au soutien financier de l'industrie cinématographique, JORF n°47 du 25 février 1999.

Décret n°99-870 du 12 octobre 1999 portant modification du décret n° 89-403 du 2 juin 1989 instituant un Conseil supérieur de la langue française et une Délégation générale à la langue française, JORF n° 239 du 14 octobre 1999.

Décret n°2001-646 du 18 juillet 2001 modifiant le décret n° 89-403 du 2 juin 1989 instituant un Conseil supérieur de la langue française et une Délégation générale à la langue française et abrogeant le décret n° 96-1101 du 10 décembre 1996 portant statut d'emploi du

délégué général à la langue française. JORF n°166 du 20 juillet 2001, 11694.

Décret n° 2015-341 du 25 mars 2015 modifiant le décret n° 96-602 du 3 juillet 1996 relatif à l'enrichissement de la langue française. JORF n°73 du 27 mars 2015, 5578.

F/17 Instructie publique, État général des fonds des Archives nationales, Parijs, 2009.

Loi n°51-46 du 11 janvier 1951 relative à l'enseignement des langues et dialectes locaux *Loi Deixonne*, JORF du 13 janvier 1951, 483.

Loi n°75-620 du 11 juillet 1975 relative à l'éducation, JORF du 12 juillet 1975.

Loi n°75-1349 du 31 décembre 1975 relative à l'emploi de la langue française, JORF du 4 janvier 1976.

Loi n°82-652 du 29 juillet 1982 relative à la communication audiovisuelle, JORF du 30 juillet 1982.

Loi n°84-52 du 26 janvier 1984 sur l'enseignement supérieur, JORF du 27 janvier 1984.

Loi n°86-1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication.

Loi n°89-486 du 10 juillet 1989 d'orientation sur l'éducation, JORF du 14 juillet 1989 et B. O. spécial n°4 du 31 août 1989.

Loi n°90-588 du 6 juillet 1990 portant création de l'Agence pour l'enseignement français à l'étranger, JORF n°159 du 11 juillet 1990.

Loi constitutionnelle n°92-554 du 25 juin 1992 ajoutant à la Constitution un titre: Des Communautés européennes et de l'Union européenne, JORF du 26 juin 1992.

Loi n°94-88 du 1er février 1994 modifiant la loi n°86-1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication, JORF n°27

du 2 février 1994.

Loi n°94-665 du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française, JORF, n°180 du 5 août 1994.

Loi n°97-1019 du 28 octobre 1997 portant réforme du service national, JORF, n°260 du 8 novembre 1997.

Loi n°98-657 du 29 juillet 1998 d'orientation relative à la lutte contre les exclusions, JORF n°175 du 31 juillet 1998.

Loi n°2000-719 du 1er août 2000 modifiant la loi n°86-1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication, JORF n°177 du 2 août 2000.

Loi constitutionnelle n°2008-724 du 23 juillet 2008 de modernisation des institutions de la Ve République. JORF du 24 juillet 2008, 171, 11890

Ordonnance du 25 août 1539 sur le fait de la justice (dite ordonnance de Villers-Cotterêts), 15.03.2021.

<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000006070939/>

Ordonnance de 1563, dite de Roussillon, art. 35. 24.08.2009.

<https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k858577n>

FOR AUTHOR USE ONLY

BIJLAGEN

INDEX TERM

SAMENVATTINGEN EN CONCLUSIES

FOR AUTHOR USE ONLY

INDEX TERM

Délégation générale à la langue française et aux langues de France, 48, 54, 59, 73, 87, 116, 117, 139	101, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 118, 124, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 154
Evenementen, seminars en congressen, 67, 68, 142, 143	Franstalige landen, 57, 59, 61, 62, 73, 79, 80, 82, 83, 84, 93, 140, 144, 145, 146, 149
Frankrijk, 1, 3, 5, 11, 12, 13, 14, 20, 32, 39, 40, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 72, 74, 75, 79, 80, 81, 84, 87, 91, 94, 95, 97, 98, 99,	Franse Academie, 42, 61, 83, 85, 87, 89, 91, 102, 145, 146, 148, 149
	Franse taal, 11, 12, 23, 29, 32,

39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46,
 47, 48, 53, 54, 55, 56, 57, 58,
 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66,
 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74,
 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82,
 84, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92,
 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99,
 101, 102, 103, 104, 105, 135,
 138, 139, 140, 141, 142, 143,
 144, 145, 146, 147, 148, 149,
 150, 151
 Franse revolutie, 40
 Algemene Commissie voor
 terminologie en neologie, 89,
 90, 92, 148
 Algemene Delegatie voor de
 Franse taal en de talen van
 Frankrijk, 48, 68, 71
 voorlichting van de consument,
 53, 140, 141
 interactie, 72, 144, 145, 147
 taalwetgeving, 11, 19, 20, 22,
 38, 101, 133, 134, 137
 taalbeheer, 36, 37, 38, 136, 137
 taalplanning, 11, 19, 20, 21, 22,
 23, 24, 25, 26, 31, 32, 33, 34,
 35, 36, 37, 67, 101, 133, 134,
 135, 136, 137
 taalbeleid, 11, 19, 20, 21, 23,
 24, 25, 26, 30, 31, 32, 33, 34,
 35, 36, 37, 39, 40, 43, 47, 48,
 53, 54, 56, 57, 58, 59, 62, 67,
 72, 76, 80, 87, 88, 101, 103,
 133, 134, 135, 136, 137, 138,
 139, 140, 143, 149, 150, 151,
 154
 taalpolitiek van Frankrijk, 39,
 40, 53, 103, 138, 140
 taalstandaardisatie, 36, 134,
 135
 massamedia, 11, 12, 36, 38,
 49, 53, 59, 61, 94, 105, 137,
 140, 149, 150, 151
 periodes van hedendaags
 taalbeleid, 139, 140
 overheidsdiensten, 11, 49, 53,
 72, 73, 74, 75, 76, 77, 82, 83,
 86, 87, 144, 145, 146, 149
 regionale talen, 12, 39, 40, 43,
 45, 47, 48, 57, 59, 70, 87,
 102, 138
 wetenschap, 11, 25, 36, 42, 53,
 59, 92, 102, 108, 143
 standaardtaal, 30, 31, 134, 135,
 136
 technologie, 11, 36, 53, 54, 59,

79, 81, 92, 143	73, 74, 75, 76, 77, 79, 89, 96,
terminologische verrijking, 73,	136, 143, 144, 145, 150
84, 85, 90, 93, 144, 146, 148	bescherming van werknemers,
vertaling, 20, 30, 46, 56, 60, 70,	141

SAMENVATTINGEN EN CONCLUSIES

1. TAALBELEID VOOR DE TERMIJNEN

Abstract: Dit hoofdstuk zal trachten het begrip *taalbeleid* te definiëren en te vragen naar zijn andere synoniemen *taalplanning* en *taalwetgeving*. Ook zal speciale aandacht worden besteed aan de bovengenoemde termen om de onderlinge relaties te verduidelijken en zo bij te dragen tot de bepaling van het begrip *taalbeleid*.

Trefwoorden: taalbeleid, taalplanning, taalwetgeving

Conclusie: Bij het bepalen van de term *taalbeleid* is het noodzakelijk verschillende andere, impliciete, onderdelen van bovengenoemd thematisch concept te beschrijven en *taalbeleid* (in enge zin), *taalplanning* en *taalwetgeving*. Zij vormen, door hun bepaling, een noodzakelijke aanvulling en maken het thematische idee preciezer. *Taalbeleid* op zich omvat elke beslissing om het

gebruik van een of meer talen in de communicatie met een organisatie of bij het verrichten van een dienst te sturen en te bewerken, ongeacht de aard of de omvang van de organisatie of de vorm van die beslissing. *Taalplanning* omvat alle maatregelen die door de staat worden genomen om het gebruik van talen op zijn grondgebied te regelen. Wanneer de staat vastbesloten is in te grijpen door het aannemen van wet- en regelgeving om de relatie tussen de aanwezige talen en de gebruiksgebieden vast te leggen, is er sprake van *taalwetgeving*.

2. TAALPLANNING EN TAALNORMALISATIE

Abstract: Dit hoofdstuk behandelt de concepten van *taalplanning* en *taalnormalisatie*, die in direct verband staan met het concept *taalbeleid*. In het verlengde hiervan worden de standpunten van verschillende taalkundigen over de a/s-verschijnselen gepresenteerd als het onderwerp van hun studies en nuttig bij het geven van een uiteenzetting over deze kwestie. *Taalplanning* omvat veranderingen in de taal, veranderingen in de relaties tussen talen, alsmede menselijk handelen in de talen en hun onderlinge relaties. *Taalstandaardisatie* betekent het ontwerpen van of zoeken naar orthografische en grammaticaregels, die gemeenschappelijk zijn voor alle gebruikers van een taal en aldus gericht zijn op uitbreiding van het gebruik ervan op zoveel mogelijk gebieden van het menselijk leven. De *standaardtaal* is een geplande en ontworpen unitaire referentiële variant die tot doel heeft culturele, politieke en sociale samenhang te verschaffen op het grondgebied waar zij officieel is.

Door deze begrippen uit te werken, wordt de poging van de mens om in te werken op de taal en de gevolgen daarvan gepresenteerd.

Trefwoorden: taalplanning , taalstandaardisatie , standaardtaal

Conclusie: Het woord *planning* is in de tweede helft van de 20^e eeuw in de Franse taal terechtgekomen als een economische term die werd gebruikt om het organiseren volgens een bepaald plan aan te duiden. Later definieert Haugen het als een menselijke activiteit die voortvloeit uit de noodzaak een oplossing te vinden voor een probleem. Volgens hem is *taalplanning* een onderdeel van de Toegepaste Linguïstiek, terwijl Fishman het ziet als een onderdeel van de Toegepaste Sociolinguïstiek. Ferguson en Das Gupta wijzen erop dat taalplanning een nieuwe activiteit is en dat deze activiteiten op het gebied van de taal deel uitmaken van de nationale planning.

Taalplanning impliceert veranderingen in de taal, veranderingen in de relaties tussen talen en mogelijk handelen van de mens op de talen en hun onderlinge relaties.

Volgens Calvet definieert *taalbeleid* de verschillen tussen de initiële onbevredigende en de doelbevredigende taaltoestand. De realisatie van activiteiten tussen deze twee maakt deel uit van taalplanning.

De standaardisatie van de talen is gebaseerd op de standaardisatie, een sociaal-economisch verschijnsel dat dateert uit de eerste helft van de 20^e eeuw. Het heeft tot doel de handel op internationaal niveau te verzachten en uit te breiden, en heeft de neiging tot eenmaking, d.w.z. tot standaardisering van de hele levensstijl. *Taalstandaardisatie* betekent het ontwerpen van of het zoeken naar orthografische en grammaticaregels, die gemeenschappelijk zijn voor alle gebruikers van een taal, met als doel

het gebruik ervan uit te breiden tot zoveel mogelijk gebieden van het menselijk leven.

Het proces van standaardisatie hangt af van het gekozen *taalbeleid*. Standaardisatie van een bepaalde taal betekent ingrijpen op het *schrijfsysteem* of het *alfabet*, de *lexicaliteit* en de *dialectvormen*. Het omvat het maken van woordenboeken, het uitwerken van de orthografie en de grammatica, het vaststellen van een gestandaardiseerde orthoepie, het oprichten van instellingen en verenigingen ter bevordering van de taal, het stimuleren van literair schrijven en vertalen, het stimuleren van het gebruik van de taal in alle sferen van het openbare leven, het officieel maken van zowel de status als het gebruik ervan, enz.

De *standaardtaal* is een geplande en ontworpen unitaire referentiële variant die voortvloeit uit de dialecten of uit hetzelfde dialectale systeem. Haar doel is te zorgen voor culturele, politieke en sociale samenhang op het grondgebied waar zij officieel standaard is - d.w.z. de nationale taal. Wanneer men het over de *standaardtaal* heeft, wordt ook wel de uitdrukking *literaire taal* gebruikt, hoewel goed opgeleide sprekers deze taal zowel in schriftelijke als in mondelinge communicatie gebruiken.

3. TAALBELEID, TAALPLANNING OF TAALBEHEER

Abstract. In dit hoofdstuk tonen we de attitudes van verschillende taalkundigen (Haugen, Calvet, Cooper, Dubois, Fishman, Crystal, Corbeil enz.) die de termen *taalbeleid*, *taalplanning* en *taalbeheer grondig* onderzoeken een sterke bijdrage leveren tot

de uitwerking van het taalprobleem. Bij het bepalen van de bovenstaande termen is het van cruciaal belang verschillende andere, impliciete, te beschrijven, die deel uitmaken van het bovenstaande idee en u en, breder gedefinieerd, zoals *corpusplanning* en *statusplanning* zijn. Daarom zal dit hoofdstuk trachten de relaties tussen deze begrippen te verduidelijken en bij te dragen tot de bepaling ervan.

Trefwoorden: taalbeleid , taalplanning , taalbeheer

Conclusie: Hoewel de taal zo oud is als de politiek en de betrekkingen tussen talen en samenlevingen, zijn zelfs in de jaren '60 en '70 van de 20e eeuw uitgewerkte concepten eerste *taalpolitiek* en definiëren hun methoden met hun studies voortgekomen uit de waarneming van acties, zodat de taal in vele landen over de hele wereld.

Taalpolitiek is een geheel van bewuste beslissingen die genomen worden in de relatie tussen taal en maatschappelijk leven, in het bijzonder tussen taal en nationaal leven (Calvet), vervolgens een geheel van maatregelen, plannen of strategieën gericht op het reguleren van de status en de vorm van één of meer talen (Dubois) of de term vrijwillige actie van een bepaald land, een bepaalde entiteit of een bepaalde groep die tot doel heeft hun taal en cultuur te beschermen en te ontwikkelen (Porcher). In Québec is het ook een middel om de status van een taal vast te stellen, duidelijk uitgedrukt in een formele tekst waarin expliciet wordt aangegeven hoe die specifieke status wordt gerealiseerd.

Taalbeheer omvat activiteiten die men moet bestellen voor een bepaalde detachingsstatus van een bepaalde taal of het gebruik ervan voor opleiding op specifieke gebieden of voor specifieke

functies (Quebec). Het verwijst naar de rol die nationale talen hebben in het schoolsysteem en om effectief te zijn, moet er een globaal concept en oefenfasen zijn (Corbeil). Volgens Breton kan *taalbeheer extern* zijn (wanneer de wetgeving *taalwetgeving* omvat en het doel ervan is de talen en het gebruik ervan op bepaalde sociale gebieden (onderwijs, massamedia, administratie, enz.) te bevorderen) en *intern* (met behulp van de standaardisatie van bepaalde talen, d.w.z. *taaltechnologie*).

Taalplanning is een vereiste en het gebruik van middelen is noodzakelijk voor de uitvoering van *taalbeleid* (Calvet), dan doelbewuste, systematische en theoretisch goed onderbouwde poging om de communicatieproblemen van een bepaalde gemeenschap op te lossen door middel van de studie van talen of dialecten die je in het en het vormen van de officiële *taalbeleid* dat zou worden gerelateerd aan hun selectie en de toepassing van *taalkundige engineering* (Crystal). In Quebec is de term *taalbeheer* te verkiezen boven de term *taalplanning* en zo wordt de connotatie van door de staat geplande interventie vermeden.

4. EEN OVERZICHT VAN HET TAALBELEID VAN FRANKRIJK

Abstract: Het doel van dit hoofdstuk is een overzicht te geven van het taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot het Frans en de regionale talen. We beginnen het overzicht vanaf de Renaissance periode toen het Franse nationale gevoel zich begon te vormen en het onderscheidend vermogen van de Franse natie zich begon te manifesteren, wat leidde tot een toenemend gebruik van de Franse taal en een geleidelijke verdringing van de regionale talen. Rekening

houdend met het feit dat na de Franse Revolutie in 1789 de eenheidspolitiek van de Franse natie werd geïntensiveerd en dus de richtingen van actie in de talen van haar grondgebied veranderden, hebben we het overzicht van de taalpolitiek van Frankrijk in twee delen gesplitst: voor en na de Revolutie. Voor de revolutionairen was de onwetendheid van de Franse taal een obstakel voor de democratie en de verspreiding van de revolutionaire ideeën, waardoor de regionale talen in de 19^e en begin 20^e eeuw werden verdrongen. Na de Tweede Wereldoorlog kregen de regionale talen en culturen meer aandacht en werden ze beschouwd als een schat die bewaard moest blijven en waarvan de verdwijning moest worden voorkomen. Volgens de relaties en de taalactiviteiten die Frankrijk in de hedendaagse periode ondernam, onderscheiden we Taalbeleid met betrekking tot de Franse taal en Taalbeleid met betrekking tot de regionale talen.

Trefwoorden: taalbeleid , Frankrijk , Franse taal , regionale talen

Besluit: Op basis van de analyse van de documenten met betrekking tot het taalbeleid van Frankrijk ten aanzien van de Franse en de regionale talen , hebben we geprobeerd een overzicht te geven van het taalbeleid van Frankrijk . We begonnen het overzicht vanaf de Renaissance periode toen het Franse nationale gevoel werd gecreëerd en het onderscheidend vermogen van de Franse natie werd gemanifesteerd. Hierdoor nam het gebruik van de Franse taal toe, terwijl het gebruik van de regionale talen afnam. Het overzicht van de taalpolitiek van Frankrijk is verdeeld in de periode voor en na de Franse Revolutie in 1789, omdat deze de eenheidspolitiek van de Franse natie versterkte. Zij is rechtstreeks van invloed op het beleid ten gunste van de Franse taal, via welke de democratie en de revolutionaire ideeën worden overgedragen. Tijdens de 19^e eeuw en

het begin van de 20^e eeuw worden de regionale talen verder verdrongen, en na de Tweede Wereldoorlog krijgen ze meer aandacht en worden ze beschouwd als deel van het Franse culturele erfgoed. We onderscheiden Taalpolitiek met betrekking tot de Franse taal en Taalpolitiek met betrekking tot de regionale talen.

5. PERIODES VAN HET HEDENDAAGSE TAALBELEID VAN FRANKRIJK TEN AANZIEN VAN HET FRANS

Abstract: De doelstelling van dit onderzoekshoofdstuk is het categoriseren van de periodes van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk met betrekking tot de Franse taal. Daartoe hebben we een analyse uitgevoerd van verschillende administratieve eenheden van het taalbeleid met betrekking tot de Franse taal. Op basis van de werk- en handelwijze van de instellingen die verantwoordelijk zijn voor de verdediging van de Franse taal, onderscheiden we drie periodes van het hedendaagse taalbeleid : 1. 1966-1984 - De periode waarin het *Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française* optreedt, 2. 1984-1989 - De periode waarin het *Commissariat général de la langue française* en het *Comité consultatif de la langue française* optreden en 3. 1989-2001 - De periode waarin het *Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française* optreden. 1989-2001 - Periode waarin de *Conseil supérieur de la langue française* en de *Délégation générale à la langue française et aux langues de France* werkzaam waren.

Trefwoorden: taalbeleid , Frankrijk , Franse taal , periodes

Conclusie: Wij hebben het jaar 1966 als uitgangspunt genomen

voor het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk ten aanzien van de Franse taal, omdat in dat jaar het *Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française* werd opgericht, waarmee een nieuwe systematische dimensie werd gegeven aan de bescherming van de Franse taal en een speciaal standpunt ten aanzien van deze kwestie werd vastgesteld. Naarmate de doelstellingen en verantwoordelijkheden van de instellingen die belast zijn met de bescherming en uitbreiding van de Franse taal veranderen en gewijzigd worden, veranderen ook de perioden van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk ten aanzien van de Franse taal. Er zijn drie perioden van het hedendaagse taalbeleid van Frankrijk. Elke periode heeft specifieke kenmerken, maar er zijn ook gemeenschappelijke kenmerken van de drie periodes.

Om de vitaliteit van de taal te behouden ondanks de toevloed van talrijke vreemde woorden en de noodzaak voortdurend nieuwe Franse woorden te creëren om in te spelen op de snel veranderende wereld van de nieuwe tijd, is bijzondere zorg besteed aan de *terminologische opwaardering van de Franse taal*. Naast de oorspronkelijke doelstelling, namelijk *het informeren van de consument* en *het beschermen van de werknemer*, is de nadruk gelegd op de intentie van de staat om zijn taal te beschermen tegen het binnendringen van vreemde woorden, vooral de Engelse. Er is een sterk accent gelegd op het gebruik van de Franse taal op *wetenschappelijke bijeenkomsten en manifestaties* en in *wetenschappelijke publikaties*, alsmede in *het onderwijs*. Deze gebieden vormen de belangrijkste pijlers van de bescherming van de taal en hebben daarom een speciale plaats in het taalbeleid van Frankrijk.

De *aanmoediging van meertaligheid* op verschillende gebieden van het maatschappelijk leven weerspiegelt de tendens van de staat om bescherming te bieden tegen de hegemonie van de Engelse taal en de Franse taal te bevorderen. Daartoe maakt Frankrijk gebruik van het *internet, de massamedia en de film- en muziekproductie*, en stimuleert het zijn *samenwerking met de andere Franstalige landen en met de EU en de VN* via de bevordering van de Franse taal.

6. DE FRANSE TAAL ALS MIDDEL TOT VOORLICHTING VAN DE CONSUMENT EN BESCHERMING VAN DE WERKNEMER

Abstract: In dit hoofdstuk willen wij de rol uiteenzetten die de Franse taal speelt als middel om de consument te informeren en als middel ter bescherming van de werknemer. Daartoe zullen we een analyse maken van de wet op het gebruik van de Franse taal, de arbeidswet en andere wettelijke bepalingen. Ook zal de toepassing van deze wettelijke bepalingen worden aangetoond aan de hand van de verslagen van het Ministerie van Cultuur en van de bevoegde instellingen voor de bescherming van de Franse taal in Frankrijk .

Trefwoorden: Frans, voorlichting van de consument , bescherming van werknemers

Conclusie: Gezien de breedte van het gebied en voor een betere analyse en presentatie, wordt het verdeeld in twee deelgebieden: *Voorlichting van de consument en bescherming van de werknemers*.

Op het gebied van de *voorlichting van de consument* is het gebruik van de Franse taal verplicht in de etikettering, het aanbod, de presentatie, de gebruikswijze, de beschrijving van de inhoud en de

garantievoorwaarden van het product, de dienstverlening, alle facturen en ontvangstbewijzen. Bij vertaling naar andere talen moet het Franse opschrift even begrijpelijk zijn als tekens van andere vreemde talen. Bepaalde bevoegde instellingen voeren een voortdurende controle uit op de taal op dit gebied, en overtreders worden voorspeld en passende juridische sancties opgelegd.

Bij de uitoefening van de controle wordt voorrang gegeven aan producten en diensten die rechtstreeks verband houden met de veiligheid en de gezondheid van de consumenten. Het aantal controles neemt voortdurend toe en er is een tendens naar vermindering van het aantal vastgestelde overtredingen als gevolg van de toenemende bekendheid van het publiek met de bepalingen van de wet.

Bij de uitoefening van de controle op het gebruik van de taal op dit gebied betrokken en gemachtigde verenigingen voor de bescherming van de Franse taal die strafrechtelijke procedures kunnen inleiden tegen de niet nageleefde wettelijke bepalingen, om advies te geven aan alle partijen die daarom vragen, en meer mediacampagnes voor te bereiden over het correcte gebruik van de taal. Voorschriften betreffende het gebruik van de Franse taal die worden toegepast in de verzekeringssector, die informatie verstrekt aan de verzekerde als consument.

Bovendien vereisen belangrijke wettelijke bepalingen met betrekking tot de *bescherming van de werknemer* het verplichte gebruik van de Franse taal en het sluiten van contracten in de interne wetgeving van de ondernemingen, overeenkomsten en collectieve arbeidsovereenkomsten en werkaanbiedingen door alle diensten die het grondgebied van Frankrijk zijn .

De controle op het gebruik van de Franse taal op dit gebied wordt uitgevoerd door de arbeidsinspectie en de vakbonden die gerechtelijke procedures kunnen inleiden. Volgens de bevoegde instellingen gebruiken steeds meer Franse bedrijven het Engels als werktal in de communicatie met buitenlandse zakenpartners. Op intern niveau zijn er geen problemen met de toepassing van de Franse taal in contracten, interne wettelijke regelingen van bedrijven en collectieve overeenkomsten, en daalt het aantal overtredingen met betrekking tot het gebruik van de Franse taal in internationale werkaanbiedingen.

7. DE FRANSE TAAL IN WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE

Abstract: In dit hoofdstuk geven we een beknopt overzicht van de toestand van de Franse taal op het gebied van *Wetenschap en Technologie*. Vanwege de grote omvang van dit gebied, en met het oog op een betere analyse en presentatie van de toestand van de Franse taal, hebben we drie deelgebieden gemaakt: *Evenementen, seminars en congressen ; Tijdschriften en publikaties ; en Onderwijs, examens, toelating tot de universiteit en aankondigingen van scripties/dissertaties*. Dit gebied is van groot belang voor het behoud van de taal, en krijgt speciale aandacht in het taalbeleid van Frankrijk. Het gaat ook om de vertaling in het Frans van alle documenten op dit gebied die in een andere taal dan het Frans zijn opgesteld.

Trefwoorden: taalbeleid , wetenschap , technologie , vertaling

Conclusie: Gezien de grote omvang van dit gebied, en met het oog op een betere analyse en presentatie van de toestand van de Franse taal , hebben wij drie deelgebieden gemaakt: *Evenementen,*

seminars en congressen ; Tijdschriften en publicaties ; en Onderwijs, examens, toelating tot de universiteit en scriptie/dissertatie aankondigingen.

Bij het houden van internationale *manifestaties, seminars en congressen* in Frankrijk heeft iedere deelnemer de mogelijkheid zich in het Frans uit te drukken, moet het programma in het Frans zijn opgesteld en moeten alle andere documenten die naar aanleiding van deze manifestaties zullen worden gepubliceerd een samenvatting in het Frans bevatten. Bovendien is er bij alle *internationale manifestaties, congressen of seminars* een verplichting tot simultane of consecutieve vertaling in het Frans, indien de gebruikte taal een andere is dan het Frans. Voor een betere vertegenwoordiging van de vertaling van internationale bijeenkomsten die in Frankrijk worden gehouden, verleent de staat extra financiële steun, en niet-naleving van deze bepalingen brengt een passende juridische sanctie met zich mee.

Alle professionele en wetenschappelijke *tijdschriften en publicaties* die in het Engels of in een andere vreemde taal worden uitgegeven en door de Franse Republiek worden gesubsidieerd, moeten een samenvatting in het Frans bevatten. Men heeft vastgesteld dat deze verplichting volledig wordt nageleefd, wat ook geldt voor alle andere vormen van wetenschappelijke publicaties, rapporten, verzamelingen, synthesesdocumenten, studies, enz. *Het Nationaal Boekencentrum* voldoet volledig aan zijn opdracht om de Franse taal en cultuur te verdedigen en te verspreiden, en om de vertaling van buitenlandse werken in het Frans en omgekeerd aan te moedigen.

De Franse taal wordt ook consequent gebruikt in *het onderwijs*,

de examens, de toelating tot de universiteit en de aankondiging van scripties/dissertaties in alle openbare en particuliere scholen. Scripties die worden voorbereid in samenwerking met buitenlandse onderzoekscentra, en die in een andere taal zijn geschreven, moeten een samenvatting in het Frans bevatten. Op dit gebied werden geen inbreuken op de wettelijke bepalingen vastgesteld.

8. INTERACTIE TUSSEN DE FRANSE TAAL EN DE OPENBARE DIENSTEN VAN FRANKRIJK IN DE TWEEDE HELFT VAN DE ^{20e} Eeuw

Abstract: De openbare diensten spelen een belangrijke rol in het behoud van het statuut van de Franse taal op het binnenlands plan, in de promotie ervan als internationale communicatietaal, alsook in de bevordering van de taal- en culturele diversiteit. Om de interactie tussen de taal en de openbare diensten beter te illustreren, zullen we hun rol in het behoud en de promotie van de Franse taal op intern en internationaal vlak voorstellen, evenals de terminologische verrijking ervan in de tweede helft van de 20e eeuw. *Intern* passen de overheidsdiensten naar behoren de vereiste besluiten toe voor een correct en regelmatig gebruik van de Franse taal, besteden zij aandacht aan de verhoging van de kwaliteit en passen zij naar behoren de door de terminologiecommissies aanbevolen terminologieën toe in administratieve en juridische documenten, met behoud van wetenschappelijke manifestaties en publicatie van publicaties, commerciële berichten en advertenties, producten, handelsmerken, evenals op de websites. *Op internationaal vlak* promoten de overheidsdiensten consequent de Franse taal in de

betrekkingen met de Europese Unie, de Verenigde Naties en met de Franstalige landen. vertaaldiensten, richten een fonds op voor hulp bij het vertalen en tolken van internationale evenementen, en organiseren taalcursussen. Frankrijk, als een van de belangrijkste coördinatoren van de Internationale Organisatie van de Franstaligen, stelt meer maatregelen voor ter verspreiding van de Franse taal in de wereld door Franstalig wetenschappelijk personeel aan te moedigen deel te nemen aan diverse internationale activiteiten, zijn aanwezigheid op Internet te vergroten, elektronische taalhulpmiddelen te creëren, enz. Met de *terminologische verrijking* werd de Franse taal gemoderniseerd en het gebruik ervan verbeterd. Hiertoe zijn terminologie- en neologiecommissies opgericht, die in contact met de Franse Academie, verwante instellingen uit de Franstalige landen en internationale standaardisatie-organisaties, de creatie van nieuwe termen op alle gebieden aanmoedigen, die voortdurend worden bijgewerkt en zo direct en positief van invloed zijn op haar status op het internationale plan.

Trefwoorden: interactie , Franse taal , openbare diensten , Frankrijk

Besluit: Uitgaande van het feit dat de overheidsdiensten een belangrijke rol spelen in het behoud van het statuut van de Franse taal op het interne plan en in de internationale communicatie, hebben wij getracht hun optreden in de tweede helft van de 20e eeuw en dus de wisselwerking tussen de taal en de staat aan te tonen.

Op *nationaal niveau* passen de overheidsdiensten de vereiste besluiten en het correcte gebruik van de Franse taal naar behoren toe, besteden zij aandacht aan de verhoging van de kwaliteit en passen zij de door de terminologiecommissies aanbevolen

terminologie correct toe in administratieve en juridische documenten, terwijl zij wetenschappelijke evenementen en publikaties, handelspublicaties en advertenties, produkten, handelsmerken, alsook op de websites handhaven. Hoewel er bepaalde problemen zijn, worden deze bepalingen toch naar behoren nageleefd.

Op *internationaal niveau* bevorderen de overheidsdiensten consequent de Franse taal in de betrekkingen met de Europese Unie, de Verenigde Naties en de Franstalige landen. Zij herzien regelmatig de bilaterale en multilaterale overeenkomsten, versterken de vertaaldiensten, richten een fonds op voor hulp bij het vertalen en tolken van internationale evenementen, en organiseren taalcursussen. Frankrijk, als een van de belangrijkste coördinatoren van de Internationale Organisatie van de Franstaligen, stelt meer maatregelen voor ter verspreiding van de Franse taal in de wereld door Franstalige geleerden aan te moedigen deel te nemen aan diverse internationale activiteiten, de banden met Franstalige onderwijs- en culturele instellingen aan te halen, zijn aanwezigheid op het Internet te vergroten, elektronische taalhulpmiddelen te creëren, enz.

Hoewel het Frans in veel internationale instellingen een officiële taal of werktal is, doen zich bij de toepassing ervan toch enkele problemen voor (vertragingen bij de vertaling van officiële documenten in het Frans, het gebruik van het Engels in de communicatie met Franse ministeries of ondernemingen, en met bepaalde francofone landen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties en de Europese Unie). Daarom verzet Frankrijk zich, samen met andere francofone landen in Europa en via de Internationale Organisatie van de Franstaligen, krachtig tegen het

monolinguisme en pleit het voor meertaligheid door middel van het beleid ter bevordering van de Franse taal.

De Franse taal wordt gemoderniseerd en het gebruik ervan verbeterd door de *terminologische verrijking*. Voor dit doel zijn commissies voor terminologie en neologie opgericht, die in contact met de Franse Academie, verwante instellingen uit de Franstalige landen en de internationale normalisatie-organisaties, de creatie van nieuwe termen op alle gebieden aanmoedigen, die voortdurend worden bijgewerkt en verspreid via brochures, of elektronisch kunnen worden gedownload van het Internet. Dit heeft een positief effect op zijn status op het internationale vlak, vermindert ook de kans op het ontstaan van terminologische verschillen in de Franstalige landen en het blijkt dat Frankrijk zich aansluit bij het tijdperk van modernisering en vooruitgang. Door de aanbeveling to het geslacht van de zelfstandige naamwoorden van bepaalde beroepen en publieke functies te gebruiken in de juridische en administratieve documenten die door de overheidsdiensten worden gepubliceerd, wordt nogmaals bevestigd dat de staat de huidige maatschappelijke omstandigheden in de gaten houdt en adequaat reageert op het gebruik ervan. Door de voortdurende zorg voor en de bevordering van de Franse taal wordt de wisselwerking tussen de overheidsdiensten van Frankrijk en de Franse taal bevestigd, evenals de bijdrage ervan aan de bevordering van de taal en de culturele diversiteit op wereldschaal.

9. TERMINOLOGISCHE VERRIJKING VAN DE FRANSE TAAL

Abstract: Wil een taal actueel en vitaal blijven, dan moet zij in

staat zijn de moderne wereld in al zijn complexiteit en diversiteit uit te drukken. Met de snelle technologische ontwikkeling verschijnen er elk jaar duizenden nieuwe ideeën en termen op elk gebied van het menselijk opus waaraan namen moeten worden gegeven om begrepen te worden. Zo zouden de vakmensen van bepaalde gebieden in staat moeten zijn in hun eigen taal te communiceren, zouden de vertalers alle gespecialiseerde termen op het desbetreffende gebied op de juiste wijze moeten vertalen en zouden de sprekers in een bepaalde taal de nieuwe begrippen, die meestal zeer complex zijn, snel en efficiënter kunnen verwerven. Op grond van deze taalkundige basisrichtlijnen moet ook het Frans worden verrijkt met nieuwe termen uit alle belangrijke gebieden waarmee hij de hedendaagsheid op de juiste wijze kan uitdrukken. In feite is de verrijking van de Franse taal een van de kenmerken van de hedendaagse taalpolitiek in Frankrijk.

Het doel van dit hoofdstuk is, in het kort, het moderne administratieve systeem voor de verrijking van de Franse taal uit te leggen, dat gebaseerd is op wettelijke besluiten (de wet van ⁴ augustus 1994 voor het gebruik van de Franse taal en het decreet van ³ juli 1996 voor de verrijking van de Franse taal). Het systeem voor de verrijking van de taal is een symbiose van het werk van de Algemene commissie voor terminologie en neologismen, de gespecialiseerde ministeriële commissies voor terminologie en neologie die in nauwe relatie staan met het Ministerie van Cultuur en Communicatie, d.w.z. de Algemene commissie voor de Franse taal voor de talen in Frankrijk, de Franse academie, Franstalige partners en andere soortgelijke instellingen die hun bijdrage leveren aan de terminologische verrijking van de Franse taal.

Trefwoorden: terminologische verrijking , Franse taal

Conclusie: In de jaren 70 van de 20e eeuw hebben verschillende ministeries commissies voor terminologie en neologie opgericht die een grote bijdrage leveren aan de totstandkoming van de terminologie van een bepaald gebied. Wat de verrijking van de terminologie betreft, zijn er meer wettelijke bepalingen, de wet van 1975 op het gebruik van de Franse taal bekend onder de naam *Bas-Lauriol*, en na het besluit van de Grondwettelijke Raad van 1994 en de wet van 4 augustus 1994 op het gebruik van de Franse taal bekend onder de naam *Toubon*. Door het decreet van 3 juli 1996 ter verrijking van de Franse taal om een nieuw rechtssysteem te creëren dat de positie van de staat vermindert, is de rol van de *Algemene Commissie voor Terminologie en Neologie* en van de Franse Academie toegenomen, en hebben de staat en de andere middelen en mechanismen van actie op het gebied van taal en de bevordering ervan, gespecialiseerde commissies voor terminologie en neologie ingesteld binnen de ministeries die belast zijn met het creëren van nieuwe formele termen, op basis van de geuite behoeften op een bepaald gebied. De voorgestelde termen moeten worden bevestigd door de *Algemene Commissie voor Terminologie en Neologie*, die de voorgestelde termen en definities onderzoekt en het advies van de Franse Academie inwint, waarna de goedgekeurde termen en definities door de betrokken ministeriële portefeuille in het Publikatieblad worden gepubliceerd, zodat er geen bezwaar tegen kan worden aangetekend.

Zodra zij in het Staatsblad zijn gepubliceerd, worden de opgelegde termen en definities bindend voor overheidsdiensten en openbare instellingen, in plaats van termen en uitdrukkingen in de

vreemde taal.

Volgens dit systeem van terminologische verrijking heeft de staat geen rol bij de selectie en de beslissing over een aantal gespecialiseerde termen en kunnen zij zich alleen laten gelden. Dit systeem moet de verrijking van de woordenschat aanmoedigen, terminologische activiteiten ondersteunen en coördineren, werken aan de promotie en verspreiding van nieuwe termen en de toepassing ervan, en gemakkelijke toegang bieden.

De staat informeert ook de overheidsdiensten , de beroepsbeoefenaren en het publiek over de nieuwe termen en een voorbeeld van het gebruik ervan, waardoor hun partners worden aangemoedigd de aanbevolen termen te gebruiken. Hoewel de verplichting om de in het Staatsblad gepubliceerde termen te gebruiken alleen geldt voor overheidsdiensten en -instellingen, hebben dergelijke maatregelen ook een effect buiten de overheidssector.

De Staat kan niet rechtstreeks tussenkomen in de werking van de terminologische commissies, maar alleen georganiseerd, als eerste en belangrijkste gebruiker, zorgt hij voor de nodige promotie. Zij coördineert de opstelling van terminologielijsten en zorgt voor de samenwerking tussen de gespecialiseerde commissies, de Algemene Commissie en de Franse Academie . Partners in dit systeem zijn de Academie voor Natuurwetenschappen, de Franse Vereniging voor Normalisatie en het Nationaal Centrum voor Wetenschappelijk Onderzoek, en verdiept zijn de contacten met verwante instellingen in Franstalige landen . Ook worden de informatietolwerken voor de Franse taal sterk ontwikkeld en wordt intensief gewerkt aan het vergroten van de online aanwezigheid.

10. FRANSE TAAL IN DE MASSAMEDIA IN FRANKRIJK AAN HET EINDE VAN DE 20e EINDE

Abstract: Het doel van dit hoofdstuk is het moderne Franse taalbeleid met betrekking tot de Franse taal in de massamedia aan het einde van de 20e eeuw te presenteren. Op basis van de analyse van de documenten die verwijzen naar het taalbeleid op dit gebied, hebben we geconcludeerd dat, wat de radio- en tv-stations betreft, de staat het gebruik van de Franse taal in de programma's reguleert. Frankrijk besteedt ook bijzondere aandacht aan de gedrukte media en de cinematografische productie, die bijdragen tot de verspreiding van de Franse taal en cultuur. De instellingen, die belast zijn met de bescherming van de Franse taal op dit gebied, wijzen erop dat het grootste deel van de massamedia deze verplichting naar behoren nakomen. De meest voorkomende overtredingen zijn het ontbreken van vertalingen, onleesbaarheid, grammaticafouten en een verhoogde aanwezigheid van Engelse woorden. Deze maatregelen zorgen voor de bescherming van de Franse taal in de massamedia op zowel nationaal als internationaal niveau.

Trefwoorden: Franse taal , massamedia , taalbeleid van Frankrijk

Conclusie: Hoewel de Franse wet van 1994 op het gebruik van de Franse taal het gebruik van de Franse taal in de massamedia op nationaal en internationaal niveau versterkt (door het gebruik ervan in shows te regelen, een bepaald quotum van Franstalige producties uit te zenden, enz.), zijn er toch bepaalde afwijkingen en niet-naleving

van de verplichtingen geregistreerd. Om het Franstalige muziekpaleet beter te kunnen presenteren, maar ook door de toegenomen veronachtzaming van de verplichtingen van de Franse radiostations, is het volume Franse deuntjes en de quota van jonge vertolkers van de nieuwe produktie van in genre gespecialiseerde radiostations verhoogd. Op deze wijze wordt de koestering van de Franse muzikale expressie versterkt, met name door de jonge bevolking. Het feit dat er geen grote overtredingen van de bepalingen betreffende de toepassing van de Franse taal door de meeste media worden geconstateerd, alsmede de benoeming van adviseurs die in bepaalde taalsituaties actie ondernemen door de grotere media, toont de ernst aan van hun aanpak met betrekking tot het gebruik van de Franse taal.

Met de richtsnoeren van 1998 voor de ontwikkeling van Franstalige programma's in het buitenland (verhoging van de financiële steun, aanmoediging van samenwerking met buitenlandse media, ontwikkeling van Franstalige satellietprogramma's, vertaling van het Frans in andere vreemde talen naar gelang van de regio van uitzending, enz. Bovendien draagt Frankrijk door zijn bijzondere relatie met de gedrukte media, de Franse uitgeverijen en zijn cinematografische produktie rechtstreeks bij tot de verbreiding van de taal op wereldschaal.

Uit alle taalpolitieke maatregelen van Frankrijk met betrekking tot de Franse taal aan het eind van de 20e eeuw blijkt dat het consequent zorgt voor een toenemend gebruik van de Franse taal via de massamedia, zowel nationaal als internationaal.

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

Curriculum vitae van Zoran Nikolovski

Zoran Nikolovski is geboren in Bitola, Noord-Macedonië, waar hij woont en werkt. Hij behaalde zijn bachelor in Franse taal- en letterkunde aan de filologische faculteit "Blaže Koneski" in Skopje in 1996, zijn master (Hedendaags *taalbeleid van Frankrijk met*

betrekking tot het Frans en de regionale talen) in 2002, en zijn doctoraat in de Franse taalkunde (*Engelse lexicale leenwoorden in de Franse taal 1945-2005 - Taalkundige en sociaal-culturele aspecten*) in 2012. Hij ontving academische beurzen voor studiebezoeken aan universiteiten in Frankrijk, Duitsland, België en Nederland. Daarnaast kreeg Zoran Nikolovski in 2016 een postdoctorale studie aan de Universiteit van Boekarest, Roemenië, toegekend (*Study of the Loanwords from the French and English Language and Sociolinguistic Research in Romania*).

Hij is hoogleraar aan de Universiteit "St. Kliment Ohridski" - Bitola, Republiek Noord-Macedonië. Zijn wetenschappelijke belangstelling gaat uit naar taalpolitiek, sociolinguïstiek, talen in contact en lexicologie. Hij heeft deelgenomen aan vele internationale conferenties en symposia, en zijn artikelen en onderzoekspapers zijn regelmatig gepubliceerd in internationale wetenschappelijke tijdschriften. Hij is ook auteur van vele boek- en paperrecensies en heeft actief deelgenomen aan de werkzaamheden van verschillende universiteitsbesturen.

Zoran Nikolovski was ook vertaler van het hoofdkwartier van het ministerie van Defensie van de Republiek Macedonië en een geassocieerd journalist in Radio Bitola en een journalist in TV Tera in Bitola. In 2017 werd professor Zoran Nikolovski, PhD, door de regering van Frankrijk onderscheiden met de naam *Chevalier dans l'Ordre des Palmes Académiques* (Ridder in de Orde van de Academische Palmen), een erkenning die wordt toegekend voor uitzonderlijke verdiensten op het gebied van onderwijs.

FOR AUTHOR USE ONLY

Curriculum vitæ van Zoran Nikolovski

Zoran Nikolovski is geboren en woont in Bitola, Macédoine du

Nord. Il a terminé ses études de français à la Faculté de philologie "Blaze Koneski" à Skopje en 1996, obtenu son master en 2002 (*La politique linguistique contemporaine de la France à l'égard du français et des langues régionales*) et défendu sa thèse de doctorat en 2012 (*Les emprunts lexicaux anglais dans la langue française 1945-2005 (aspects linguistique et socioculturel)*). Il a réalisé des séjours dans plusieurs universités en France, en Allemagne, en Belgique et aux Pays-Bas. En 2016, Zoran Nikolovski a effectué un séjour postdoctoral (*Études des emprunts au français et à l'anglais et les recherches sociolinguistiques en Roumanie*) à l'Université de Bucarest, Roumanie.

Aujourd'hui, il est professeur à l'Université de Bitola "Saint-Clément d'Ohrid" en Macédoine du Nord. Zijn wetenschappelijke belangstelling gaat uit naar de taalpolitiek, de sociolinguïstiek, de contacttalen en de lexicologie. Il a participé à plusieurs colloques et symposia internationaux et publie régulièrement des articles dans des revues internationales. Il a écrit plusieurs comptes rendus de livres et d'articles et participe activement au travail de plusieurs commissions universitaires.

Zoran Nikolovski aussi travaillé comme interprète près l'État-major de l'armée de la République de Macédoine, collaborateur à la Radio Bitola et journaliste à la Télévision Tera de Bitola. En 2017, Zoran Nikolovski a reçu les insignes de Chevalier dans l'Ordre des Palmes académiques, une reconnaissance décernée de la part de France pour ses mérites exceptionnels dans le domaine de l'éducation.

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

**More
Books!**

yes
I want morebooks!

Buy your books fast and straightforward online - at one of world's fastest growing online book stores! Environmentally sound due to Print-on-Demand technologies.

Buy your books online at
www.morebooks.shop

Kaufen Sie Ihre Bücher schnell und unkompliziert online – auf einer der am schnellsten wachsenden Buchhandelsplattformen weltweit! Dank Print-On-Demand umwelt- und ressourcenschonend produziert.

Bücher schneller online kaufen
www.morebooks.shop

KS OmniScriptum Publishing
Brīvības gatve 197
LV-1039 Rīga, Latvia
Telefax: +371 686 204 55

info@omniscryptum.com
www.omniscryptum.com

OMNIScriptum



FOR AUTHOR USE ONLY